

ÄITIYS JA ISYYS SUOMI24-KESKUSTELUPALSTALLA

Elsi Iso-Koivisto
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Elsi Iso-Koivisto	
Työn nimi Äitiys ja isyys Suomi24-keskustelupalstalla	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Syksy 2024	Sivumäärä 70 + liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Vanhemmuus herättää keskustelua, ja usein keskustelu jakautuu eriäviin keskusteluihin äitiydestä ja isyydestä. Äitiys ja isyys toisistaan eriteltyinä vanhemmuuden muotoina luovat erilaisia kuvia vanhemmuudesta ja samalla muotoilevat käsityksiä binäärisistä sukupuolista. Maisterintutkielmassani tarkastelen äitiyteen ja isyyteen liitettyjä diskursseja Suomi24-keskustelupalstalla sekä sitä, miten ne eroavat toisistaan. Tutkimuskysymykseni ovat: 1) Mitä diskursseja äitiyteen ja isyyteen liitetään Suomi24-keskustelupalstalla? 2) Miten nämä diskurssit eroavat toisistaan?</p> <p>Tutkielmassani hyödynnän korpusavusteista diskurssintutkimusta eli CADS:ia, joka yhdistää korpuslingvistiikan ja diskurssintutkimuksen menetelmiä ja teoriaa. Analyysini etenee avainsana-analyysistä ja semanttisten preferenssien luokittelusta aineistosta nousevien diskurssien analyysiin. Tutkielman aineisto on kerätty Suomi24-korpuksesta, joka sisältää keskustelua vuosilta 2001–2020. Vertailen äitiyteen ja isyyteen liittyvää keskustelua keskenään saadakseni esiin aineistojen keskeiset erot.</p> <p>Tarkastelen kummastakin aineistosta 100 avainsanaa, joiden semanttisten preferenssien tarkastelun jälkeen muodostan kummastakin aineistosta kolme merkitsevintä diskurssia. Isyys-aineiston isyyspuhetta kuvaavat diskurssit ovat <i>isyys juridisena ilmiönä</i>, <i>isyys biologisena ilmiönä</i> ja <i>isyys oikeutena ja velvollisuutena</i>. Äitiys-aineiston keskeiset diskurssit ovat <i>äitiys henkilökohtaisena kokemuksena</i>, <i>äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä</i> ja <i>äitiys arvoistelun kohteena</i>. Keskustelu isyydestä keskittyy biologisen ja juridisen isyyden ympärille ja isyyden vahvistaminen sekä sen lailliset seuraukset ovat keskeisiä. Äitiys näyttäytyy aineistossa moninaisten tunteiden kautta ja yhteiskunta asettaa äitiydelle paljon vaatimuksia. Äitiys nähdään ongelmana työelämässä ja myyttinen äitiys asettaa suuria odotuksia äitiydelle ja vaikuttaa myös äitien kokemuksiin.</p> <p>Tutkielmani osoittaa, kuinka eri tavoin äitiys ja isyys nähdään Suomi24-keskustelupalstalla. Isyys nähdään tärkeänä asiana, vaikka käytännön isyys jää diskurssien ulkopuolelle. Äitiyteen taas kohdistuu paineita nimenomaan äitiyden herättämistä tunteista, yhteiskunnan suhtautumisesta sekä käytännön äitiydestä. Tutkimus osoittaa, miten vanhemmuuspuhe on sukupuolittunutta. Isyys jää hyvin kapeaksi, kun taas äitiyteen asetetaan paljon odotuksia, tai sitä suoraan kritisoidaan.</p>	
Asiasanat avainsanat, diskurssi, korpusavusteinen diskurssintutkimus, äitiys, isyys	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Isyys-aineiston semanttiset preferenssit.....	19
KUVIO 2	Äitiys-aineiston semanttiset preferenssit	32

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Semanttinen preferenssi <i>isyysden tunnustaminen</i>	20
TAULUKKO 2	Semanttinen preferenssi <i>isyysden selvitys</i>	22
TAULUKKO 3	Semanttinen preferenssi <i>viranomaiset ja oikeudet</i>	23
TAULUKKO 4	Semanttinen preferenssi <i>juridiset suhteet</i>	26
TAULUKKO 5	Semanttinen preferenssi <i>elatus</i>	28
TAULUKKO 6	Semanttinen preferenssi <i>perintö ja kuolema</i>	28
TAULUKKO 7	Semanttinen preferenssi <i>uskonto</i>	29
TAULUKKO 8	Semanttinen preferenssi <i>lisääntyminen ja syntymä</i>	30
TAULUKKO 9	Semanttinen preferenssi <i>muut (isyys-aineisto)</i>	31
TAULUKKO 10	Semanttinen preferenssi <i>äitiyden kokeminen</i>	33
TAULUKKO 11	Semanttinen preferenssi <i>yhteiskunnan toimet ja tuet</i>	35
TAULUKKO 12	Semanttinen preferenssi <i>identiteetti</i>	36
TAULUKKO 13	Semanttinen preferenssi <i>työelämä ja opinnot</i>	37
TAULUKKO 14	Semanttinen preferenssi <i>yhteiskunnan odotukset ja suhtautuminen</i>	39
TAULUKKO 15	Semanttinen preferenssi <i>ikä ja aika</i>	40
TAULUKKO 16	Semanttinen preferenssi <i>raskaus ja synnytys</i>	41
TAULUKKO 17	Semanttinen preferenssi <i>vauva-aika ja imetys</i>	43
TAULUKKO 18	Semanttinen preferenssi <i>muut (äitiys-aineisto)</i>	44

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEORIATAUSTA.....	4
	2.1 Fraseologia.....	4
	2.2 Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia	6
	2.3 Diskurssintutkimus.....	7
	2.4 Perhetutkimus	8
	2.5 Sukupuolentutkimus	10
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	12
	3.1 Korpuslingvistiikka	12
	3.2 Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS).....	13
	3.3 Suomi24-aineisto	14
	3.4 Aineiston keruu.....	15
	3.5 Avainsana-analyysi.....	16
	3.6 Diskurssianalyysi	17
4	ANALYYSI	18
	4.1 Isyys-aineiston semanttiset preferenssit	19
	4.2 Äitiys-aineiston semanttiset preferenssit.....	32
	4.3 Diskurssiprosodiat.....	44
	4.4 Diskurssit.....	46
	4.5 Isyyttä kuvaavat diskurssit	46
	4.5.1 Isyys juridisena ilmiönä	47
	4.5.2 Isyys biologisena ilmiönä.....	50
	4.5.3 Isyys oikeutena ja velvollisuutena	51
	4.6 Äitiyttä kuvaavat diskurssit.....	53
	4.6.1 Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena	54
	4.6.2 Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä.....	56
	4.6.3 Äitiys arvostelun kohteena	58
5	PÄÄTÄNTÖ	62
	LÄHTEET.....	67

LIITTEET

LIITE 1: ISYYS-AINEISTON AVAINSANAT

LIITE 2: ÄITIYS-AINEISTON AVAINSANAT

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tarkastelen, miten Suomi24-keskustelupalstalla keskustellaan äitiydestä ja isyydestä, ja millaisia diskursseja niihin liitetään. Tarkoitukseni on vertailla sitä, miten vanhemmuudesta keskustellaan näiden sukupuolittuneiden käsitteiden avulla ja miten keskustelujen teemat eroavat toisistaan. Vanhemmuus on esillä mediassa näkyvästi moninaisine muotoineen, mutta sukupuolittuneet vanhemmuuskäsitykset vaikuttavat edelleen taustalla. Julkisessa keskustelussa näkyvät myös erot äitiyden ja isyyden odotuksista. Erityisesti äitiydestä puhutaan kriittiseen ja arvostelevaan sävyyn. Isyys taas on tullut laajemmin julkiseen keskusteluun vasta hiljattain. Isyys on yhä enemmän esillä mediassa, asiantuntijapuheessa ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa (Eerola & Mykkänen, 2014, s. 7).

Erityisesti johtavissa poliittisissa asemissa olevien naisten vanhempainvapaista on viime aikoina uutisoitu paljon. Esimerkiksi Yle (Kangas, 2021) uutisoi ministerien useista perheenisäyksistä 2020-luvun taitteessa. Tutkija Tuija Koivusen mukaan tämä kertoo työn ja vauva-arjen yhdistämisen hyväksyttävyydestä ja sujuvuudesta erityisesti naisille. Tästä huolimatta kaikkialla työelämässä ei suhtauduta suopeasti varsinkaan naisten lapsihaaveisiin. (Kangas, 2021.) Vaikka ministereiden työelämän ja lapsiarjen yhdistettävyyttä näyttää, että kompromisseja työelämän suhteen ei tarvitse tehdä, osoittaa runsas uutisointi sen, että ilmiötä pidetään huomionarvoisena. Tämä ei ole selvästi vielä itsestäänselvyys Suomessakaan, ja naiset saavat usein myös kritiikkiä työelämäänsä keskittymisestä. Uraäidit esimerkiksi kokevat ristiriitaisia tunteita työhön paluusta (ks. esim. Heimo, 2006, s. 75).

Sukupuolten tasa-arvoa ja äitien uupumusta tarkastelleessa 40 maata kattaneessa tutkimuksessa selvisi, että paradoksaalisesti äidit ovat uupuneimpia niissä maissa, joissa sukupuolten välinen tasa-arvo on vahvaa. Ilmiö näkyi myös Suomessa. Vaikka muilla osa-alueilla näiden maiden tasa-arvo on kehittynyt, vanhemmuus on hyvin sukupuolittunutta. (Roskam, Gallée, Aguiar, Akgun, Arena, Arikkan, Aunola, Bader, Barham, Besson, Beyers, Boujut, Brianda, Brytek-Matera, Carbonneau, César, Chen, Dorard, dos Santos Elias,...Mikolajczak, 2022.) Suomessa vanhemmuudesta työelämässä on havaittavissa tasa-arvon illuusio, vaikka

organisaation toimintamallit eivät olisikaan tasa-arvoisia (Hänninen, 2023, s. 58). Tämä osoittaa sen, että jo yhteiskunnan tasolla vanhemmuuteen suhtaudutaan sukupuolittuneesti. Suomessa isät käyttävät lisäksi erityisen vähän vanhempainvapaita suhteessa muihin Pohjoismaihin (Hiilamo, 2022). Oletuksenani on, että yhteiskunnan sukupuolittuneet vanhemmuuden normit heijastuvat myös keskustelupalstoille.

Jo Kielitoimiston sanakirjassa *äitiys* ja *isyys* määritellään eri tavoin. Äitiys on Kielitoimiston sanakirjan mukaan 'äitinä oloa, äidiksi tuloa ja äidin suhde lapseensa' (KS s.v. *äitiys*). Isyys taas määritellään isänä oloksi sekä isän sukulaisuussuhteeksi lapseensa (KS s.v. *isyys*). On huomattavaa, että näissä määritelmässä äitiyteen liitetään nimenomaan äidin suhde lapseen, kun taas isyydessä korostetaan lähinnä sukulaisuussuhdetta lapseen. Äitiys ja isyys ovat jo näiden määritelmien perusteella eritellyjä toisistaan ja määritelmien pohjalta rooleihin liittyvät odotukset voivat olla hyvin erilaisia.

Havainnot sukupuolittuneista vanhemmuuskäsityksistä julkisessa keskustelussa saivat kiinnostukseni heräämään nimenomaan vertailevaan tutkimukseen. Havainnollistaakseni vertailevaa asetelmaa tutkimuksessani ja tuodakseni esiin vallalla olevia käsityksiä vanhemmuudesta, lähdin tutkimuksessani liikkeelle binäärisestä asetelmasta. Tutkimukseni lähtökohtana pidänkin sitä, että ajatus vanhemmuudesta nojaa vahvasti yhteiskunnan oletukseen siitä, miten naisen ja miehen oletetaan vanhempina toimivan. Tarkoitukseni on selvittää, näkyvätkö sukupuolittuneet vanhemmuuskäsitykset eriävissä tavoissa keskustella äitiydestä ja isyydestä Suomi24-keskustelupalstalla. Tutkimukseni aineisto koostuu Suomi24-keskustelupalstan viesteistä, joissa mainitaan äitiys tai isyys. Tutkimukseni teoreettis-metodologisena viitekehyksenä on korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS). Hyödynnän tutkimuksessani avainsana-analyysia sekä diskurssianalyysia, joiden avulla pyrin paljastamaan yleisiä toisistaan poikkeavia teemoja, joita äitiyteen ja isyyteen liitetään. Tutkimukseni keskiössä on keskustelujen vertailu. Diskurssien pohjalta pyrin lopulta tarkastelemaan myös kriittiseen diskurssintutkimukseen nojaten sitä, mistä vanhemmuuden sukupuolittuneisuus aineistossa kertoo.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä diskursseja äitiyteen ja isyyteen liitetään Suomi24-keskustelupalstalla?
2. Miten diskurssit eroavat toisistaan?

Aiemmassa tutkimuksessa äitiyttä ja isyyttä on kielentutkimuksen alalla vertailtu verrattain vähän. Vanhemmuuteen liittyvässä tutkimuksessa on tarkasteltu esimerkiksi perhelehtien sekä asiantuntijoiden luomaa kuvaa äitiydestä ja isyydestä. Diskurssianalyysia sukupuolittuneista vanhemmuusrooleista on tehnyt Salmi (2015),

joka tutkimuksessaan vertaili perhelehdissä esiin tulleita subjektipositiota kotiäitiydestä ja koti-isyydestä. Myös kansainvälisesti on tehty tutkimusta perhelehtien luomista vanhemmuuskäsityksistä. Yulindrasarin tutkimuksen mukaan indonesialaisissa perhelehdissä äitiyttä pidetään naisen keskeisenä identiteettinä, kun taas miehen rooli on olla perheen suojelija (Yulindrasari, 2011, s. 605). Myös perheasiantuntijoiden teksteissä näkyvät erilaiset käsitykset äidistä ja isästä. Jaana Vuori on väitöskirjassaan tarkastellut perheasiantuntijoiden tuottamia tekstejä. Teksteissä korostuvat äidinhoivan ja jaetun vanhemmuuden diskurssit. Isät ovat usein keskeisiä toimijoita, isyyttä pidetään miehen henkilökohtaisena valintana ja isiä kutsutaan nauttimaan isyydestä. Äitejä ei nähdä samanlaisina toimijoina kuin isiä, vaan heitä katsotaan kohteeksi asettaen, mutta ensisijaisina hoivaajina ja lapsen edun mukaisesti toimivina. (Vuori, 2001, s. 138–139, 356–358, 377.) On siis selvää, että sukupuoli on keskeinen erottava tekijä siinä, miten vanhemmuudesta puhutaan ja miten siihen suhtaudutaan myös asiantuntijoiden keskuudessa.

Äitiyden toimijuuden puuttumisen on havainnut tutkimuksessaan myös Perälä-Littunen. Äitiys toimintana kuvataan lapsen kautta: mitä äitiys on suhteessa lapseen ja mitä se lapselle tarkoittaa (Perälä-Littunen, 2004, s. 106). Äitiyttä on tutkittu myös erityisesti suhteessa äitiydelle asetettuihin odotuksiin (ks. esim. Berg, 2008; Alakärppä, 2014). Bergin tutkimuksen mukaan median ja lastensuojelun ammattilaisten asettamat odotukset äitiydelle vaikuttavat henkilökohtaiseen äitiyden kokemukseen (Berg, 2008, s. 5–6). Alakärppän (2014, s. 26) mukaan äitiyden ristiriitaiset odotukset johtavat valintoihin omien tarpeiden, perheen ja yhteiskunnan vaatimusten välillä.

Isyydiskursseihin perhelehdissä on keskittynyt Still (2015), jonka tutkimuksessa keskeisimmiksi nousivat tasa-arvoisen isyyden ja avustavan isyyden diskurssit (Still, 2012, s. 54). Mäki (2007) on tarkastellut tutkimuksessaan *Isyyden representaatiot internetin keskustelupalstoilla* kriittisen miestutkimuksen näkökulmasta keskustelupalstoilla isyydestä muodostuvia representaatioita. Tulosten perusteella keskeisenä nähdään sukupuoliroolit sekä niiden muutos (Mäki, 2007, s. 67).

Aiemman tutkimuksen perusteella keskustelu sukupuolesta on polarisoitunut, ja myös vanhemmuuden perinteiset roolit ovat tiukassa. Oletuksenani onkin, että tässä tutkimuksessa nousee esiin aiempia tutkimuksia mukailevia teemoja. Näkemykset äitiydestä liittynevät identiteettiin ja hoivaan, kun taas isyyttä ei nähdä niin keskeisenä osana miehen elämää. Esimerkiksi perhelehdissä pyritään nykyisin luomaan isyydestä modernimpaa ja tasa-arvoisempaa kuvaa (ks. Salmi 2015), mutta sitä, heijastuuko tämä vielä kansalaiskeskusteluun, ei ole tutkittu.

2 TEORIATAUSTA

2.1 Fraseologia

Monet perinteiset kieliteoriat nojaavat siihen, mikä on kieliopin pohjalta kielessä mahdollista. Fraseologisessa näkökulmassa tämä asetelma käännetään ja ajatellaan, että sanasto on systemaattisesti muotoutunut ja kielioppi on tulosta tästä sanastollisesta rakenteesta. Kieliopin antamien mahdollisuuksien sijaan kielenkäyttö perustuu siihen, mikä on luonnollista. (Hoey, 2005, s. 1–2.) Tässä tutkimuksessa fraseologia toimii tutkimuksen taustalla vaikuttavana kielikäsitteenä ja teorian perustana.

Fraseologinen näkökulma kieliopin ja sanaston vaikutuksesta kielenkäyttöön näkyy Sinclairin (1991) esittämässä tulkintaan liittyvissä periaatteissa, jotka ovat vapaan valinnan periaate (*open-choice principle*) ja idiomiperiaate (*idiom principle*). Vapaan valinnan periaate tarkoittaa näennäistä sanojen valinnan vapautta, jonka ainoana rajoituksena on kielioppi. Näin ei kuitenkaan fraseologisesta näkökulmasta katsottuna ole ja idiomiperiaate rajaa vapaan valinnan periaatteen asettamia ehtoja. Idiomiperiaatteen mukaan sanat eivät esiinny tekstissä sattumanvaraisesti, vaan peräkkäisten sanojen valinnoille on olemassa tiettyjä rajoitteita. Kielenkäyttäjällä on hallussaan fraaseja, joiden avulla sanoja käsitellään suurempina kokonaisuuksina, mikä helpottaa niiden käyttöä eri yhteyksissä. (Sinclair, 1991, s. 109–110.)

Fraseologinen kielikäsite näkyy myös leksikaalisen primingin teorian kautta (ks. Jantunen, 2018a, s. 27). Leksikaalinen priming (*lexical priming*) tarkoittaa yksinkertaisimmillaan sitä, että jokainen sanan kohtaaminen pohjustaa sen tulevaa käyttöä. Ilmiö perustuu ihmisen psykologiseen ja kielitiedolliseen taipumukseen tunnistaa ja kopioida niitä konteksteja, joissa sana on aiemmin kohdattu. Tämä johtaa siihen, että sanoilla on taipumus esiintyä tiettyjen kollokaattien kanssa. (Hoey, 2007, s. 8–9.) Kollokaatio on kielen ominaisuus, jossa kaksi tai useampi sana esiintyy useasti

toistensa kanssa kielenkäytössä ja kollokaatit ovat osoitus näistä toistuvista sanayhdistelmistä (Hoey, 2005, s. 2). Leksikaalinen priming siis osoittaa sen, miten ihmiset kielitietonsa varassa pohjustavat kielenkäyttöä. Idiomiperiaate ja leksikaalinen priming selittävät, miksi sanat esiintyvät tietyllä tavalla ja tiettyjen sanojen kanssa tietyissä konteksteissa. Fraseologia keskittyy siis tarkastelemaan yleisiä ja siten kielessä merkittäviä fraseologismeja, jotka esiintyvät tyypillisesti yhtenä merkitysyksikkönä. Tällaiset toisteiset rakenteet ovat huomattavissa esimerkiksi siinä, miten *naiset, tytöt* ja *päivät* ovat usein kauniita, kun taas *miehet* ja *autot* komeita (Jantunen, 2018b, s. 6).

Fraseologisen kielikäsitteilyn keskiössä on kielenkäytön kontekstin ja kielen fraseologisten yksiköiden merkittävä rooli kielessä. Fraseologisesta näkökulmasta voidaan tarkastella useista sanoista muodostuvia kielen monisanaisia leksikaalisia yksioita (*multi-word units*) (Granger & Meunier, 2008, s. XIX). Nämä fraseologismiksi kutsutut leksikaaliset yksiköt ovat leksikaalisen kohteen muodon yhteisesiintymiä minkä tahansa muun lingvistisen elementin kanssa, jolloin ne muodostavat yhden semanttisen yksikön (Gries, 2008, s. 5). Sanojen systemaattiset yhteisesiintymät luovat kieleen säännönmukaisuuksia siitä, mikä on tyypillistä kielessä. Fraseologia selittää myös sanayhdistelmien käyttöä tietyissä konteksteissa. Fraseologia täten selittää sitä, miksi tietyt sanat esiintyvät yhdessä ja siten selittää myös sanojen kontekstia. Fraseologia näyttää käytännössä sen, mitä esimerkiksi leksikaalinen priming tekee. Fraseologiset ilmiöt selittyvät idiomiperiaatteen ja leksikaalisen primingin teorian kautta. Erityisesti fraseologinen näkökulma kieleen osoittaa, millaiset sanojen yhdistelmät ovat kielessä tyypillisiä. Tällaisia asioita kielioppi ei selitä, mutta tunnistamme tietynlaiset säännönmukaisuudet. Sanojen systemaattiset yhteisesiintymät luovat kieleen säännönmukaisuutta siitä, mikä on tyypillistä kielessä.

Fraseologia tieteenalana on tullut tunnetummaksi erityisesti korpustutkimuksen kautta, jossa fraseologisten ilmausten kuvaaminen suurissa korpuksissa on keskeistä (Granger & Meunier, 2008, s. XIX). Korpusten kautta esiin tulevat toisteiset kahden sanan yhdistelmät ovat selkeä todiste diskurssista (Baker, 2006, s. 13). Tätä fraseologian ominaisuutta hyödynnetään erityisesti korpusavusteisessa diskurssintutkimuksessa. Fraseologia voidaan nähdä myös työkaluna, jolla saadaan diskurssit esiin (Lehto, 2018, s. 79). Diskurssien toteumat näkyvät esimerkiksi seuraavaksi esiteltävissä semanttisessa preferenssissä ja diskurssiprosodiassa, jotka osoittavat kielen vakiintuneita rakenteita ja fraseologisia toistuvuuksia (ks. esim. Lehto, 2018, s. 79).

2.2 Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia

Ero diskurssiprosodian ja semanttisen preferenssin käsitteiden välillä ei ole aina selvä (Baker, 2006, s. 87). Esittelen tässä alaluvussa käsitteet kuten niitä tässä tutkimuksessa käytetään. Semanttisen preferenssin käsitteen osalta nojaan pitkälti Stubbsin (2002) määritelmään. Stubbsin mukaan semanttisella preferenssillä tarkoitetaan suhdetta lemman tai sanamuodon ja sen kollokaattien merkityssisältöjen välillä (Stubbs, 2002, s. 65). Stubbs kuvaa esimerkkinä sanaa *large* [‘suuri’], jonka voisi sijoittaa semanttiseen preferenssiin *quantities and sizes* [‘määrät ja koot’] (Stubbs, 2002, s. 65). Semanttisten preferenssien myötä voidaan siis luokitella sanoja ryhmiin niiden merkityssisältöjen pohjalta. Semanttisen preferenssin käsitteen avulla kollokaatit tai avainsanat voidaan ryhmitellä semanttisiin preferensseihin eli merkitysryhmiin (ks. Jantunen, 2018b, s. 8). Semanttisen preferenssin myötä noodien eli tutkittavien sanojen tilastolliset avainsanat saadaan jaoteltua analyysin jatkon kannalta hyödyllisiin ryhmiin merkityssisältöjensä mukaan.

Semanttisen preferenssin lähikäsite diskurssiprosodian lisäksi on semanttinen prosodia. Näistä käsitteistä ja niiden välisistä suhteista on kirjallisuudessa eriäviä ja limittäisiä tulkintoja, eivätkä niiden väliset suhteet ole aina kovinkaan selkeitä. Sen vuoksi valotan myös semanttisen prosodian käsitteen ja sen suhteen tässä tutkimuksessa käytettäviin käsitteisiin. Esimerkiksi Lehto (2018) määrittelee semanttisen prosodian abstraktimmaksi kontekstuaalisemmaksi tasoksi semanttiselle preferenssille (Lehto, 2018, s. 81). Semanttinen prosodia ottaa kantaa kollokaattien positiivisuuteen ja negatiivisuuteen, kun taas semanttinen preferenssi kertoo semanttisesta kollokaatiosta. Käsitteet voidaan siten nähdä kahtena muotona samasta kollokoinnin ilmiöstä. (Bednarek, 2008, s. 121.) Semanttinen prosodia määritellään usein ilmauksen negatiiviseksi tai positiiviseksi esiintymisympäristöksi, jolloin se ohjaa ilmauksen tulkintaa (Lehto, 2018, s. 81). Semanttisen prosodian avulla voidaan tarkastella siis sanojen positiivisuutta ja negatiivisuutta.

Diskurssiprosodian käsitteen näen tässä tutkimuksessa yhdistävän semanttisen preferenssin ja semanttisen prosodian käsitteitä. Diskurssiprosodia kuvaa puhujan asennetta ja usein osoittaa puhujan hyväksyntää tai kriittistä suhtautumista asiaa kohtaan (Stubbs, 2002, s. 65). Diskurssiprosodia sisältää toisaalta erityisen merkityskentän sanojen jaottelussa, mutta toisaalta ottaa kantaa myös sanotun asenteellisuuteen, samaan tapaan kuin semanttisen prosodian negatiivinen ja positiivinen aspekti. Esimerkkinä diskurssiprosodiasta Stubbs esittää lemmat *cause* [‘aiheuttaa’] ja *provide* [‘tarjota’], joista ensimmäinen esiintyy useasti epämiellyttävien tapahtumien yhteydessä, kun taas jälkimmäinen tarkoittaa jotakin toivottua tai tarpeellista (Stubbs, 2002, s. 65).

Diskurssiprosodian arvioiva luonne osoittaa puhujan syitä tehdä kyseinen lausuma. Diskurssiprosodia keskittyy sanotun, puhujan ja kuuntelijan suhteeseen. (Stubbs 2002, s. 65; Baker 2006, s. 87.) Asenteiden tarkastelu on tärkeää tässä tutkimuksessa, sillä pyrkimyksenäni on tarkastella aineistoani kriittisen diskurssintutkimuksen keinoin ja tätä tavoitetta diskurssiprosodioiden analysointi palvelee. Tämän vuoksi hyödynnän analyysissäni erityisesti myös diskurssiprosodian käsitettä. Tarkoitukseni on tässä tutkimuksessa jaotella avainsanat semanttisten preferenssien mukaisesti merkitysryhmiin, mutta tarkastelen aineistoista diskurssiprosodian käsitettä hyödyntäen sitä, minkälaisia nämä sanat ovat negatiivisen ja positiivisen asenteellisuuden kautta.

2.3 Diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus on lingvististä tutkimusta, jossa kielellinen tulkinta on vahvassa yhteydessä sosiaaliseen toimintaan ja sen tarkasteluun (Pälli & Lillqvist, 2020). Keskeisiä käsitteitä diskurssintutkimuksessa ovat diskurssi ja diskurssit. Käsitteen yksiköllinen ja monikollinen muoto eroavat keskeisesti toisistaan, mutta molemmat ovat diskurssintutkimuksen taustalla keskeisiä. Diskurssi (*discourse*), joka on tärkeä diskurssintutkimuksen teoreettinen lähtökohta, tarkoittaa kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana. Diskurssin yksiköllinen käsite viittaa kaikkeen kielelliseen ja semioottiseen toimintaan. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 35–36.) Diskurssin yksiköllinen käsite siis osoittaa taustan diskurssintutkimukselle, jonka tavoitteena on tutkia kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana.

Tässä tutkimuksessa analyysin kannalta oleellinen käsite on kuitenkin diskurssin monikollinen muoto diskurssit (*a discourse*). Diskurssit (*a discourse*) muodostavat kielestä tietynlaisia tulkintoja. Diskurssit rakentavat sosiaalisia suhteita ja eri diskurssit muodostavat kokonaisuuksia eri tavoin, sillä ne asemoivat kohteitaan eri tavoin (Fairclough, 1992, s. 3–4). Mille tahansa kohteelle on oletettavasti olemassa useita tapoja rakentua, riippuen esimerkiksi ihmisten erilaisista tavoista hahmottaa asioita (Baker, 2006, s. 4). Tähän moninaiseen suhtautumisten kirjoon vastaa diskurssien käsite. Diskurssintutkimuksen keskiössä on kielen ilmiöiden tarkastelu diskurssien kautta. Tutkimuksessa kiinnostavia ovat esiin nousevat yleiset diskurssit.

Diskurssintutkimus keskittyy tutkimaan diskurssien avulla kielen rakenteita teksteissä ja keskittyy erityisesti kielen ja sosiaalisen kontekstin suhteeseen. Diskurssianalyysi pohtii niitä tapoja, joilla kielen avulla luodaan erilaisia ymmärryksiä maailmasta. Keskeistä diskurssintutkimuksessa ja -analyysissä on se, millaisia vaikutuksia kielenkäytöllä on sosiaalisiin suhteisiin ja identiteetteihin. (Paltridge, 2012, s. 2.)

Tärkeää on myös tarkastella sitä, miten kielenkäytöllä pyritään vaikuttamaan (Par-
tington, Duguid & Taylor, 2013, s. 5).

Diskurssintutkimuksessa kielenkäytön suhde ympäröivään kontekstiin ja kie-
lenkäytön vaikutukset ovat keskiössä. Tämän myötä diskurssit saavat merkityksensä
ja valtansa. Kriittinen diskurssintutkimus kiinnittää erityistä huomiota vallankäyt-
töön ja epätasa-arvoon (Fairclough, 2001, s. 25). Kriittisen diskurssintutkimuksen nä-
kökulma keskittyy vallan osuuteen diskurssien rakentumisessa ja tarkastelee kieltä
yhteiskunnallisten valta-asetelmien kautta. Kriittinen diskurssintutkimus pyrkii ym-
märtämään sitä, miten diskurssit liittyvät valtasuhteisiin (Janks, 1997, s. 329). Koska
tässä tutkimuksessa tarkastelussa ovat vanhemmuuden sukupuolittuneet valta-ase-
telmat sekä sukupuolentutkimuksen kriittinen näkökulma, tutkimukseni sivuaa
myös kriittisen diskurssintutkimuksen kenttää.

Tutkimuksessani merkittävässä roolissa ovat kielessä esiintyvät säännönmu-
kaisuudet ja toistuvat rakenteet, joiden kautta tarkastelen aineistoa. Diskurssintutki-
muksessa ja aiemmin esitellyssä fraseologiassa merkittävää on siis kielellisten ilmiöi-
den toistuvuus. Tässä tutkimuksessa keskitytään avainsanoihin, jotka kertovat tällai-
sesta toisteisuudesta ja säännönmukaisuudesta. Toisteisuus ja säännönmukaisuus
ovat ehtoina diskurssianalyysissa, korpustutkimuksessa ja myös fraseologisten ra-
kenteiden toteamisessa (Jantunen 2018b, s. 6). Toisteisuus on siten myös tämän tutki-
muksen läpileikkaava piirre. Tutkimuksen kohteena ovat avainsanat, joiden avulla
saan esiin aineistossa toistuvia sanoja. Niiden kautta tarkastelen semanttisia prefe-
renssejä, diskurssiprosodioita ja myös diskursseja, jotka pohjaavat aineiston toistei-
suuksille.

2.4 Perhetutkimus

Perhetutkimus tutkimusalueena on monitieteinen ja se tutkii perheitä, perhe-elämää
ja niiden muutoksia eri näkökulmista (Castrén, Hakovirta & Kuronen, 2019, s. 341).
Perheen tarkastelu tutkimuksellisesta näkökulmasta ja perheen sisäisten roolitusten
vertailu osoittaa merkityksensä siinä, että perhe on perusyksikkö yhteiskunnas-
samme. Yhteiskunnalliset muutokset koetaan ja ratkaistaan perheissä (Forsberg
2003, s. 7). Tarkemmin tämä tutkimus saa lähtökohdakseen kriittisen perhetutki-
muksen. Kriittinen perhetutkimus pyrkii kyseenalaistamaan ja purkamaan stereo-
tyyppistä perheajattelua korostamalla perhe-elämään vaikuttavien yhteiskunnallis-
ten prosessien tutkimisen tärkeyttä (Forsberg 2003, s. 7).

Perheessä keskeisiä ovat emotionaaliset suhteet, mutta myös biologiset ja juri-
diset suhteet ovat usein selkeä merkki perheestä (Pösö, 2003, s. 58). Vaikka perhe-
muodot ovat yhä moninaisempia, perheen määritelmässä vahvana elementtinä on

nähty heteroseksuaalinen parisuhde (Nätkin, 2003, s. 17). Heteroseksuaalisen parisuhteen painotus osana perheen käsitettä korostanee myös tämän tutkimuksen kannalta merkittävää sukupuolittunutta vanhemmuuskäsitystä. Miehen ja naisen muodostama perhe eräänlaisena perheen normina ja stereotyyppinä heijastunee edelleen keskusteluun, vaikka moninaisten perhemuotojen näkyvyys yhteiskunnassa on kasvava ilmiö.

Perhe on käsitteenä kiistelty perhetutkijoiden keskuudessa (Baxter ym., 2009, s. 170). Vaikka perhettä tutkitaan paljon, sille ei löydy selkeää määritelmää (Floyd, Mikkelsen & Judd, 2006, s. 22). Jokainen määrittelee perheen eri tavoin riippuen omasta tarkoituksestaan (Segrin & Flora, 2005, s. 25). Perhetutkimuksen piirissä on luotu esimerkiksi kolme mahdollista lähtökohtaa perheen määrittelylle; rakenteellinen, toiminnallinen ja transaktionaalinen. Rakenteellinen määritelmä korostaa tiettyjä kriteerejä perheen jäsenyydessä, esimerkiksi verisiteitä (Floyd ym., 2006, s. 33). Toiminnallinen määritelmä taas pohjaa niihin tehtäviin, joita perheenjäsenet suorittavat. Toiminnallisen määritelmän mukaiset tehtävät liittyvät esimerkiksi taloudelliseen tukeen ja huolenpitoon. (Scharp & Thomas, 2016, s. 33.) Transaktionaalisessa näkökulmassa korostetaan viestinnän roolia ja vuorovaikutuksen synnyttämiä tunteita yksilöissä (Segrin & Flora, 2005, s. 9). Transaktionaalinen näkökulma korostaa sitä, että maallikon näkökulma perheestä on erityisen tärkeä, sillä subjektiiviset käsitykset vaikuttavat siihen, minkälainen perhe tämän diskurssiriippuvaisen määritelmän kautta on (Baxter ym., 2009, s. 173). Floyd kumppaneineen korostaa, että nämä näkökulmat eivät ole tyhjentyviä, vaan jokainen niistä korostaa tietyn perhekokemuksen kriteeristön tärkeyttä (Floyd ym., 2006, s. 26).

Osa tutkijoista puhuu perheen sijaan perheistä, sillä perhe yksiköllisenä käsitteenä ei tunnista perhemuotojen moninaisuutta (Forsberg, 2003, s. 11). Tämän tutkimuksen taustaa tukee perheajattelun moninaisuus ja erilaisten perheen käsitteellistämistapojen esiin tuominen. Transaktionaalisen näkökulman korostaessa subjektiivisiä näkökulmia perheestä, tukee se tutkimuksen aineistolähtöistä otetta perheen määrittelyssä. Tässä tutkimuksessa perhettä ei nähdä minkään yksittäisen määritelmän kautta, vaan pyritään luomaan käsitys perheen sisäisistä suhteista niin kuin ne aineistossa tulevat esiin. Tutkimuksen aineistossa esiin nousevat diskurssit vanhemmuudesta kumpunevat moninaisista perhekäsityksistä.

Vanhemmuus voidaan määritellä instituutioksi ja toisaalta jokapäiväiseksi kokemukseksi aikuisen ja lapsen suhteesta, jossa aikuiselle on asetettu odotuksia hoi- vasta ja sosiaalisesta asemoinnista lasta kohtaan (Ribbens McCarthy & Edwards, 2011, s. 141, 145). Kuten perheen määritelmä osoitti, eivät myöskään perheen sisäiset suhteet ole ongelmattomasti määriteltävissä. Perheen määritelmiin pohjaten määrittelyn tässä tutkimuksessa vanhemmuuden emotionaaliseksi tai biologiseksi suhteeksi lapseen.

Ribbens McCarthyn ja Edwardsin (2011) määritelmän mukaan äitiys viittaa toimintoihin, jotka muotoilevat naisista äitejä. Äidin nähdään olevan lapsen kantaja ja ensisijainen hoitaja. Äitiys nähdään usein myös naisen ydinidentiteettinä, joka läheisesti määrittelee moraalista ja sosiaalista asemaa. Isyydellä taas voidaan viitata prosesseihin, joiden pohjalta miestä sanotaan isäksi ja isyys osoittaa sukupuolittunutta vanhemmuussuhdetta lapseen. Historiallisesti isyys on liittynyt lapsen sosiaaliseen asemaan, jolloin miespuolinen aikuinen, usein isä, luo lapsen identiteetin ja legitimitetin sukulaisuussuhteen kautta. (Ribbens McCarthy & Edwards, 2011, s. 95, 131, 134.) Näiden määritelmien kautta käy selväksi ydinajatus siitä, että äitiys ja isyys ovat vanhemmuuden sukupuolittuneita muotoja. Lisäksi määritelmät kaittavat stereotyyppioita siitä, miten vanhemmuus on historiallisesti nähty ja nähdään edelleen erilaisena äidin ja isän kohdalla. Määritelmät eivät ole tämän tutkimuksen taustalla vaikuttavina suuntauksina, vaan pikemminkin osoituksina näkemyksistä, jotka saattavat näkyä tutkimuksen aineistossa. Tällaiset näkemykset vanhemmuudesta voivat hyvinkin heijastua kansalaiskeskusteluun.

Perheessä äiti ja isä ovat aiemman tutkimuksenkin perusteella hyvin erilaisissa positioissa suhteessa toisiinsa. Esimerkiksi Vuoren (2001) väitöskirjan tulosten perusteella on selvää, että yhteiskunta on kiinnostunut erityisesti isistä ja asiantuntijateksteissä raivataan tilaa isien toimijuudelle (Vuori 2001, s. 356–358). Isyys on myös erittäin suosittu miestutkimuksen kohde, eikä mitään muuta miehiä koskevaa aihetta ole Suomessa tutkittu yhtä paljon. Isyyden tutkimus keskittyy usein käsittelemään biologista isyyttä heteroydinperheessä. Isyystutkimuksessa ei juurikaan ole sukupuolikriittistä näkökulmaa, eikä tutkimus problematisoi maskuliinisuutta. (Aalto, 2012, s. 186, 188, 190.) Äiti taas kuvataan erityisesti isän ja lapsen kautta, ei niinkään omana toimijanaan (Vuori, 2001, s. 56). Äitejä katsotaan ulkopuolelta ja kohteeksi asettaen, mutta on itsestäänselvyys, että nainen on lapsen keskeinen kasvattaja ja hoivaaja (Vuori, 2001, s. 358, 361). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella, miten äitiys ja isyys nähdään kansalaiskeskustelussa. Kriittinen perhetutkimus toimii yhtenä lähtökohtana tutkimukselle, jonka tarkoituksena on tarkastella sukupuolittuneita perheen sisäisiä suhteita.

2.5 Sukupuolentutkimus

Sukupuolen jonkinasteinen määrittely on tässä tutkimuksessa paikallaan, sillä äitiyden ja isyyden taustalla vaikuttavat sukupuoliin viittaavat käsitteet. On siis väistämätöntä, että äitiyden ja isyyden erojen tarkastelu heijastelee myös nimenomaan sukupuolten eroja. Sukupuolilla viitataan miehiin ja naisiin liitettyihin ruumiillisiin eroihin ja edelleen kulttuurisiin jakoihin. Sukupuoli viittaa myös sosiaaliseen

sukupuolijärjestelmään, eli siihen, miten kulttuurissa ja yhteiskunnassa nainen ja mies asetetaan suhteessa toisiinsa. (Juvonen, Saresma & Rossi, 2010, s. 12–13.) Englannin kielessä näihin kahteen määritelmään pohjaten erotetaan sukupuolta tarkoittavat käsitteet *sex* ja *gender*, jolloin biologisesta sukupuolesta voidaan erottaa sosiaalinen ja kulttuurinen osa sukupuolen muotoutumisesta. Suomen kielessä näitä painotuksia voidaan ilmaista termeillä biologinen ja sosiaalinen tai kulttuurinen sukupuoli. (Rossi, 2010, s. 22.)

Sukupuolentutkimus, varsinkin aiemmin tunnettu naistutkimuksen nimellä, on kriittinen tieteenala, joka tarkastelee sukupuolta kysymysten kohteena (Lempiäinen, 2010, s. 276). Sukupuolentutkimus ottaa kantaa ja pohjustaa yhteiskunnallista muutosta. Sukupuolentutkimuksen tieteenala on lähtenyt liikkeelle nimenomaan kysymyksistä naisten elämästä ja sen kautta sukupuoleen liittyvistä kokemuksista. (Vuori, 2012, s. 679.) Nykyään sukupuolentutkimuksen näkökulma on laajentunut ja se nähdään sateenvarjokäsitteenä, joka kattaa tasa-arvotutkimuksen, feministisen tutkimuksen, miestutkimuksen sekä homo-, lesbo- ja queertutkimuksen (Saresma, 2010, s. 11; Vuori, 2012, s. 678).

Keskustelu sukupuolirooleista Suomessa on ollut käynnissä 1960-luvulta lähtien. Tällöin nostettiin esiin ongelmia esimerkiksi työnjaosta, ja sukupuolittavia ja-koja pyrittiin poistamaan. Ajatus sukupuolirooleista liittyy vahvasti sosiaalisen ja biologisen sukupuolen erotteluun, ja taustalla on poliittinen ajatus sosiaalisen sukupuolen muutettavuudesta ja muuttuvuudesta. (Rossi, 2010, s. 26.) Feministisen naistutkimuksen kriittisessä näkökulmassa sukupuolta ei pidetä annettuna itsestäänselvytenä, vaan sukupuolta tuotetaan kulttuurisesti ja arjen toiminnassa. (Juvonen ym., 2010, s. 14). Tähän määritelmään pohjautuen näen, että myös äitiys ja isyys tuottavat sukupuolta ja sukupuolittava toimintamme yhteiskunnassa tuottaa toisistaan poikkeavia diskursseja äitiydestä ja isyydestä. Arkielämässä sukupuolten hahmottaminen tapahtuu usein vastakkainasettelun kautta, ja tätä vastakkainasettelua on problematisoitu feministisessä tutkimuksessa (Rossi, 2010, s. 23). Tutkimukseni nojautuukin tähän arjen vastakkainasettelua korostavaan kahtiajakoon, joka on oletettavasti esillä myös kansalaiskeskustelussa. Tutkimuksen vertaileva luonne luo tutkimusasetelman taustalle korosteisen binäärisen jaon äitiyden ja isyyden, ja sitä kautta myös sukupuolten, välille. Tutkimusasetelma korostaa kahden sukupuolen vastakkainasettelua ja sukupuolen moninaisuus jää vertailevan asetelman vuoksi tässä tutkimuksessa huomiotta.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Korpuslingvistiikka

Korpuslingvistiikan taustaoletukset vaikuttavat tässä tutkimuksessa nimenomaan aineistonkeruuseen ja aineiston hallintaan. Sen vuoksi esittelen tämän teoreettis-metodologisen viitekehyksen osana aineistoa ja menetelmiä. Kvantitatiivisen korpustutkimuksen taustaoletuksena on, että merkittävät ilmiöt ovat myös yleisiä (Stubbs, 2002, s. 29). Kielen ilmiöistä saadaan suurten aineistojen avulla parempi kuva siitä, mikä on tutkitulle aineistolle tunnusomaista. Korpustutkimuksen tavoitteena onkin tunnistaa, mikä on keskeistä ja tyypillistä kielessä (Sinclair, 1991, s. 7). Korpuslingvistiikka on tieteenalana kehittynyt nopeasti 1980-luvun jälkeen, jolloin suurten tietokonepohjaisten korpusten käyttö tavanomaistui ja suurten aineistojen prosessointi helpottui (Stubbs, 2002, s. 61). Korpuslingvistiikassa kieltä tutkitaan tietokonepohjaisten korpusten avulla ja tieteenalan kiinnostuksenkohteena on se, miten kieli järjestäytyy ja miksi se toimii tietyillä tavoilla (Partington ym., 2013, s. 5, 10).

Korpustutkimuksen keskiössä on laaja kokooma luonnollisesti esiintyvää tekstiä, jota kutsutaan korpukseksi (Sinclair, 1991, s. 172). Korpuksen avulla pyritään korpuslingvistiikan keinoin kuvaamaan kieltä ja selittämään sitä (Partington ym., 2013, s. 5). Korpus on tutkimuskäyttöä varten koottu laaja tekstien kokoelma, joka voi esimerkiksi edustaa tiettyä tekstityyppiä (Stubbs, 2002, s. 25). Keskeistä korpussille siis on, että ne ovat tarkoituksenmukaista kielenkäyttöä ja kieliaines on myöhemmin koottu korpukseksi tutkimuskäyttöä varten. Tällainen suuri raakakorpus sisältää valtavan määrän dataa, jota voidaan jatkojalostaa erilaisiin tutkimuksiin. Raakadata (*first order data*) sellaisenaan on liian suuri tutkittavaksi (Stubbs, 2002, s. 67). Korpustutkimuksen keskeinen työväline on konkordanssi (tai KWIC eli *key word*

in context), jolla konkordanssiohjelma löytää korpuksesta dataa halutusta sanasta. Konkordanssi rajaa aineiston tutkimukselle otollisemmaksi.

Konkordanssiohjelmalla raakakorpuksesta muokataan tietokanta, jota voidaan helpommin hyödyntää tutkimuskäyttöön. Konkordanssiohjelma tuottaa konkordanssin, joka näyttää aineistossa esiintyvät noodit kontekstissaan. Tutkittavaan sanaan eli noodiin saadaan yhdistettyä tutkimuksen kannalta merkittävä konteksti, joka näkyy konkordanssiriveillä. (Stubbs, 2002, s. 61–62.) Korpustutkimuksessa kiinnostuksen kohteena ovat sanojen yleiset yhteisesiintymät (Stubbs, 2002, s. 29). Näiden yhteisesiintymien tarkastelua konkordanssikorpukseksi muovaaminen ja myöhemmät analyysivaiheet tehostavat. Korpustutkimuksen metodein voidaan paljastaa aineiston säännönmukaisuuksia, jotka ovat tämänkin tutkimuksen keskiössä (ks. Lehto, 2018, s. 17).

3.2 Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS)

Korpusavusteinen diskurssintutkimus (jatkossa CADS) kumpuaa diskurssintutkimuksen ja korpustutkimuksen perinteistä. CADS käsittelee kieltä kommunikatiivisena diskurssina. Se sisällyttää tutkimukseen korpustutkimuksen kvantitatiivisia metodeja, kun taas diskurssianalyysi tuo tutkimukseen laadullista näkökulmaa esimerkiksi analysoitaessa kieltä kontekstissa. (Partington ym., 2013, s. 10.) Korpusavusteisuus näkyy tässä tutkimuksessa siten, että määrällisin menetelmin luodaan pohjaa diskurssianalyysille. Määrälliset aineistot voivat tuoda esiin sellaisia kielellisiä ilmiöitä, joita perinteisen diskurssintutkimuksen keinoin ei päädy tarkasteluun. Korpusavusteinen diskurssintutkimus on hyödyllinen tapauksissa, joissa paljaalla silmällä ei ole nähtävissä aineiston syvempiä merkityksiä (Partington ym., 2013, s. 11).

Suomessa ensimmäinen laaja korpusavusteista diskurssintutkimusta hyödynnettävä tutkimus on Lehdon (2018) väitöskirja, joka tutkii japaninsuomalaisten kielipuhetta. Lehto kuvaa diskurssintutkimuksen ja korpusmetodien yhdistelmää niin, että korpuksesta saadut havainnot auttavat löytämään diskursseja tarjoten erilaisen näkökulman kielidiskurssien tarkasteluun (Lehto, 2018, s. 17, 84). Korpusmenetelmät mahdollistavat sen, että suuresta aineistosta saadaan poimittua kaikki tutkimuksen kannalta merkittävät tapaukset helpottaen näin laadulliseen analyysiin siirtymistä.

Korpustutkimus ja diskurssintutkimus täydentävät toisiaan tuoden sekä määrällistä että laadullista näkökulmaa tutkimukseen. Toisaalta tutkimussuuntaukset koetaan osaltaan ristiriitaisiksi niiden taustalla vaikuttavien kielikäsitteiden ollessa hyvin erilaisia (ks. esim. Lehto, 2018, s. 17). Korpustutkimuksella ja

diskurssintutkimuksella on kuitenkin myös paljon yhteisiä ja toisiaan tutkimussuuntauksina tukevia piirteitä. Kummassakin esimerkiksi toisteisuus ja ilmausten säännönmukaisuus ovat ehtona rakenteiden todentamiselle (Jantunen, 2018b, s. 6). Korpusavusteista diskurssintutkimusta toteutan tutkimuksessani myöhemmin esiteltävien avainsana-analyysin ja diskurssinanalyysin keinoin. Korpusavusteiselle diskurssintutkimukselle ominaisesti tämänkin tutkimuksen keskiössä on kvantitatiivinen aineisto, jonka esittelen seuraavaksi.

3.3 Suomi24-aineisto

Kielipankki tarjoaa laajan kokooman tutkimuskäyttöön soveltuvia, vapaasti käytettäviä kieliaineistoja (Kielipankki, 2021a). Tutkimukseni aineisto on koottu Kielipankin Suomi24-korpusaineistoa, johon on tallennettu Suomi24-keskustelupalstan kansalaiskeskustelua. Suomi24-aineisto on laaja kokooma Suomi24-keskustelupalstan keskustelua, sisältäen yli 4 miljardia sanetta (City Digital Group, 2021) ja yli 70 miljoonaa viestiä vuosien 2001–2020 ajalta (Lagus ym., 2016, s. 40). Kieliaineistoja voidaan hyödyntää erilaisten työkalujen, kuten Korp-ohjelman avulla (Kielipankki, 2021a). Korp on konkordanssityökalu, jonka avulla tekstikorpuksista voidaan tehdä konkordanssihakuja (Kielipankki 2021b). Korpista löytyy esimerkiksi Suomi24 2001–2020-korpus, joka sisältää kaikkien näinä vuosina käytyjen keskustelujen sisällön ja aineisto on jaettu vuosittaisiin osakorpuksiin (ks. Borin, Forsberg & Roxendahl, 2012).

Suomi24-korpus tarjoaa suuren kokonsa puolesta laajan katsauksen verkossa käytävään kansalaiskeskusteluun. Tutkimusaineiston valintaan vaikuttivat Suomi24-aineiston laajuus ja saavutettavuus sekä kiinnostukseni sellaista kansalaiskeskustelua kohtaan, jota käydään verkossa. Suomi24 on keskustelupalsta, jossa käydään anonyymiä keskustelua monipuolisista aiheista nimimerkkien takaa. Suomi24-keskustelupalstalla keskustelulle on monia teemoittaisia alatasoja, kuten *Perhe* (ks. Suomi24, 2024). Esimerkiksi tämä alataso olisi voinut olla tämän tutkimuksen kannalta relevantti, mutta aineisto on koottu Suomi24-keskustelupalstan kaikista keskusteluista, sillä tarkoitukseni on kartoittaa yleisen keskustelun teemoja äitiydestä ja isyydestä.

Anonymiteetti tuo näkemykseni mukaan tutkimukseen ulottuvuuden, joka mahdollistaa rehellisen ja suodattamattoman keskustelun tarkastelun. Suomi24-aineistoa luonnehditaan asiakeskeiseksi, sillä keskustelujen keskiössä ovat esimerkiksi ihmisten kiinnostuksenkohteet, ja palstoilla voidaan keskustella esimerkiksi saman elämäntilanteen jakavien kanssa (Lagus ym., 2016, s. 10). Tämä vaikuttaa aineistosta nouseviin tuloksiin ja korostaa mahdollisuuksia saada aineistosta tutkimuksen

kannalta kiinnostavaa tietoa erilaisista teemoista. Lisäksi Suomi24-aineisto tarjoaa laajan kokoelman arkista keskustelua (Lagus ym., 2016, s. 40), mikä kenties korostaa keskusteluissa ihmisten jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita.

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty keräyshetkellä koko Suomi24-korpuksen kattavalta aikaväliltä, vuosilta 2001–2020. Suurelta aikaväliltä tuleva aineisto tuo tutkimukseen ajallisesti laajemman katsauksen kansalaiskeskusteluun. Aineiston ollessa laaja saadaan parempi otanta siitä, millaisten teemojen ympärille keskustelu kietoutuu. Kyseisellä aikavälillä ei ole tapahtunut yhteiskunnallisesti suuria vanhemmuutta koskevia muutoksia, joten oletuksenani on, että keskustelu on tarkasteluvälin aikana pysynyt kutakuinkin samansuuntaisena. Esimerkiksi tuoreehko heivapaa uudistus on tullut voimaan 1.8.2022 (ks. Sosiaali- ja terveysministeriö, 2022), jolloin sen herättämä keskustelu jää tämän tutkimuksen tarkastelujakson ulkopuolelle.

3.4 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto on kerätty Kielipankin Suomi24-korpuksesta syyskuussa vuonna 2023. Aineiston keruussa hyödynsin yllä esiteltyä Korp-työkalua. Kokosin Suomi24-korpuksesta laajennettua hakutoimintoa hyödyntäen konkordanssikorpukset hakusanoilla *äitiys* ja *isyys*. Asetin hakusanat hakukriteereissä perusmuodoiksi, jolloin ohjelma hakee myös sanan kaikki muut taivutusmuodot. Hakusanojen kontekstiksi määritin *kappaleen (enintään) sisältä*, jolloin aineisto muodostuu kokonaisista keskustelupalstan viesteistä. Korp-työkalu muodosti tämän jälkeen konkordanssin, joka näyttää aineistossa esiintyvät noodit eli tutkittavat sanat kontekstissaan (ks. esim. Stubbs, 2002, s. 61–62). Haku tuotti osumia *isyys*-hakusanalla 26 294 ja hakusana *äitiys* 26 367 kappaletta. Tutkimuksen rajauksen mukaisesti lätasin kummastakin aineistosta 20 000 viestiä, jotka Korp-työkalu oli hakuehtojen mukaisesti järjestänyt satunnaisesti. Alkujaan kahden osakorpuksen aineisto koostui yhteensä 40 000 viestistä.

Seuraavaksi lätasin aineistot käsittelyä varten. Korp-palvelu muodostaa konkordansseista tiedostot, jotka sisältävät alkuperäiset viestit sekä lemmatisoidut muodot aineiston konkordanssiriveistä. Lemmatisoinnilla tarkoitetaan Bakerin ja kumppaneiden (2006) mukaan tekstiaineiston jäsentelyä sanan perusmuotoihin eli lemmoihin. Tämä helpottaa aineiston käsittelyä ja mahdollistaa frekvenssien laskemisen (Baker, Hardie & McEnery, 2006, s. 104–105.) Tämän jälkeen siirsin aineistot Exceliin, jossa poistin aineistoista kaksoiskappaleet. Kaksoiskappaleiden poiston jälkeen osakorpukset sisälsivät konkordanssirivejä eli tarkasteltavia viestejä 18 052 kappaletta (*isyys*-korpus) ja 18 608 kappaletta (*äitiys*-korpus). Aineistojen viestien

lemmatisoidut sisällöt tallensin tekstimuodossa myöhempää analysointia varten. Nämä tekstimuotoiset aineistot ovat kooltaan 286 191 sanetta (isyys-aineisto) ja 301 856 sanetta (äitiys-aineisto).

3.5 Avainsana-analyysi

Avainsana-analyysin osoittama aineiston avainsanaisuus kertoo sen, mistä aineistossa on pohjimmiltaan kysymys (Jantunen, 2009, s. 104). Avainsana-analyysin tarkoituksena on etsiä tärkeitä, tekstin merkitystä osoittavia kohteita. Avainsana-analyysissä verrataan tutkittavaa aineistoa vertailtavaan korpuukseen, eli referenssikorpuukseen. Näiden kahden aineiston avulla saadaan esiin ne sanat, jotka ovat tutkittavassa aineistossa erityisen yleisiä verrattuna referenssikorpuukseen. (Scott & Tribble, 2006, s. 58–59.) Avainsanat (*keywords*) ja avainsanaisuus (*keyness*) ovat keskeisiä käsitteitä avainsana-analyysissä. Avainsanojen tunnistaminen perustuu toisteisuuteen. Niinpä tekstissä usein esiintyvä sana on todennäköisesti myös avainsana. (Scott & Tribble, 2006, s. 58.) Avainsana-analyysi toteutetaan tässä tutkimuksessa log-likelihood -testillä, joka on tilastollisen merkitsevyyden testi, jonka avulla voidaan verrata kahden aineiston arvoja keskenään (ks. Baker ym., 2006, s. 109–110).

Avainsanojen löytämiseksi kahden korpuksen yleisimpien sanojen listoja verrataan keskenään (Scott & Tribble, 2006, s. 58.) Avainsana-analyysi tuo esiin erilaisia tuloksia verrattuna muihin korpusaineistojen analyysimenetelmiin, kuten esimerkiksi kollokaatteihin perustuvaan kollokaatioanalyysiin. Yksittäistä korpusta analysoitaessa yleisimpien sanojen sanalista voi nostaa esiin paljon funktiosanoja, jotka eivät kerro tekstin sisällöstä juurikaan. Tätä pystytään avainsana-analyysissä vähentämään, sillä kahta aineistoa vertaamalla esiin nousevat sanat, jotka ovat erityisen yleisiä nimenomaan tutkittavassa tekstissä. (Scott & Tribble, 2006, s. 58.) Tällöin kaikissa teksteissä yleisten funktiosanojen sijaan esiin nousee kenties enemmän tekstin merkitystä kuvaavia sanoja. Referenssikorpuksen valinta on tärkeä, sillä se vaikuttaa avainsanojen tuloksiin ainakin jonkin verran. Niin kutsutut *core-keywords* kuitenkin tulevat joka tapauksessa esiin riippumatta referenssikorpuksesta. (Scott & Tribble, 2006, s. 64.)

Avainsana-analyysin toteutin AntConc-työkalulla. AntConc on internetistä ladattava ohjelma, jota voidaan käyttää konkordanssien analysoimiseen. (Anthony 2020.) Vertasin isyys- ja äitiys-aineistoja AntConcissa toisiinsa, jolloin ohjelma nosti esiin yleisimpiä sanoja äitiys-aineistosta verrattuna isyys-aineistoon ja toisin päin. Äitiys-aineistosta AntConc muodosti yhteensä 239 avainsanaa ja isyys-aineistosta 265 avainsanaa. Rajasin tässä tutkimuksessa tarkasteluun kummastakin aineistosta 100 merkitsevintä avainsanaa. Nämä sanat ovat siis erityisen yleisiä tutkittavassa

aineistossa. Avainsanoista itsessään voi löytyä tärkeitä teemoja, jotka luonnehtivat aineistoa. Avainsana-analyysin algoritmi ei kuitenkaan selitä sitä, miksi mikäkin sana nousee listalle. (Scott & Tribble, 2006, s. 60.) Tämän vuoksi korpusavusteisessa diskurssintutkimuksessa on myös tarkempi diskurssintutkimukseen pohjaava laadullinen osa analyysia. Avainsanat toimivat signaaleina diskursseista, joita voidaan saada selville semanttisiin preferensseihin eli merkitysryhmiin ryhmittelyn kautta (Jantunen, 2018b, s. 8). Avainsanat siten toimivat alkusysäyksenä analyysilleni, jossa jaottelen avainsanat semanttisiin preferensseihin ja sen jälkeen hahmottelen aineistosta diskursseja seuraavaksi esiteltävän diskurssianalyysin keinoin.

3.6 Diskurssianalyysi

Avainsana-analyysin pohjalta jaottelen avainsanat niiden merkityksen ja kontekstin mukaisesti semanttisiin preferensseihin. Semanttisiin preferensseihin jaottelun jälkeen tarkastelen avainsanojen laajempaa kontekstia diskurssianalyysin keinoin. Diskurssianalyysin tarkoituksena on saada selville yleisiä teemoja äitiys- ja isyyskeskusteluun. Diskurssianalyysin toteutus perustuu siihen, miten kielenkäyttöä tulkitaan ja miten kielenkäyttö on yhteydessä sosiaalisiin rakenteisiin (ks. esim. Pälli & Lillqvist, 2020). Diskurssit ovat vahvasti yhteydessä yhteiskunnan rakenteisiin ja toimintaan (Baker, 2006, s. 4). Tärkeää diskurssintutkimuksessa ja -analyysissa on se, millaisia vaikutuksia kielenkäytöllä on sosiaalisiin identiteetteihin ja suhteisiin (Paltridge, 2012, s. 2). Konteksti on diskurssianalyysissa merkittävässä osassa analyysia. Diskurssianalyysi käsittelee kielen ja sen käyttökotekstien suhdetta ja keskittyy erityisesti kielen ja sosiaalisen ja kulttuurisen kontekstin suhteeseen (Paltridge, 2012, s. 2–3). Tarkoitukseni on diskurssianalyysissa syventää analyysia avainsanojen käyttökontekstista ja siten saada selville, mistä näkökulmista äitiydestä ja isyydestä puhutaan.

Analyysissa esiteltävät diskurssit muodostuvat avainsanojen ja semanttisten preferenssien avulla. Laajemman kontekstin tarkastelun perusteella tarkoitukseni on löytää semanttisten preferenssien pohjalta suurimmat diskurssit, jotka kuvaavat aineistojen keskeisiä teemoja. Diskurssianalyysini perustuu semanttisten preferenssien jaotteluihin sekä aineistoesimerkkeihin, joiden kautta pyrin aineiston syvempään laadulliseen analyysiin. Laadullisessa diskurssianalyysissä tulee ottaa huomioon tutkijan oma tulkinta diskurssien nimeämisestä ja määrittelystä. On otettava siis huomioon, että tässäkin tutkimuksessa diskurssianalyysin keinoin saadut diskurssit ovat tutkijan tulkintoja ja subjektiivisia näkemyksiä, vaikka ne perustuvatkin osaltaan tilastollisiin korpustutkimuksen menetelmien avulla luotuihin avainsanalistoihin.

4 ANALYYSI

Analyysi-osion alaluvuissa esittelen analyysin tulokset avainsanoista diskursseihin. Ensin esittelen aineiston avainsanat semanttisten preferenssien mukaisiin merkitysryhmiin jaoteltuna. Semanttisten preferenssien jaottelun pohjalta esittelen laajempia diskursseja, jotka nousevat aineistosta.

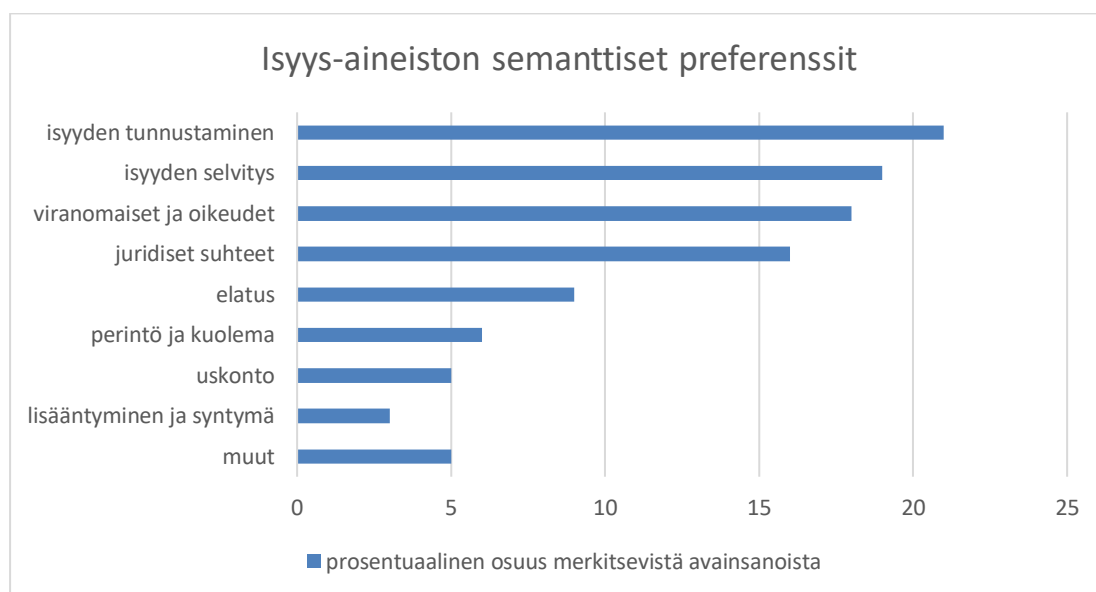
Aineistosta muodostuvien avainsanojen joukosta olen jättänyt pois kyseisen aineiston hakusanan (ÄITIYS tai ISYYS). Lisäksi olen jättänyt analyysini ulkopuolelle avainsanoiksi nousseet muutamat konjunktiot ja pronominit, jotka eivät ole relevantteja tutkimuksen kannalta. Näiden poistojen jälkeen otin tarkempaan tarkasteluun kummastakin aineistoista 100 merkitsevintä avainsanaa. Aineiston tulosten esittelyn aloitan semanttisten preferenssien käsittelyllä. Seuraavissa alaluvuissa käsittelen yksitellen suuruusjärjestyksessä ensin isyys-aineiston semanttiset preferenssit ja sen jälkeen äitiys-aineiston semanttiset preferenssit.

Analyysini pohjautuu aineistoon, joka on kirjoitettu vuosina 2001–2020. Analyysini aluksi taustoitan muutamaa seikkaa, jotka tulee ottaa huomioon aineiston kirjoitushetken yhteiskunnallisista olosuhteista. Aineistossani ilmenee lainsäädäntöön liittyvää keskustelua, joten vanhemmuuteen liittyvä lainsäädäntö on aineistoni käsittelyn kannalta relevanttia. Äitiys- ja isyyslait yhdistyivät vanhemmuuslaiksi (775/2022), joka tuli voimaan vuonna 2023 (Valtioneuvosto, 2022). Tämän tutkimuksen aineisto on keskustelua, jota on käyty ennen vanhemmuuslain voimaantuloa, joten keskustelussa viitataan tutkimusentekohetkellä vanhentuneisiin lakeihin. Monin osin vanhemmuuslain pykälät noudattelevat isyys- ja äitiyslakeja, mutta aineisto ja analyysi pohjaavat tutkimuksen tekohetkellä vanhentuneisiin lakeihin. Myös vanhemmuuteen liittyvissä yhteiskunnan tuissa on tapahtunut viime vuosina muutoksia. Äitiys- ja isyysrahat muuttuivat raskaus- ja vanhempainrahaksi, jotka voidaan myös jakaa tasaisemmin vanhempien välillä (Työ- ja elinkeinoministeriö, ei pvm.) Aineiston viestit on kirjoitettu ennen yllä esiteltyjä uudistuksia, minkä vuoksi

aineistossa ja analyysissä saatetaan viitata isyyslakiin, äitiyslakiin sekä äitiys- ja isyysrahaan.

4.1 Isyys-aineiston semanttiset preferenssit

Isyys-aineiston 100 merkitsevintä avainsanaa on luokiteltu 8 semanttiseen preferenssiin eli merkitysryhmään. Isyys-aineiston semanttiset preferenssit ovat suuruusjärjestyksessä niiden sisältämien avainsanojen lukumäärän mukaan *isyiden tunnustaminen* (21)¹, *isyiden selvitys* (19), *viranomaiset ja oikeudet* (18), *juridiset suhteet* (16), *elatus* (9), *perintö ja kuolema* (6), *uskonto* (5) sekä *lisääntyminen ja syntymä* (3). Näiden kahdeksan merkitysryhmän ulkopuolelle jäävät avainsanat on luokiteltu merkitysryhmään *muut*, joka sisältää viisi (5) avainsanaa. Semanttiset preferenssit on esitelty suhteellisine osuuksineen tarkemmin kuviossa 1.

KUVIO 1 Isyys-aineiston semanttiset preferenssit

Kuvion 1 mukaisesti isyys-aineiston suurin merkitysryhmä on *isyiden tunnustaminen*, joka kattaa 21 prosentin osuuden kaikista avainsanoista. Seuraavaksi suurimmat merkitysryhmät ovat *isyiden selvitys* 19 prosentin ja *viranomaiset ja oikeudet* 18 prosentin osuuksilla sekä *juridiset suhteet* 16 prosentilla. Nämä neljän suurimman ryhmän sisältämät avainsanat kattavat jo noin $\frac{3}{4}$ merkitsevien avainsanojen kokonaismäärästä. Loput merkitysryhmät ovat prosentuaalisilta osuuksiltaan 3–8 prosenttia kukin.

¹ Suluisa semanttisen preferenssien sisältämien avainsanojen lukumäärä.

Avainsanojen luokittelussa merkitysryhmiin on kiinnitetty huomiota sanojen merkitykseen sekä kontekstiin, jossa ne aineistossa esiintyvät. Jaottelun lähtökoh- tana on ollut jokaisen avainsanan sijoittaminen yhteen merkitysryhmään, mutta tästä on yksi poikkeus. Tämän vuoksi merkitysryhmien avainsanojen kokonaisluku- määrä on laskennallisesti 101. Eri avainsanoja merkitysryhmät sisältävät kuitenkin tutkimuksen rajauksen mukaisesti yhteensä 100 kappaletta. Kahteen merkitysryh- mään kuuluu avainsana POIKA, sillä sanaa käytetään polyseemisesti kahdessa toisis- taan poikkeavassa merkityksessä. Polysemia on ilmiö, jossa sanalla on useita toi- siinsa liittyviä merkityksiä (Laalo, 1989, s. 220). POIKA viittaa aineistossa yleisesti poikalapseen, minkä vuoksi se on sijoitettu *henkilöt*-merkitysryhmään. Poikalapsen lisäksi *poika* voi viitata myös uskonnollisena erisnimenä Kristukseen (KS s.v. *poika*). *Poika*-sanaa käytetäänkin aineistossa myös uskonnollisena viittauksena, joten se on sijoitettu myös *uskonto*-merkitysryhmään. Tässä yhteydessä avainsanalla POIKA tar- koitetaan nimenomaan Jeesusta, kuten seuraavassa aineistoesimerkissä 1 tulee ilmi.

1. Minulle Raamatussa Isä Jumala ja Jeesus Jumalan **poikana** jne, on tietynlaisia peruselementtejä, erityisesti Jumalan taivaallinen *isyys*.²

Seuraavaksi esittelen isyys-aineiston semanttiset preferenssit suuruusjärjes- tyksessä. Esittelen taulukkomuodossa kaikki merkitysryhmän avainsanat ja tekstissä ja esimerkkien kautta avaan jaottelun motiiveja tarkemmin. Suurimpien merkitys- ryhmien sisältämiä avainsanoja olen selkeyden vuoksi jaotellut alakategorioihin. Alakategorioiden avainsanat ovat kuitenkin niin samankaltaisia muiden merkitys- ryhmän avainsanojen kanssa, että ne eivät omaa merkitysryhmäänsä muodosta.

TAULUKKO 1 Semanttinen preferenssi *isyiden tunnistaminen*

ISYYDEN TUNNUSTAMINEN
<p>tunnustamiseen suuntaava toiminta   VAHVISTAA, VAATIA, KIELTÄÄ, KIELTÄYTYÄ, PAKOTTAA, KIISTÄÄ, VASTUSTAA,   VAHVISTUTTAA, HAKEA</p> <p>tunnustamisen prosessi   TUNNUSTAA, TUNNUSTUS, TODISTAA, PAPERI, TAPAUS, TUNNISTAA, ISYYS-   LAKI, VIRALLINEN, VIRALLISESTI, TIETO, TODETA, ALLEKIRJOITTA</p>

Yllä olevassa taulukossa 1 on esillä suurimpaan merkitysryhmään *isyiden tunnusta- minen* kuuluvat avainsanat. Tähän merkitysryhmään on luokiteltu avainsanat, jotka kuvaavat isyyden tunnistamista sekä siihen tähtäävää toimintaa. Avainsanat viittaa- vat kontekstissaan juridiseen prosessiin, joka mahdollistaa isyyden tunnistamisen

² Aineistoesimerkeissä noodi on kursivoitu ja keskeiset avainsanat vahvennettu.

virallisesti. Isän vanhemmuus voidaan vahvistaa, jos hän tunnustaa vanhemmuutensa ennen lapsen syntymää tai sen jälkeen (Digi- ja väestötietovirasto, ei pvm.).

Merkitysryhmä on jaoteltu kahteen alamerkitysryhmään: *tunnustamiseen suuntaava toiminta* ja *tunnustamisen prosessi*. Tunnustamiseen suuntaavaan toimintaan on luokiteltu verbejä, jotka kuvaavat ensinnäkin tunnustamiseen suuntaavaa toimintaa, kuten VAATIA, HAKEA, PAKOTTAA. Nämä verbit osoittavat kontekstissaan isyyden tunnustamisen merkityksen, kuten aineistoesimerkissä 2. Tunnustamiseen suuntaavaan toimintaan olen lisäksi luokitellut avainsanoja, jotka pyrkivät vastustamaan tunnustamista, kuten avainsanat KIISTÄÄ ja KIELTÄÄ esimerkeissä 3 ja 4. Verbit *kiistää* ja *kieltää* sisältävät kiellon implikaation (VISK § 1643). Tunnustamiseen liitetään aineistossa vahvasti myös kieltäminen.

2. Vaadi **tunnustamaan** *isyys* ja maksamaan elatustukea.
3. Äiti voi **kieltää** mieheltä *isyyden*.
4. Totta kai väärä isä voi **kiistää** *isyyden*, mutta se vaatii erikseen Dna -kokeen ja oikeuden päätöksen.

Tunnustamisen prosessiin jaotellut avainsanat kertovat isyyden tunnustamisen prosessin vaiheista. Tämän vuoksi avainsanat ovat usein lakiyhteyksissä käytettyjä verbejä, jotka kontekstissaan liittyvät isyyden tunnustamisen teemoihin. *Tunnistaa* tarkoittaa tutuksi tuntemista tai havaitsemista (K.S. s.v. *tunnistaa*), mutta aineistossa sitä käytetään *tunnustaa*-sanana synonyymina, kuten esimerkissä 5. Avainsanan TUNNISTAA lisäksi myös avainsanaa TODISTAA käytetään aineistossa kuvaamaan isyyden tunnustamisen prosessia.

5. Tiedoksi vaan, että siihen diiliin suostut, kun *isyyden* **tunnistat**.
6. Tuo *isyyden* **tunnustamisen** vaikeus on yhtä höpöhöpöä, **paperihan** siellä vain kirjoitetaan.

Tunnustamisen prosessiin kuuluu selvien prosessiverbien, kuten TODETA ja ALLEKIRJOITTAÄ lisäksi myös prosessiin viittaavia substantiiveja, kuten TUNNUSTUS, TAPAUS ja PAPERI. PAPERI merkityksessä 'asiakirja' (KS s.v. *paperi*) viittaa aineistossa lähinnä isyyden tunnustamiseen liittyviin papereihin, kuten esimerkissä 6.

ISYYDEN SELVITYS
<p>tarkoitus   SELVITTÄÄ, BIOLOGINEN, SELVITYS, VARMISTAA, SUOSTUA, EPÄILLÄ, VARMA, VARMUUS, SELVILLE, VARMISTUA</p> <p>toimenpiteet   TESTI, DNA, ISYYSTESTI, VERIKOE, TUTKIA, TESTATA, NÄYTE, TUTKIMUS, ISYYSTUTKIMUS</p>

Isyyden selvitys -merkitysryhmään on jaoteltu taulukossa 2 esiintyvät isyyden selvitykseen liittyvät avainsanat, jotka viittaavat konkreettisiin toimiin biologisen isyyden selvittämiseksi. Tässä tutkimuksessa isyyden selvittämällä viitataan biologisen isyyden lääketieteelliseen selvitykseen. *Isyyden selvitys*-merkitysryhmän sisältö liittyy vaihdellen joko isyyden vahvistamista varten tehtävään selvitykseen tai tunnistamisen jälkeiseen epävarmuuteen biologisesta isyydestä. Merkitysryhmä on jaoteltu kahteen alamerkitysryhmään. *Tarkoitus*-alamerkitysryhmässä on sanoja, jotka viittaavat isyyden selvityksen syihin. Nämä avainsanat ovat pitkälti verbejä, kuten SELVITTÄÄ ja VARMISTAA, ja ne kontekstissaan viittaavat isyystutkimukseen hakeutumisen syihin. Myös SUOSTUA-verbi on luokiteltu tähän merkitysryhmään sen viitassa kontekstissaan nimenomaan isyyden selvitykseen. Aineistoesimerkissä 7 tulee ilmi myös isyyden selvittämisen ja isyyden tunnistamisen välinen riippuvuussuhde.

7. Mutta sain hänet suostumaan **isyystestiin**, joten se hiertää nykyhetkeä vielä, koska en tiedä vaikuttaako pelkkä **isyystesti** millään muotoa, kun ei *isyyttä* kuitenkaan ole käyty koskaan tunnustamassa.

BIOLOGINEN on hyvin merkitsevä avainsana³ ja se viittaa usein biologisen isän selvittämiseen isyystestien avulla, kuten esimerkissä 8. Toisaalta BIOLOGINEN viittaa myös ajatuksiin biologisesta isyydestä ja sen merkityksestä. Esimerkiksi aineistoesimerkissä 9 pohditaan kriittisesti biologisen isyyden merkitystä ja ylipäätään isän asemaa.

8. Täytyy muistaa, että tuomioistuin ei vahvista *isyyttä* ilman DNA-tutkimusta, joka on nykYTEKNOLOGIALLA erittäin luotettava osittamaan **biologisen** isyyden.
9. Pojat, älkää uskoko heitä, sillä jonain päivänä nuo samat pahat tädit sanovat etteivät teidän omat lapset ole teidän lapsianne, ja ettei **biologinen** *isyys*, jos nyt *isyys* yleensäkin, merkitse mitään, saattaapa joku sanoa ettei teitä tarvita lastenne elämään, kuin siittäjiksi.

³ BIOLOGINEN on kahdenkymmenen merkitsevimmän avainsanan joukossa ja sen avainsanaisuusarvo on 388.74. (ks. Liite 1).

Isyyden selvityksen merkitysryhmässä on paljon varmuuteen liittyviä avainsanoja, kuten VARMA, VARMUUS, VARMISTUA ja VARMISTAA. Isyyden selvitys tuo varmuuden isyydestä ja se on keskustelussa hyvin tärkeä osa isyyden selvityksen motiiveja. Aineistossa epävarmuus liittyy usein omaan isyyteen, mutta toisinaan epävarmuus tulee myös muilta tahoilta, kuten seuraavissa aineistoesimerkeissä 10 ja 11.

10. Voimmeko siis mennä ottamaan nämä **testit** vain itseämme varten ja **varmistua isyydestä**?
11. Lääkäri kysyi jo silloin mieheltäni oletko **varma isyydestä**.

Toimenpiteet-alamerkitysryhmässä on avainsanoja, jotka viittaavat itse selvitykseen (ISYYTESTI, ISYYSTUTKIMUS) sekä siihen liittyviin toimenpiteisiin ja tutkimuskohteisiin (NÄYTE, DNA ja VERIKOE). Toimenpiteisiin viittaavilla avainsanoilla viitataan suoraan isyyden selvittämiseen (esimerkki 12) tai keskustellaan toimenpiteiden luotettavuudesta, kuten esimerkissä 13.

12. Kun lapsi on syntynyt, niin vaadi *isyyden selvittämistä dna -testillä*.
13. **DNA-testeillä** pystyy nykyisin selvittämään **biologisen isyyden** lähes 100 % varmuudella.

Huomionarvoisia tässä merkitysryhmässä ovat avainsanat DNA ja TESTI. Molemmat sanat ovat itsenäisinä esiintyminä merkitseviä aineistossa. Ne esiintyvät yhdessä myös yhdyssanana *dna-testi*, mutta AntConc ei ole huomionnut yhdysviivallista muotoa. Sen sijaan se on laskenut yhdysviivallisen muodon molemmat osat erillisinä sanoina, mikä saattaa nostaa näiden sanojen yksittäistä merkitsevyyttä. Lisäksi aineistossa sana esiintyy myös muodossa *dna testi*.

TAULUKKO 3 Semanttinen preferenssi *viranomaiset ja oikeudet*

VIRANOMAISET JA OIKEUDET
viranomaiset LASTENVALVOJA, MAISTRAATTI
oikeuslaitos KUMOTA, OIKEUS, KANNE, LAKI, TUOMIOISTUIN, KÄRÄJÄTOIKEUS ⁴ , JURIDINEN, KOSKEA, TUOMIO, MYÖHEMMIN, TARVITA, OIKEUSTEITSE
isän oikeudet OIKEUS, TAPAAMISOIKEUS, TAPAAMINEN, TAVATA, SUOSTUMUS

Viranomaiset ja oikeudet -merkitysryhmä sisältää avainsanoja, jotka viittaavat isyyden selvityksen ja tunnustamisen jälkeisiin oikeudellisiin prosesseihin ja sopimuksiin sekä viranomaisiin. Kahteen edellä esiteltyyn merkitysryhmään on luokiteltu

⁴ Käräjäoikeus on lemmatoidun muotoon KÄRÄJÄTOIKEUS.

avainsanat, jotka liittyvät tiiviisti isyyden tunnustamiseen ja isyyden selvittämiseen. *Viranomaiset ja oikeudet* -merkitysryhmään on luokiteltu kaikki muut juridisiin asioihin liittyvät avainsanat.

Yllä olevan taulukon 3 mukaisesti merkitysryhmä on jaoteltu kolmeen alaryhmään: *viranomaiset, oikeuslaitos ja isän oikeudet*. Avainsanoilla viitataan siihen, minkälainen vaikutus viranomaisilla ja oikeuslaitoksella on isyyteen sekä isän oikeuksiin lapsen elämässä. *Viranomaiset*-alakategoriaan on luokiteltu viranomaistahot, henkilöt tai instituutiot, joilla on merkitystä esimerkiksi vanhemmuuden osoittamisen kannalta. Aineistossa merkitsevät viranomaisiin viittaavat avainsanat ovat LASTENVALVOJA ja MAISTRAATTI. Nämä tahot ovat vahvasti läsnä isyyteen liittyvissä teemoissa, kuten isyyden virallistamisessa. Merkitysryhmä sisältää paljon viittauksia lakipykäliin ja esimerkiksi LASTENVALVOJA-avainsanan sisältämissä viesteissä on paljon selvitystä siitä, mitä viranomaisen luona tapahtuu, kuten esimerkissä 14.

14. **Lastenvalvoja** on se kunnallinen viranomainen, joka hoitaa lapsen *isyyden* vahvistamiseen, huoltoon ja **tapaamiseen** sekä elatukseen liittyvät käytännön asiat.
15. Aviomiehen *isyys* on **kumottu**, kun toinen mies on 15 §:n 1 momentissa säädetyin tavoin tunnustanut isyytensä ja **maistraatti** on hyväksynyt tunnustamisen.

MAISTRAATTI on aineistossa viranomainen, joka vahvistaa isyyden tai kumoaa sen sekä käsittelee näihin teemoihin liittyviä asioita (ks. esimerkki 16). Aineistoesimerkissä 15 esiintyvä verbi KUMOTA on luokiteltu tähän merkitysryhmään sen viitattaessa isyyden tunnustamisesta mahdollisesti aiheutuvaan oikeusprosessiin. Kuten esimerkissä 15 viitataan, laissa isyyden kumoamisen perusteista (34 § 2006/1238) aviomiehen isyys kumotaan 15 §:n ensimmäisessä momentissa annetuin perustein.

Oikeuslaitos-alakategoria sisältää avainsanoja, jotka liittyvät suoraan oikeuden päätöksiin tai muihin oikeudellisiin asioihin, kuten avainsana KANNE. TUOMIO-sana viittaa esimerkissä 16 lakitekstiin siitä, miten isyys voidaan vahvistaa tai kumota. Isyyslain mukaan mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, voi nostaa kanteen isyyden vahvistamisesta, jos isyyttä ei ole muulla tavoin vahvistettu (Isyyslaki, 2015/11, 29 §).

KOSKEA, MYÖHEMMIN ja TARVITA on jaoteltu *oikeuslaitos*-alakategoriaan niiden viitattaessa oikeudellisiin prosesseihin tai mahdollisuuksiin. KOSKEA viittaa lakitekstiin erityisesti VA-partisiippimuodossa *koskeva*. Aineistossa VA-partisiippimuotoa käytetään substantiivin kongruoivana etumääritteenä adjektiivin tapaan (ks. VISK § 122), kuten esimerkissä 16. MYÖHEMMIN on komparaatioadverbi, jonka kantasanana on adjektiivi, mutta sitä käytetään adverbien tavoin (VISK § 375). MYÖHEMMIN-avainsana viittaa aineistossa esimerkiksi isyyden virallistamisen mahdollisuu-
teen vasta myöhemmin lapsen elämässä, kuten esimerkissä 17.

16. 15 § Isyyden vahvistamista **koskevan kanteen** yhteydessä ei lapsen elatusapua koskevaa kysymystä voida ratkaista ennen kuin *isyys* on lainvoimaisella **tuomiolla** vahvistettu, jos **kannetta isyyden** vahvistamisesta ajetaan useampaa kuin yhtä miestä vastaan.
17. Voihan sen *isyyden* vahvistaa **myöhemminkin** jos niikseen tulee.

Isän oikeudet -alacategoria sisältää eritoten tapaamisoikeuteen liittyviä avainsanoja, kuten TAPAAMISOIKEUS ja TAPAAMINEN. Isän oikeuksista aineistossa tulee esiin lähinnä oikeus tapaamisiin lapsen kanssa, mikä näkyy esimerkissä 18. Avainsana SUOSTUMUS liittyy siihen, että isän suostumus vaaditaan joissain lapseen liittyvissä asioissa, esimerkiksi adoptiossa, johon aineistoesimerkissä 19 viitataan.

18. Kun *isyys* on tunnistettu niin hänellä on sitten **oikeus** lakisääteiseen **tapaamiseen**.
19. Jos lapsen *isyys* on tunnustettu lastensuojelun viranomaisille (ei ole pakollista jos isä ei halua), niin myös isän **suostumus** tarvitaan adoptioon.

JURIDINEN on luokiteltu tähän kategoriaan sen vuoksi, että se viittaa yleisesti oikeuslaitoksen päätöksiin ja lakiin perustuviin säädöksiin. Sitä käytetään hyvin paljon suoraan isän tai isyyden määrittänä, kuten aineistoesimerkissä 20. Viestissä osoitetaan biologisella isällä olevan myös juridisia oikeuksia.

20. On myös lapsen **oikeudet** ja biologisen isän **oikeudet juridiseen isyyteen**.

Avainsanaa OIKEUS käytetään aineistossa monessa yhteydessä, kuten esimerkissä 20 viitaten isän lakisääteisiin oikeuksiin. Lisäksi OIKEUS viittaa esimerkiksi oikeuslaitokseen ja miehen oikeuksiin, kuten esimerkeissä 21 ja 22.

21. eikä miehellä olisi mitään keinoja tai **oikeuksia** vaatia *isyttä*.
22. Minun isyyteni on **oikeudessa** vahvistettu, vaikka dna-testejä ei olekaan tehty.

Olen sijoittanut avainsanan OIKEUS kumpaankin alamerkitysryhmään sanan merkityksen ollessa kahtalainen. Kyseessä on polysemia, sillä sanojen merkitykset ovat toisiinsa liittyviä (ks. Laalo, 1989, s. 220). OIKEUS voi viitata esimerkiksi oikeusjärjestyksen mukaan yksilölle kuuluvaan etuun, oikeusjärjestelmään tai oikeuden istuntoon (KS s.v. *oikeus*). Aineistossa OIKEUS viittaa ensinnäkin oikeuteen vaatia isyyden tunnustamista ja toisaalta se viittaa siihen, että *isyys* on vahvistettu oikeudessa.

JURIDISET SUHTEET
<p>vanhempien väliset suhteet   LAPSI, AVIOLIITTO, AVIOMIES, AVOLIITTO, NAIMISSA, ULKOPUOLELLA, AVIOISÄ, AU</p> <p>henkilöt   ISÄ, LAPSI, MIES, ISÄEHDOKAS, POIKA, HUOLTAJA</p> <p>nimenanto   SUKUNIMI, NIMI</p>

Juridisten suhteiden merkitysryhmä sisältää avainsanoja, jotka kuvaavat isyyteen liittyviä oikeudellisia suhteita, joilla on vaikutusta lapseen. Avainsanat kertovat kontekstissaan esimerkiksi avioliiton vaikutuksesta isän asemaan, lapsen sukunimen valinnasta sekä perheenjäsenistä. Merkitysryhmä on jaoteltu taulukon 4 mukaisesti vanhempien välisiin suhteisiin, henkilöihin ja nimenantoon. Vanhempien välisiin suhteisiin liittyvät määritteet ovat pitkälti sellaisia, jotka lain nojalla vaikuttavat myös lapseen. Vanhempien välisissä suhteissa keskustelu liittyy pitkälti siihen, miten esimerkiksi AVIOLIITTO tai AVOLIITTO vaikuttavat isyyden vahvistamiseen. Isyyden tunnustamisen ja selvittämisen kannalta on merkittävää se, ovatko vanhemmat keskenään avioliitossa, sillä isyyslain (11/2015, 2 §) mukaan vain aviomies on automaattisesti lapsen isä. Vanhempien väliset suhteet voidaan aineiston perusteella nähdä mahdollisena tarpeena isyyden tunnustamiselle.

LAPSI-avainsana on luokiteltu kahteen alamerkitysryhmään, koska se muodostaa avainsanan AU kanssa usein yhdyssanan *au-lapsi*. Aineiston avainsanoja laskeva analyysityökalu AntConc ei ole huomionnut yhdysmerkkiä avainsanoja muodostaessaan. Siten se nostaa vain yksittäisten sanojen AU ja LAPSI merkitsevyyttä. Tämän vuoksi merkitsevien avainsanojen listalle päätynyttä sanaa AU voidaan selittää osittain sillä, että sitä on käytetty yhdysmerkin kanssa yhdyssanassa *au-lapsi*, jolla viitataan avioliiton ulkopuolella syntyneeseen lapseen (ks. KS s.v. *au-lapsi*). AU itsenäisenä sanana esiintyy aineistossa vain kerran ja useasti se esiintyy muodossa *au lapsi*. Myös näiden ilmaisujen konteksteissa viitataan avioliiton ulkopuolella syntyneeseen lapseen. Avainsanat AU ja LAPSI on sijoitettu samaan merkitysryhmään niiden muodostaessa yhden merkitysyksikön. Esimerkissä 23 näkyy, kuinka sanaa *au-lapsi* käytetään viittaamaan avioliiton ulkopuolella syntyneeseen lapseen. Myös avainsana ULKOPUOLELLA viittaa aineistossa avioliiton ulkopuolella syntyneeseen lapseen, kuten esimerkissä 24.

23. *Isyys* täytyy ensin kumota ja sitten lapsesta tulee **au-lapsi**, jonka jälkeen toisen miehen *isyys* vahvistetaan.

24. Kun lapsi on syntynyt **avioliiton ulkopuolella**, saat kotiisi kutsun varata ajan isyyden selvitykseen lastenvalvojall.

Henkilöt-alamerkitysryhmä sisältää avainsanoja, jotka viittaavat henkilöihin. Avainsanat ovat yleisnimiä, jotka viittaavat vanhempaan, mahdolliseen vanhempaan tai lapseen. Tämän merkitysryhmän sanat eivät konteksteiltaan ole kovin yhtenäinen ryhmä, vaan sanoja käytetään henkilöön viittaavan ominaisuutensa vuoksi hyvin moninaisissa yhteyksissä. Tämän alamerkitysryhmän sanat on kuitenkin luokiteltu juridisten suhteiden merkitysryhmään, sillä henkilöistä puhutaan hyvin pitkälti oikeudellisten suhteiden kautta. Esimerkiksi ISÄEHDOKAS ja ISÄ ovat sanoja, joita käytetään pitkälti osana biologista tai juridista isyyttä. ISÄEHDOKAS-avainsana viittaa vahvasti siihen, että isästä ei ole vielä varmuutta. LAPSI ja HUOLTAJA taas nähdään keskinäisten suhteidensa kautta. Juridiset suhteet nähdään aineistossa lapseen vaikuttavina asioina ja esimerkissä 25 isyyteen tukeminen nähdään palveluksena lapselle. HUOLTAJA viittaa isään mahdollisesti henkilöityvään rooliin lapsen huoltajana, mikä näkyy esimerkissä 26. LAPSI-avainsana on sijoitettu myös *Henkilöt*-alamerkitysryhmään. LAPSI viittaa suoraan isän ja lapsen suhteeseen. LAPSI-sana liitetään myös vahvasti isyyteen, eikä lapsesta itsestään toimijana juurikaan keskustella. MIES (ks. esimerkki 25) viittaa aineistossa useimmiten mahdolliseen isään tai lapsen isään.

25. Arvostakaa **miehiänne** ja tukekaa *isyyteen* niin teette palveluksen hänelle ja **lapsillenne!**
26. Jos **lapsen isyys** vahvistetaan, ei se silti tarkoita sitä, että **isästä** koskaan tulisi **lapsen huoltajaa**.

Nimenantoon liittyvät avainsanat SUKUNIMI ja NIMI on ryhmitelty juridisten suhteiden merkitysryhmään niiden edustaessa osaltaan lapsen suhdetta vanhempaansa. Nimenannosta puhutaan suhteessa siihen, kenen sukunimen lapsi lähtökohdaisesti saa. Tähän vaikuttaa esimerkiksi vanhempien välinen suhde. Myös NIMI tarkoittaa aineistossa useimmiten sukunimeä.

27. Jos mitään **nimeä** ei ole ilmoitettu tai *isyyttä* ei ole vahvistettu, lapsi saa sen **nimen**, joka äidillä on lasta rekisteriin merkittäessä.

Nimenannon avainsanat voidaan nähdä siis osaltaan isyyden tunnustamisen mahdollisina seurannaisvaikutuksina. Aineistoesimerkissä 27 näkyy, kuinka isyyden vahvistaminen vaikuttaa lapsen sukunimeen. Juridiset suhteet osoittavat, miten erityisesti vanhempien väliset suhteet vaikuttavat isyyden tunnustamiseen ja siten myös lapsen sukunimeen.

TAULUKKO 5 Semanttinen preferenssi *elatus*

ELATUS
ELATUSMAKSU, MAKSAA, ELATUS, ELATUSTUKI, ELATUSAPU, ELATUSVELVOLLISUUS, ELATUSVELVOLLINEN, KUNTA, ELARIT ⁵

Elatus-merkitysryhmä sisältää avainsanoja, jotka liittyvät lapsen elatukseen (ks. taulukko 5). Tämän myötä ne viittaavat samalla mahdollisiin isyyden juridisiin vaateisiin. Elatustukilaissa (580/2008) elatusvelvollisella tarkoitetaan lapsen vanhempaa, joka on velvollinen maksamaan elatusapua alle 18-vuotiaalle lapselleen. Elatustukilain mukaan vanhemman tulee osallistua lapsen elatuksesta aiheutuviin kustannuksiin. (Elatustukilaki, 580/2008, 2 §.) *Elatus*-merkitysryhmä sisältää lähinnä substantiiveja ja toisilleen synonyymisinä käytettyjä termejä, kuten ELARIT, ELATUSMAKSU ja ELATUS. Myös aineistossa sanat esiintyvät hyvin yhteneväisissä konteksteissa, sillä ne viittaavat siihen, kuinka isä on velvollinen maksamaan elatusmaksuja. Suoraan isään viittaavat aineistossa avainsanat ELATUSVELVOLLISUUS ja ELATUSVELVOLLINEN. MAKSAA-verbi viittaa lähes poikkeuksetta nimenomaan elatusmaksujen maksamiseen. Elatusmaksut nähdään aineistossa toisinaan ainoana isän velvoitteena, kuten esimerkissä 28.

28. Miehen vastuu lapsesta tällaisessa tapauksessa loppuu **elatusmaksuun** ja *isyyden* tunnustamiseen.
29. En tiedä voiko *isyttäkään* isä tulla testaamaan jos ei vaadi **elatusmaksuja**, luulen että ei siinä tapauksessa ja ne saa **kunnalta**, voi vaikka sanoa ettei " muista " kuka oli isä.

Avainsana KUNTA on luokiteltu elatuksen merkitysryhmään, sillä elatusmaksuja on isän sijaan mahdollista saada myös kunnalta. Kunta nähdäänkin aineistossa elatusmaksujen maksajana, kuten esimerkissä 29.

TAULUKKO 6 Semanttinen preferenssi *perintö ja kuolema*

PERINTÖ JA KUOLEMA
PERINTÖ, KUOLLA, PERIÄ, VAINAJA, KUOLLUT, TESTAMENTTI

Perintö ja kuolema -merkitysryhmään luokitellut sanat liittyvät suoraan perinnönjakoon, kuten avainsanat PERINTÖ, PERIÄ ja TESTAMENTTI. Myös muut taulukossa 6 esitellyt avainsanat KUOLLA, VAINAJA ja KUOLLUT viittaavat kontekstissaan perintöön. Aiheena on erityisesti se, miten isyyden tunnustaminen vaikuttaa perintöön, tai

⁵ Elarit viittaa aineistossa elatusmaksuihin.

voidaanko isyys tunnustaa vielä kuoleman jälkeen. Tässä merkitysryhmässä puhutaan muista merkitysryhmistä poiketen nimenomaan lasten näkökulmasta. Merkitysryhmän avainsanoja sisältävissä viesteissä kirjoitetaan esimerkiksi lasten perintöoikeudesta tai isän mahdollisuuksista jättää perintöä. Esimerkissä 30 kerrotaan avioliitossa syntyneen lapsen perintöoikeudesta.

30. Perintöoikeus on vain avioliitossa syntyneellä, ellei *isyyttä* ole selvitetty tai ellei mies **testamentissaan** jätä lapsellesi jotain.
31. Lamanni oli myös ilmoittanut **testamentin** saajille, että eihän tässä ole kyse mistään *isydestä* vaan rahasta.

Perintö ja kuolema -merkitysryhmän avainsanojen ympärille rakentuva keskustelu liittyy perinnönjaon käytäntöjen lisäksi paljolti myös hyvän perinnön saamiseen, kuten esimerkiksi 31. Raha koetaan keskustelussa motiiviksi saada tietyn henkilön isyys ja siten myös perintö. Tällainen teema perinnöstä ja kuolemasta oli aineistossa vahva. Isyyden tunnustaminen koettiin aineistossa välineeksi päästä käsiksi halutun henkilön perintöön.

TAULUKKO 7 Semanttinen preferenssi *uskonto*

USKONTO
uskonnolliset rituaalit KASTE, KASTAA uskonnolliset hahmot JEESUS, POIKA, JUMALA

Taulukossa 7 esitellyt *Uskonto*-merkitysryhmässä olevat avainsanat liittyvät uskontoon, erityisesti kristinuskoon. Avainsanat viittaavat uskonnolliseen rituaaliin kasteeseen sekä Raamatun teksteihin ja sen henkilöihin. Avainsanat yhdistyvät usein suoraan Raamatun kohtiin, joita viesteissä siteerataan. Uskonnollisiin rituaaleihin luokitellut avainsanat KASTAA ja KASTE liittyvät ensinnäkin lapsen kastejuhlaan. Aineistoesimerkissä 32 kaste liitetään nimenantoon ja isyyden tunnustamiseen. Jonkin verran lapsen kasteesta keskustellaan myös uskonnollisena rituaalina, kuten esimerkiksi 33.

32. Ja tuo *isyiden* tunnustaminen piti olla tehty ennen ristiäisiä, jos lapsen halusi **kastaa** isän sukunimelle.
33. **Kasteessa Jumala** ihanasti tunnustaa *isyitensä*: tämä on minun rakas poikani / tyttäreni.

Aiemman tutkimuksen mukaan kaste suomalaisten käsityksissä koetaan liittymiseksi kristilliseen yhteisöön sekä seurakunnan jäseneksi (Hytönen 2021, s. 57).

Tällaista näkemystä ei tämän tutkimuksen aineistossa tule esiin. Sen sijaan avainsanoja KASTAA ja KASTE käytetään viittaamaan nimenomaan Raamatussa (1992, Matt. 3: 16–17) tapahtuvaan Jeesuksen kasteeseen, jonka yhteydessä Jumala tunnusti isyytensä. Viesteissä viitataan Raamatun tapahtumiin ja aineistossa on myös suoria lainauksia Raamatusta. Kasteeseen viitataan esimerkiksi seuraavissa aineistoesimerkeissä 34 ja 35, joissa tuodaan esiin myös Raamatun kohtaan liittyviä uskonnollisia hahmoja.

34. Eiköhän kyse ollut **Jeesuksen** tapauksessa viattoman ja puhtaan kastamisesta, jossa Pyhä Henki tuli kyyhkysen muodossa **Jeesuksen** päälle ja **Jumala** tunnusti *isyytensä*.
35. **Jeesuksen kasteessa Jumala** tunnusti *Isyytensä* sanomalla, tämä on minun rakas Poikani.
36. ne jotka tunsivat **Jeesuksen** ja hänen perheensä eivät näyttäneet epäilleen Josefin *isyyttä...*"eikö tämä ole sen rakentajan poika?"

Uskonnolliset hahmot-alamerkitysryhmässä on avainsanat JEEBUS, POIKA ja JUMALA. Näitä avainsanoja käytetään viittauksina Raamatun tapahtumiin ja erityisesti Raamatun kohtaan, joka käsittelee Jeesuksen kastetta, kuten esimerkissä 34. Jeesuksen kasteessa isyys nousee tärkeäksi teemaksi. Näillä avainsanoilla ei ole yhteyttä muun aineiston isyyskeskusteluun, vaan ne kertovat uskonnollisista teksteistä. POIKA-sana tässä merkitysryhmässä viittaa Jeesukseen Jumalan poikana, kuten aineistoesimerkeissä 35. Tässä, niin kuin monessa muussa Jeesukseen viittaavassa POIKA-avainsanan käyttötilanteessa, sana on kirjoitettu erisnimen tapaan isolla alkukirjaimella. Aineistossa analysoidaan myös Josefin isyyttä, kuten esimerkissä 36. Keskeisintä *uskonto*-merkitysryhmässä on kuitenkin Jumalan ja Jeesuksen välinen suhde, kaste ja isyyden tunnustaminen.

TAULUKKO 8 Semanttinen preferenssi *lisääntyminen ja syntymä*

LISÄÄNTYMINEN JA SYNTYMÄ
SYNTYÄ, SYNTYMÄ, SIITTÄÄ

Lisääntymisen ja syntymän merkitysryhmä sisältää kolme avainsanaa SYNTYÄ, SYNTYMÄ ja SIITTÄÄ, jotka merkitysryhmän nimen mukaisesti viittaavat lisääntymiseen ja lapsen syntymään. Merkitysryhmä sisältää kaksi verbiä SIITTÄÄ ja SYNTYÄ sekä jälkimmäisestä johdetun substantiivin SYNTYMÄ. Avainsanoja käytetään välineinä puhua isyyden tunnustamisen teemoista, ei niinkään lapsen siittämisestä tai syntymästä pääasiana. Syntymään ja lisääntymiseen liittyviä avainsanoja käytetään seuraavissa aineistoesimerkeissä kuvaillen syntymän olosuhteita juridiselta kannalta. Esimerkeissä 37 ja 38 keskiössä on vanhempien välinen suhde ja isyyden tunnustaminen.

37. *Isyys* vahvistetaan vasta lapsen **syntymän** jälkeen jos vanhemmat eivät ole naimisissa.
 38. Avioliitossa ei *isyyttä* tunnusteta (toisin kuin avoliitossa)... on oletusarvo että kaikki syntyvät lapset ovat aviopuolison **siittämiä**... ja heistä on siis elatusvelvollinen.

Toisaalta erityisesti avainsanaa SIITTÄÄ käytetään aineistoesimerkin 39 mukaisesti luomaan vastakkainasettelua lapsen siittämisen ja kasvattamisen välille. Isyyden määrittely perustuu viestin kirjoittajan mukaan siittämisen sijaan siihen, kuka lapsen kasvattaa.

39. Mielestäni *isyiden* merkkinä ei ole se, kuka lapsen on **siittänyt** vaan se, kuka lapsen on kasvattanut.

Tämä merkitysryhmä on hyvin kapea sen sisältäessä ainoastaan kolme avainsanaa. Avainsanat yhtenevät aiheensa tiimoilta, mutta niitä käytetään hyvin monipuolisesti aineistossa. Jaottelin lisääntymisen ja syntymän kuitenkin omaksi merkitysryhmäkseen avainsanojen yhteneväisen merkityksen vuoksi. *Lisääntymisen ja syntymän* merkitysryhmän jäsenet ovat merkitykseltään niin selkeitä, etten kokenut hedelmälliseksi sijoittaa niitä myöskään seuraavaksi esiteltävään kategoriaan *muut*.

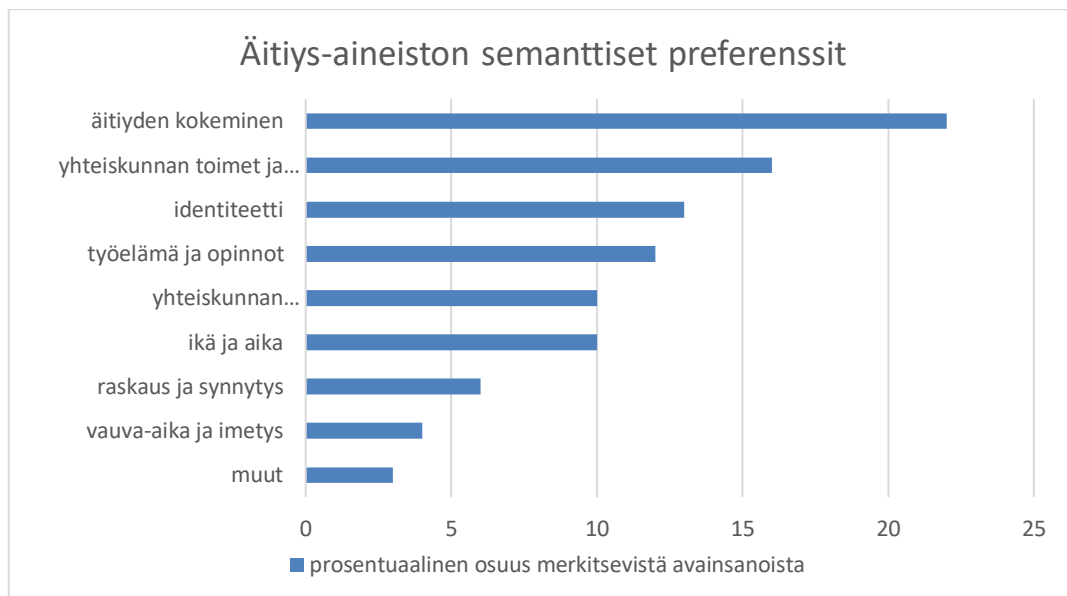
TAULUKKO 9 Semanttinen preferenssi *muut* (isyys-aineisto)

MUUT
VOIDA, HALUTA, ILMOITTA, YHTEYS, AUTOMAATTISESTI

Edellä esiteltyjen merkitysryhmien lisäksi aineistossa oli viisi (5) avainsanaa, jotka eivät sopineet muodostuneisiin merkitysryhmiin. *Muut*-ryhmä sisältää avainsanoja, joita ei voida selvästi luokitella mihinkään merkitysryhmään. Tämän ryhmän sisältämät verbit VOIDA ja HALUTA ovat modaaliverbejä, jotka ilmaisevat mahdollisuutta ja niihin liittyy usein jonkin muun verbin infinitiivimuoto (ks. ISK § 1562). Aineistossa niitä käytetäänkin muiden verbien infinitiivimuotojen yhteydessä, jolloin ne eivät yksittäisinä avainsanoina ole luokiteltavissa merkitysryhmiin. ILMOITTA, YHTEYS ja AUTOMAATTISESTI ovat avainsanoja, joita myös käytetään niin moninaisissa yhteyksissä, että niiden luokittelu tiettyyn merkitysryhmään ei ole tarkoituksenmukaista.

4.2 Äitiys-aineiston semanttiset preferenssit

Äitiys-aineiston 100 merkitsevintä avainsanaa on jaoteltu kahdeksaan merkitysryhmään. Äitiys-aineiston merkitysryhmät suuruusjärjestyksessä avainsanojen lukumäärän mukaan ovat: *äitiyden kokeminen* (22), *yhteiskunnan toimet ja tuet* (16), *identiteetti* (13), *työelämä ja opinnot* (12), *yhteiskunnan odotukset ja suhtautuminen* (10), *ikä ja aika* (10), *raskaus ja synnytys* (6), *vauva-aika ja imetys* (4). Merkitysryhmään *muut* on lisäksi luokiteltu seitsemän (7) avainsanaa. Kukin äitiys-aineiston avainsana on luokiteltu yhteen merkitysryhmään merkityksen ja aineiston kontekstin perusteella. Merkitysryhmien suhteelliset osuudet on esitelty tarkemmin kuviossa 2.

KUVIO 2 Äitiys-aineiston semanttiset preferenssit

Äitiys-aineiston suurimmat merkitysryhmät ovat kuvion mukaisesti *äitiyden kokeminen* ja *yhteiskunnan toimet ja tuet*, jotka kattavat aineistosta 23 % ja 16 %. Seuraavaksi eniten avainsanoja sisältävät merkitysryhmät ovat *työelämä ja opinnot* sekä *identiteetti*. Myös äitiys-aineiston suurimpia merkitysryhmiä on jaoteltu alamerkitysryhmiin. Seuraavaksi esittelen äitiys-aineiston merkitysryhmät ja niiden sisältämät avainsanat suuruusjärjestyksessä. Äitiys-aineiston avainsanat on esitelty kokonaisuudessaan liitteessä 2, joka sisältää myös avainsanojen frekvenssit ja avainsanaisuusarvot (ks. liite 2).

ÄITYYDEN KOKEMINEN
<p>myönteiset kokemukset ja tunteet   IHANA, NAUTTIA, ONNI, ILO, IHANUUS, ONNELLINEN, RAKKAUS</p> <p>kielteiset kokemukset ja tunteet   JAKSAA, RANKKA, MASENNUS, VÄSYMYS, VÄSYÄ, SURU</p> <p>kokeminen   KOKEA, TUNNE, ITSE, TUNTUA, SUURI, KOKEMUS, VÄLILLÄ, MIELI, KESKITYÄ</p>

Merkitysryhmän *äitiyden kokeminen* avainsanat näkyvät yllä taulukossa 10. Merkitysryhmän avainsanat ovat tunteita ja kokemuksia kuvaavia verbejä, substantiiveja ja adjektiiveja. Ne viittaavat kontekstissaan äitiyden herättämiin ajatuksiin. Merkitysryhmän avainsanoilla kuvataan erityisesti sitä, millaista äitiys on.

Alamerkitysryhmät *myönteiset kokemukset ja tunteet* ja *kielteiset kokemukset ja tunteet* sisältävät avainsanoja melko tasaisesti. Kontekstin perusteella on kuitenkin selvää, että myönteiset ja kielteiset kokemukset limittyvät usein toisiinsa, kuten seuraavissa aineistoesimerkeissä.

40. *Äitiys* on raskasta - ja äitiys on **ihanaa**...

41. *Äitiys* on avannut silmiä niin **väsyy**n kuin valtavaan **onneenkin!**

Aineistoesimerkit 40 ja 41 osoittavat, että äitiys tuo kirjoittajissa esiin erilaisia tunteita. Monissa viesteissä positiivisia ja negatiivisia tunteita tuodaan tasavertaisesti esiin. Aineisto sisältää kuitenkin paljon myös vastakkainasettelua kokemusten osalta.

Myönteisten kokemusten ja tunteiden alamerkitysryhmän avainsanat sisältävät kontekstissaan paljon ainoastaan äitiyden hyvistä puolista puhumista. Viestit ovat esimerkiksi kannustavia viestejä muille, tai ne liittyvät suoraan omiin tai muiden kokemuksiin äitiydestä. Avainsanoihin liittyy myös paljon pohdintaa äitiyden herättämistä tunteista. Alla on IHANA-avainsanasta poimittuja aineistoesimerkkejä, jotka osoittavat myönteisiksi luokiteltujen avainsanojen käytön jakautuneisuuden. Aineistoesimerkissä 42 avainsana osoittaa, minkälaisia myönteisiä kokemuksia ja tunteita äitiydestä on saatu. Esimerkeissä 43 ja 44 taas äitiyden ihanuus kyseenalastetaan suoraan, tai osoitetaan sen olevan vain pieni osa äitiyttä. Kuten esimerkit osoittavat, keskustelu on melko polarisoitunutta jo tässä alamerkitysryhmässä. On siis selvää, että itsessään positiiviseksi luokiteltavat avainsanat eivät läheskään aina kontekstissaan luo positiivista vaikutelmaa äitiydestä.

42. **Ihaninta** *äitiydessä* on yksinkertaisesti olla tyttäreni äiti ja tuntea se sanoinkuvaamattoman suuri rakkauden tunne.

43. Äitiyskö **ihanaa**?!?!?

44. Onhan *äitiydessä* **ihanatkin** puolensa, mutta mieti vielä vähän.

Kielteisten kokemusten ja tunteiden alakategoria sisältää avainsanoja kuten JAKSAA, VÄSYÄ, RANKKA, SURU ja niiden yhteydessä puhutaan paljon äitiyteen liittyvästä jaksamisesta, joka koetaan välttämättömyydeksi. Kielteisistä tunteista puhuttaessa on aineistossa huomattavissa myös paljon ymmärtävää ja vertaistuellista otetta. Aineistoesimerkissä 45 kirjoittaja osoittaa, että on hyväksyttävää myöntää myös äitiyden mukanaan tuomia kielteisiä tunteita.

45. Mutta ei ole väärin myöntää, että *äitiys* on tosi **rankka** juttu.

Kokeminen-alamerkitysryhmässä on taas neutraalimpia verbejä ja substantiiveja, joiden kautta kuvataan äitiyden kokemuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi avainsanat KOKEMUS, TUNNE ja TUNTUA. Merkitysryhmä sisältää myös paljon sanoja, jotka eivät suoranaisesti merkityksensä vuoksi ole sijoitettavissa myönteisiksi tai kielteisiksi, vaikka ne saattavatkin saada kontekstissaan selviää kielteisiä tai myönteisiä kaikuja. Usein näiden avainsanojen kautta tapahtuva äitiyden kuvaus liittyy siihen, kuinka merkittävä asia äitiys on. Viesteissä kerrotaan suurista tunteista ja omista kokemuksista, joilla pyritään vaikuttamaan muiden mielipiteisiin ja odotuksiin äitiydestä. Esimerkiksi vanhemmuuden kokemuksen ainutlaatuisuutta kuvataan esimerkeissä 46. Huomattavaa on, että kuvaukselle on aineistossa tyypillistä se, ettei vanhemmuutta voi ymmärtää ilman kokemusta.

46. **Suurin** osa meistä ei tiedä mitä isyys tai *äitiys* on ennenkuin sen **kokee** oikeasti.

MIELI -avainsanaa käytetään aineistossa erityisesti merkityksessä jonkun mielipiteen mukaan, jolloin sitä käytetään taivutusmuodossa *mielestä* (ks. KS s.v. *mielestä*, KS s.v. *mieli*). Avainsanalla pohditaan äitiyden kokemista ja suhtautumista omaan äitiyteen, kuten esimerkissä 47.

47. Vaikka en pidä raskaana olemisesta (en tosin aina varsinaisesta *äitiydestäkään*), olen omasta **mielestäni** kyllin hyvä äiti, jonka hyvät ominaisuudet pääsevät esille lapsen synnyttyä.

VÄLILLÄ on tässä merkitysryhmässä sen vuoksi, että sen avulla kerrotaan äitiyden vaikeista tunteista, usein ikään kuin tunnustaen jotain. Sanalla *välillä* voidaan tarkoittaa kahden ajankohdan välistä aikaa (KS s.v. *välillä*). Aineistossa VÄLILLÄ esiintyy tässä merkityksessä ja sillä tarkoitetaan toisinaan tapahtuvaa toimintaa. Erityisesti negatiivisia asioita voidaan paljastaa niin, että käytetään VÄLILLÄ-sanaa, jolla pyritään pehmentämään omaa ulostuloa. Esimerkissä 48 tuodaan esiin, että välillä joistain asioista *panikoiminen* kuuluu *varmasti* äitiyteen.

48. Kuuluu varmasti *äitiyteen*, että **välillä** panikoi tällaisia asioita.

SUURI-avainsana taas viittaa monesti kontekstissa äitiyteen liittyviin suuriin asioihin ja erityisesti sillä kuvataan ajatusta siitä, miten äitiyteen tulisi muiden kirjoittajien mukaan suhtautua.

49. *Äitiys* on **suurin ilo**, mitä naisella voi olla, joka naisen tulee kiitoksella vastaanottaa.

Erityisesti aineistossa käytetään superlatiivimuotoa *suurin*, kuten esimerkissä 49, ja tällä pyritään korostamaan äitiyden suuruutta. Superlatiivimuoto ilmaisee, että omi naisuus on enemmän kuin missään muussa verrattavassa asiassa (VISK § 633). SUURI-avainsanaa käytetään myös määrän ilmauksessa *suurin osa* (ks. esimerkki 46). Äitiyttä kuvataan esimerkissä 49 naisen suurimmaksi iloksi, joka tulee ottaa vastaan kiitoksella. Esimerkki osoittaa, miten äitiyttä pidetään merkittävimpänä asiana naisen elämässä.

TAULUKKO 11 Semanttinen preferenssi *yhteiskunnan toimet ja tuet*

YHTEISKUNNAN TOIMET JA TUET
terveydenhuolto LASTENNEUVOLA, NEUVOLA
rahalliset tuet VANHEMPAINRAHA, LAPSILISÄ, YHTEENSÄ, TUKI, KERTYÄ, VANHEMPAINRAHA- KAUSI, PAKKAUS, KOTIHOITOTUKI
vapaat LOMA, ISYYSLOMA, VANHEMPAINLOMA, HOITOVAPAA, ISYYSVAPAA, VANHEMPI- VAPAA ⁶

Taulukossa 11 esiteltyyn merkitysryhmään *yhteiskunnan toimet ja tuet* on luokiteltu avainsanat, jotka liittyvät yhteiskunnan toimiin suhteessa vanhemmuuteen. Merkitysryhmän avainsanat on jaoteltu terveydenhuoltoon, rahallisiin tukiin sekä lapsiperheille mahdollistettuihin lomiin ja vapaisiin. Terveystoimien alamerkitysryhmä sisältää avainsanat LASTENNEUVOLA ja NEUVOLA. Avainsanat viittaavat yhteiskunnan tarjoamiin neuvolapalveluihin, joita voivat käyttää lasta odottavat perheet ja alle kouluikäiset lapset ja heidän perheensä (ks. Sosiaali- ja terveysministeriö, 2024). Neuvolapalveluista keskusteltaessa esiin nousee luettelomaisesti monia tahtoja, jotka *määrittelevät* vanhemmuutta, kuten esimerkissä 50 on ilmaistu. Lisäksi aineistossa kerrotaan omia kokemuksia neuvolapalveluista.

⁶ Vanhempainvapaa on lemmatisoitunut muotoon VANHEMPIVAPAA.

50. oletko koskaan ajatellut, että sinunkin *äitiytesi* määrittelee vielä joku **neuvolan** terveydenhoitaja, päiväkodinhoitaja, koulun opettaja, lapsiesi ystävien vanhemmat, appivanhemmat.

Rahalliset tuet -alamerkitysryhmässä on sanoja, jotka liittyvät yhteiskunnan rahallisiin tukiin, kuten avainsanat VANHEMPAINRAHA ja KOTIHOITOTUKI⁷. Pitkästi aineistossa näihin teemoihin liittyvät rahallisten tukien määrä sekä tukien kesto. Tämän vuoksi myös avainsanat YHTEENSÄ ja KERTYÄ on luokiteltu tähän alamerkitysryhmään niiden viitatessa tukien yhteismääriin tai kertymiseen. Avainsana TUKI viittaa aineistossa pääasiallisesti rahallisiin tukiin, mutta sitä käytettiin myös osoittamaan henkistä tukea. Se on kuitenkin luokiteltu rahallisten tukien alamerkitysryhmään sen pääasiallisen aineistossa käytetyn merkityksen vuoksi.

Myös avainsana PAKKAUS on sijoitettu rahallisten tukien alamerkitysryhmään sen viitatessa aineistossa lähes poikkeuksetta äitiyspakkaukseen. Kelan äitiysavustuksen voi valita rahasummana tai äitiyspakkauksena (Kela, 2024). *Äitiyspakkaus*-sana esiintyy aineistossa toistuvasti muodossa *äitiys pakkaus*, kuten seuraavassa aineistoesimerkissä 51. Tämä on voinut osittain vaikuttaa siihen, että PAKKAUS on noussut analysoitavien avainsanojen listalle.

51. täällä kans *äitiys pakkaus* haettu ja kaappiin laitettu.
52. minulla on *äitiys lomaaa* 3 kk jäljellä, jään sitten **hoitovapaalle**.miten hoidan asia? kelaan tietenkin mutta pitäskö jo nyt mennä asiaa hoitamaan???

Vapaat-alakategoria sisältää vanhemmuuteen liittyviä yhteiskunnan tarjoamia lomiam ja vapaita, kuten HOITOVAPAA ja ISYYSLOMA. Erilaisista vapaista puhutaan lähinnä keskinäisten suhteiden ja käytäntöjen kautta, kuten aineistoesimerkissä 52, jossa kysytään neuvoa vapaisiin liittyvien asioiden hoitamisesta.

TAULUKKO 12 Semanttinen preferenssi *identiteetti*

IDENTITEETTI
NAISEUS, OMA, MINÄ, IHMINEN, YHDISTÄÄ, TÄYDELLINEN, VALMIS, NAISELLISUUS, PARAS, SEKSUAALISUUS, ELÄMÄ, KASVAA, KASVATTA

Identiteetti-merkitysryhmässä on sanoja, jotka liittyvät erityisesti äitiyden ja naiseuden väliseen tasapainotteluun ja niiden yhdistämiseen, sekä äitiyden luomaan uudenlaisen identiteettiin. Seuraavissa esimerkeissä tulee ilmi kommentoijien ajatuksia äitiyden, naisellisuuden ja seksuaalisuuden suhteesta. Esimerkissä 53 luodaan kuva naisen

⁷ Kotihoidontuki on lemmatisoitunut muotoon KOTIHOITOTUKI.

tärkeimmistä identiteetin osa-alueista luetellen *äitiys, naisellisuus ja seksuaalisuus* asioina, joita ei tule väheksyä.

53. Älä väheksy ikinä naisesi *äitiyttä, naisellisuutta* äläkä *seksuaalisuutta*.
54. *Äitiys* on osa **naisellisuutta** ja itselläni motto on: Olen nainen, joka sattuu olemaan äiti.
55. Minun **naiseuteni** on täydellistä ilman *äitiyttäkin*.

Esimerkeissä 54 ja 55 korostetaan sitä, että äitiys ei ole kaikki, mitä naisella on. Tätä korostetaan käyttämällä rakenteita *sattua olemaan* ja *täydellistä ilman*. Korostamisen taustalla vaikuttaakin aineiston perusteella olevan kirjoittajien kokema äitiyttä korostava naiskuva, jota he pyrkivät purkamaan. KASVAA ja KASVATTA on luokiteltu tähän merkitysryhmään niiden viitatessa nimenomaan äitiyteen kasvamiseen, kuten seuraavassa aineistoesimerkissä 56.

56. **Kasvaako** ihminen yhdeksän kuukauden aikana ja lapsen kanssa *äitiyteen* ?
57. Ei pelkkä *äitiys* tee **ihmisestä** vielä korvaamatonta ja niiiiisiin **täydellistä!**

Esimerkissä 56 esiintyvä avainsana IHMINEN on myös luokiteltu tähän merkitysryhmään sen viitatessa siihen, miten ihmiset suhtautuvat äitiyteen tai ovat äitejä. Esimerkki 57 osoittaa tausta-ajatuksen siitä, että äitiys voidaan nähdä asiana, joka tekee ihmisestä korvaamattoman. Tässä viestissä pyritään purkamaan tällaisia käsityksiä siitä, että ainoastaan äitiys olisi kokonaisuus, josta ihmisen identiteetti koostuu.

58. Kukaan ei ole koskaan **valmis** *äitiyteen*.

VALMIS viittaa identiteetin omaiseen ajatukseen siitä, kuka on valmis vanhemmuuteen. Esimerkissä 58 näkyy ajatus siitä, että äitiyteen ei kirjoittajan mukaan koskaan ole valmis.

TAULUKKO 13 Semanttinen preferenssi *työelämä ja opinnot*

TYÖELÄMÄ JA OPINNOT
työelämä TYÖ, URA, TYÖELÄMÄ, AMMATTI, TYÖNANTAJA, PALKKA, TYÖTÖN, KUSTANNUS
opinnot OPISKELU, OPISKELLA, KOULU, KOULUTUS

Merkitysryhmä *työelämä ja opinnot* sisältää uraan ja opintoihin liittyviä avainsanoja. Aineistossa puhutaan jonkin verran myös äitiydestä työnä. Pääasiassa työ ja koulutus nähdään kuitenkin vastavoimina äitiydelle, ja keskustelu liittyy paljon niiden välillä tasapainotteluun. Keskustelua käydään erityisesti työnantajan näkökulmasta. Lisäksi aineistossa käsitellään opiskelun ja työelämän mahdollisuuksia äideille.

Keskustelu liittyy esimerkiksi siihen, miten äitiys sovitetaan yhteen työn tai opiskelujen kanssa, kuten seuraavissa aineistoesimerkeissä. Esimerkissä 59 tätä pohditaan siltä kannalta, onko äitiyden ja uran yhteensovittaminen edes mahdollista. Opiskelun ja äitiyden yhteensovittamista ei pidetä helppona myöskään esimerkissä 60. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että äitiyden yhdistäminen työhön tai opintoihin on jo lähtökohtaisesti vaikeaa.

59. *Äitiyden* yhteensovittaminen **ammattiin** ja **uraan** ei onnistu kaikilta.

60. *Äitiys* ei ole helppo tie **opiskelun** kanssa.

Työelämä ja opinnot -merkitysryhmän avainsanoilla pohditaan paljon äitiyden ja opiskelujen ajallista yhteensovittamista, kuten esimerkissä 61.

61. Itse suosittelisin vauvan tekoa vasta **opiskelujen** jälkeen, silloin myös *äitiydestä* pääsee nauttimaan täysillä !

Työnantajan näkökulmasta keskustellaan siitä, kuinka äitiys ja äidit ovat työnantajalle negatiivinen asia, kuten seuraavassa aineistoesimerkissä 62. KUSTANNUS viitataan aineistossa erityisesti siihen, millainen kustannus äitiys ja sen mukanaan tuomat vapaat ovat työnantajalle. Esimerkin 66 mukaan äitiyden kustannukset maksaa naisen työnantaja.

62. Nuoria naisia ei tahdota ottaa mihinkään töihin koska *äitiyden* **kustannukset** maksaa naisen **työnantaja**.

Avainsana TYÖTÖN taas on hyvin erilaisessa käyttöyhteydessä muihin tämän merkitysryhmän avainsanoihin verrattuna. Se esiintyy erityisesti erilaisissa listauksissa äitiyden kanssa sekä vertailukohteena äitiydelle, kuten esimerkissä 63.

63. myöskin valtio ja eduskunta kunnioittaa edelleen huonosti *äitiyttä*, **työtöntäkin** huonommilla päivärahoilla ja kelan korkealla veroprosentilla.

Työelämä ja opinnot nähdään haasteena niin äidille itselleen kuin myös työnantajatahoille. Kuten esimerkissä 63 viitataan, yhteiskunnan suhtautuminen äitiyteen vaikuttaa äitiyteen liittyviin huonoihin päivärahoihin. Yhteiskunnan suhtautumista äitiyteen tarkemmin kuvaa seuraavaksi esiteltävä semanttinen preferenssi *yhteiskunnan odotukset ja suhtautuminen*, jonka sisältämät avainsanat on esitelty taulukossa 14.

YHTEISKUNNAN ODOTUKSET JA SUHTAUTUMINEN
ARVOSTAA, ARVOSTELLA, MAAILMA, MITATA, NORMAALI, MITTARI, MYYTTI, HYVÄ, HUONO, MITTA

Tässä merkitysryhmässä olevat avainsanat liittyvät vahvasti yhteiskunnasta heijastuviin käsityksiin ja odotuksiin äitiydestä. Avainsanojen ympärillä käytävä keskustelu liittyy yleiseen suhtautumiseen äitiyttä kohtaan ja odotuksiin, joita ulkopuolelta asetetaan. Keskustelua käydään nimenomaan siitä, miten äitiyteen suhtaudutaan ulkopuolelta. Äitiys-aineistossa yleisesti muutoin keskustelu lähtee enemmän omista ja läheisten kokemuksista. Esimerkiksi avainsanoja ARVOSTAA ja ARVOSTELLA käytetään kritisoimaan sitä, kuinka äitiyttä ei arvosteta, ja kuinka se kohtaa paljon arvostelua yhteiskunnassa. Esimerkissä 64 kirjoittaja ilmaisee äitiyttä arvostettavan *valitettavan vähän*.

64. Valitettavan vähän *äitiyttä arvostetaan* nykyään.
65. Enkä näe mitään **huonoa** jos antaa molempia siis rintaa ja korviketta en ole tuomitsemassa " vain imettävät äidit ovat todellisia äitejä " ne muut **huonoja** ihan kuin *äitiyden mittari* olisi imettäminen.
66. Sellaisilla asioilla ei **hyvää äitiyttä mitata**.
67. Mutta onneksi se ei kuitenkaan ole **hyvän äitiyden mitta** vaikka moni vääristää asian niin.

MITATA, MITTARI ja MITTA liittyvät aineistossa paineisiin siitä, miten onnistuu äitiydessä ja minkälainen on hyvä äiti. Erityisesti tämä ilmiö liittyy imetyksen teemoihin, kuten esimerkiksi 65, mutta äitiyden mitattavia ulottuvuuksia on aineistossa muitakin. Mittaamiseen liittyvät avainsanat yhdistyvät myös paljon avainsanoihin HYVÄ ja HUONO, joilla arvotetaan sitä, mikä on hyvää tai huonoa äitiyttä. Yleinen idiomi keskustelussa on *hyvän äitiyden mitta*. Esimerkeissä 66 ja 67 tuodaan esiin hyvä äitiys, mikä osoittaa olemassa oleviksi kriteerejä, joita hyvälle äitiydelle on asetettu. *Äitiyden* mittareiden lisäksi aineistossa tulee esiin myös äitiyden myytti.

68. Valitettavasti tuo *äitiyden myytti* istuu kulttuurissamme lujasti.

MYYTTI-avainsana viittaa äitiyteen liittyviin myytteihin. Keskustelussa pyritään kyseenalaistamaan niitä, ja tuomaan esiin yhteiskunnan ongelmallinen suhtautuminen äitiyteen, kuten esimerkiksi 68.

TAULUKKO 15 Semanttinen preferenssi *ikä ja aika*

IKÄ JA AIKA
ikä IKÄ, NUORI, TEINIÄITI, TEINI aika PÄIVÄ, AIKA henkilöt NAINEN, ÄITI, VAUVA, TEINIÄITI, TEINI, YSTÄVÄ

Ikä ja aika -merkitysryhmän avainsanat on esitelty taulukossa 15. Merkitysryhmä on jaoteltu kolmeen alamerkitysryhmään, jotka ovat *ikä*, *aika* ja *henkilöt*. *Henkilöt* on luokiteltu tähän merkitysryhmään, sillä ikään ja henkilöihin liittyvät avainsanat limittyvät äitiys-aineistossa. Erityisesti keskustelua herättää *ikä*. Ikään liittyvää keskustelua käydään paljon siitä, miten *ikä* vaikuttaa äitiyteen ja kenties siinä onnistumiseen. Toisaalta puhutaan paljon siitä, kuinka *iällä* ei ole väliä, mutta myös oikea *ikä* äitiydelle herättää keskustelua. Esimerkit 69 ja 70 osoittavat erilaista suhtautumista äitiyteen ja ikään. Esimerkin 69 kirjoittaja mainitsee hyvän äitiyden, joka ei ole *iästä* kiinni, kun taas esimerkin 70 kirjoittaja asettaa selkeän määritelmän äitiyden hyvälle *iälle*.

69. Ei se hyvä *äitiys* ole *iästä* kiinni.

70. Minun mielipiteeni tähän asiaan on, että hyvä *ikä äitiydelle* on 18-35 nyt esimerkiksi.

Henkilöt-alamerkitysryhmään luokitellut avainsanat NUORI, TEINI ja TEINIÄITI sisältävät paljon ikään liittyvää arvottavaa keskustelua. Erityisesti näiden avainsanojen kontekstissa tulee esiin se, että *nuori* *ikä* on äitiyden arvostelua korostava tekijä.

71. **Nuoret** ja varsinkin **nuoret** tytöt näkevät *äitiyden* ruusunpunaisena ihanana pilvenä

72. Olen jo sanonut että EN kannusta ketään **teiniä** *äitiyteen*, minusta on TYHMÄÄ lähteä perustamaan perhettä 16 kesäisenä.

73. Yhtälailla lapsenkengissä *äitiytensä* kanssa ovat ne 3-kymppiset kuin **teinitkin**, niistä asioista kun ei tajua hevonpeetä ennenkuin itse kokee.

Yllä esiteltyt aineistoesimerkit osoittavat sen, miten *nuoriin* *äiteihin* suhtaudutaan negatiivisesti, ja esimerkiksi nuorten suhtautumista äitiyteen pidetään epärealistisen positiivisena (esimerkki 71). Esimerkin 72 sanavalinnoilla korostetaan epäilevää suhtautumista nuorten äitiyteen. Esimerkin mukaan on *tyhmää lähteä perustamaan perhettä 16 kesäisenä*. Esimerkissä 73 taas korostetaan kaikkien samanlaista asemaa äitiyden edessä riippumatta *iästä*.

Henkilöt-alamerkitysryhmässä on myös neljä muuta henkilöihin viittaavaa sanaa (NAINEN, ÄITI, VAUVA ja YSTÄVÄ) joita käytetään hyvin vaihtelevissa yhteyksissä. Avainsanoja käytetään viitaten yleisesti esimerkiksi vauvaan, kuten esimerkissä 74.

74. **Vauvan** synnyttyä *äitiyden* odotetaan olevan onnellista ja seesteistä **aikaa**.

75. Uskon että suurin osa nauttii *äitiydestä* todella paljon ja ei vaihtaisi **päivääkään** pois, kuten olen monilta tuttavilta kuullut.

Aika-alamerkitysryhmään on luokiteltu avainsanat AIKA ja PÄIVÄ. AIKA-avainsanaa käytetään jonkin verran myös merkityksessä melko, verrattain, mutta eniten sitä käytettiin ajallisen ulottuvuuden merkityksessä (ks. KS s.v. *aika*), minkä vuoksi se on luokiteltu tähän merkitysryhmään. AIKA ja PÄIVÄ viittaavat, kuten aineistoesimerkeissä 74 ja 75 yllä, ajan kulumiseen ja ajatuksiin siitä, millaista *äitiyden* aika on. Esimerkissä 74 todetaan *äitiyteen* liittyvien odotusten perusteella *äitiyden* olevan onnellista aikaa, kun taas esimerkissä 75 uskotaan suuren osan todellisuudessa myös nauttivan *äitiydestään*.

TAULUKKO 16 Semanttinen preferenssi *raskaus ja synnytys*

RASKAUS JA SYNNYTYS
raskaus RASKAUS, ABORTTI, VAATE, ODOTUS
synnytys SYNNYTYS, SYNNYTTÄÄ

Taulukossa 16 esitellyt *raskaus ja synnytys* -merkitysryhmään luokitellut avainsanat liittyvät raskauteen ja synnytykseen. Sanat ovat pääasiassa substantiiveja ja merkitysryhmässä on yksi verbi SYNNYTTÄÄ. *Raskaus ja synnytys* -merkitysryhmän avainsanoja käytetään konkreettisesti keskusteluun näistä teemoista. Erityisesti viesteissä ilmenee kirjoittajien oma suhtautuminen asioihin, tai vertaistuen ja kannustuksen antaminen muille keskustelupalstan käyttäjille. Seuraava esimerkki 76 osoittaa kirjoittajan mielteitä omasta *äitiydestään*, sekä hänen suhtautumistaan raskauteen ja synnytykseen.

76. Nyt ajattelen, että *äitiys* on elämäni suurin saavutus, ja **raskaus** sekä **synnytys** suuria ihmeitä.

Sanat on luokiteltu alamerkitysryhmiin sen mukaan, liittyvätkö ne raskauteen vai synnytykseen. Raskauteen liittyvät avainsanat ovat RASKAUS, ABORTTI, VAATE ja ODOTUS. Avainsana ODOTUS on luokiteltu tähän merkitysryhmään sen viitatessa aineistossa lähinnä raskauteen, kuten seuraavassa esimerkissä 77.

77. Tsemppiä sinulle odotukseen & tee tästä ihan omannäköinen **raskaus** ja äidiksi tulo - ei liikoja paineita siitä, mitä näillä palstoilla kaupataan " oikean " **raskauden** / **synnytyksen** / *äitiyden* esikuvina.

VAATE on luokiteltu tähän merkitysryhmään, sillä eniten aineistossa se viittaa äitiysvaatteisiin, joita käytetään raskauden aikana. Aineistossa VAATE esiintyy usein rakenteessa *äitiys vaate*, erikseen kirjoitettuna, kuten esimerkissä 78, minkä vuoksi pelkästään vaate on noussut merkittäväksi avainsanaksi. Keskustelua käydään siitä, mistä äitiysvaatteita löytää, sekä kysytään vinkkejä ja kerrotaan omia kokemuksia äitiysvaatteiden hankinnasta.

78. itselläni oli tosi vaikeata löytää *äitiys vaatteita*..

Myös ABORTTI on luokiteltu raskauden alamerkitysryhmään. ABORTTI-avainsanan viestit ovat vahvasti mielipiteisiin liittyviä, sillä abortti ilmiönä herättää paljon tunteita. Erityisesti pohdinnat abortista liittyvät siihen, miten äitiys tai mahdollinen äitiys ja abortti suhteutuvat toisiinsa. Esimerkissä 79 käsitys äitiydestä ei kirjoittajan mukaan liity siihen, onko äiti tehnyt joskus abortin. Esimerkissä 80 taas kirjoittajan oma mielipide abortista muuttui oman äitiyden kriittisemmäksi. Suureksi osaksi aineistossa aborttiin suhtaudutaan sallivasti, eli samansuuntaisesti kuin suomalaiset yleisemminkin. Vuonna 2018 Taloustutkimuksella teetetyn kyselyn mukaan 71 % suomalaisista hyväksyy varauksetta abortin ja 24 % hyväksyy abortin tietyin ehdoin. Kotiäidit, koti-isät ja työttömät vastustivat tutkimuksen mukaan aborttia eniten. (Terävä & Kallunki, 2018.) Esimerkissä 80 kirjoittajan käsitys abortista muuttuikin hänen tultuaan äidiksi.

79. Minun äitini on erittäin hyvä äiti, ja käsitykseni hänen *äitiydestään* ei perustu siihen, onko hän joskus tehnyt **aborttia** taikka ei.

80. Ennen **raskauttani** olin myös **abortti** asiassa suhteellisen myönteinen, mutta **raskauden** ja *äitiyden* myötä ajatukseni muuttuivat **abortin** vastaiseksi.

Synnytykseen liittyvillä avainsanoilla analysoidaan synnytyksen suhdetta äitiyden kokonaisuuteen tai kerrotaan synnytyksestä kokemuksena. Myös historiallinen perspektiivi ja erityisesti isän suhde synnytykseen tulee esiin keskustelussa, kuten esimerkissä 81.

81. Isyys on kuitenkin eri asia kuin *äitiys*, eikä **synnytyksissä** ennenkään isät olleet mukana.

Raskaudesta ja synnytyksestä keskusteltaessa käytäntöjen lisäksi korostuvat erilaiset mielipiteet näistä teemoista. Samankaltaista keskustelua on havaittavissa myös seuraavan semanttisen preferenssin *vauva-aika ja imetys* kohdalla.

VAUVA-AIKA JA IMETYS
IMETYS, IMETTÄÄ, RINTA, KOTONA

Vauva-aika ja imetys on eroteltu omaksi merkitysryhmäkseen, sillä imetys on suuri teema aineistossa. Se herättää paljon tunteita, ja aineistossa imetys koetaan tärkeäksi osaksi äitiyttä. Tämän merkitysryhmän avainsanat IMETYS, IMETTÄÄ, RINTA ja KOTONA liittyvät vahvasti toisiinsa, ja niitä käytetään monenlaisissa yhteyksissä. Erityisesti imetykseen ja sen oletettuun välttämättömyyteen suhtaudutaan kriittisesti. Aineistossa pyritään tarjoamaan vertaistukea ja horjuttamaan yleisiä odotuksia. Aineistoesimerkissä 82 ironisesti todetaan, että imetyksen oletetaan olevan tärkeä osa äitiyttä. Esimerkissä 83 taas korostetaan imetyksen pientä roolia äitiyden kokonaisuudesta. Imetys on aineiston perusteella asia, jossa halutaan onnistua. Tämän vuoksi aineistossa on myös paljon kannustavia muistutuksia siitä, kuinka imetys ei liity äitiyden onnistuneisuuteen.

82. *Äitiydestä* jää muka jotain olennaista kokematta jos ei **imetä** parivuotiaaksi asti ja **imetys** on NIIN ihana kokemus.
83. *Äitiys* on ihan muuta kuin **imetys**.

RINTA on luokiteltu tähän kategoriaan, sillä lähtökohtaisesti se viittaa aineistossa naisen rintoihin. Pääasiassa RINTA-avainsanaa käytetään imetyksestä keskusteltaessa, ja keskustelua käydään erityisesti rintojen kunnosta. Aineistossa esiintyy myös rakenne *antaa rintaa*, jolla tarkoitetaan imettämistä.

84. Eikö pelkkä *äitiys* riitä kannattamaan itsetuntoa oli **rinnat** minkälaiset hyvänsä **imettämisen** jälkeen.
85. Jo on aikoihin eletty mutta tätä nykyaikaa tää on Älä hyvä ihminen kylvä tommosta julkisuuteen että **imetys** pilaa **rinnat**, *äitiyshän* kaunistaa naista ja pienet kauneusvirheet kannatta hyväksyä.

Esimerkeissä 84 ja 85 käydään keskustelua siitä, miten äitiyden mahdollisesti aiheuttamien muutosten ei tulisi vaikuttaa itsetuntoon (esimerkki 84), ja miten äitiys kaunistaa naista (esimerkki 85). Esimerkissä 85 otetaan myös kantaa siihen, miten haitallista on keskustelu siitä, että *imetys pilaa rinnat*. Imetys nousi aineistossa yksittäiseksi aiheeksi, joka selkeästi herättää tunteita, ja sille asetetut odotukset ovat suuret. Aineistossa pyrittiinkin vastustamaan ajatusta siitä, että imetys olisi merkittävä osa äitiyttä, ja jota ilman äitiys on epäonnistunutta.

TAULUKKO 18 Semanttinen preferenssi *muut* (äitiys-aineisto)

MUUT
ENEMMÄN, OSATA, TUNTEA, PIENI, ERILAINEN, LIITTYÄ, JOKAINEN

Merkitysryhmien ulkopuolelle jääneet avainsanat on esitelty taulukossa 18. Nämä sanat ovat abstraktin tason verbejä; TUNTEA, OSATA, LIITTYÄ, pronomineja JOKAINEN, adjektiiveja PIENI, ERILAINEN sekä adverbi ENEMMÄN. Yhteistä näille *muut*-merkitysryhmän avainsanoille on se, että niitä voidaan käyttää hyvin monenlaisissa yhteyksissä. Sen vuoksi niitä ei aineiston perusteella voi luokitella selvästi mihinkään tiettyyn merkitysryhmään.

4.3 Diskurssiprosodiat

Diskurssiprosodioiden määrittely aineistoni pohjalta osoittautui melko haasteelliseksi sen vuoksi, että teemat herättävät hyvin monenlaisia asenteita, eikä aineistosta ole havaittavissa suoraa kriittistä suhtautumista tai hyväksyntää yksittäisiin teemoihin. On kuitenkin tutkimukseni kriittisen näkökulman kannalta olennaista huomioda se, millaisia asenteita aineistosta kumpuaa. Tässä osiossa pyrin osoittamaan avainsanojen luomia suuntia sille, millaisia asenteellisuuksia yksittäiset avainsanat heijastavat. Aineistossa on avainsanoja, jotka jo suoraan merkityksessään heijastavat negatiivista tai positiivista diskurssiprosodiaa. Aineistossani kuitenkin itsessään neutraalit sanat saavat usein huomattavankin positiivisen tai negatiivisen kaiun kontekstissaan. Tämä tuli ilmi jo merkitysryhmien käsittelyssä, ja tätä kontekstisidonnaisuutta syvennetään myöhemmässä diskurssien käsittelyssä. Diskurssiprosodian käsitteen käytön haastavuus näkyy nimenomaan siinä, että se korostaa vain yksittäisen sanan asenteellisuutta. Diskurssiprosodia, kuten se tässä tutkimuksessa on käsitetty, osoittaa nimenomaan jonkin tietyn sanan osoittamaa negatiivista tai positiivista prosodiaa. Siten jotkin sanat voivat olla häilyviä sen suhteen, kumpaan kategoriaan ne voidaan nähdä luokiteltaviksi.

Tässä luvussa osoitan suoraan sanoista heijastuvaa asenteellisuutta, eikä avainsanojen kontekstiin keskitytä kuten merkitysryhmiä tarkasteltaessa. Asenteellisuus ei osoitu suoraan esimerkiksi tietyissä semanttisissa preferensseissä, sillä merkitysryhmät sisältävät asenteellisuuden osalta hajontaa. Sen vuoksi tuon seuraavaksi esiin yhteenvetoa koko aineistojen osalta siitä, millaisia diskurssiprosodioita niissä esiintyy. Erityisesti korostan sitä, sisältävätkö aineistot positiivista vai negatiivista asenteellisuutta, vai korostuuko avainsanoissa selkeiden asenteiden sijaan neutraali näköala.

Isyys-aineiston avainsanat ovat enemmän negatiivisia kuin positiivisia, ja väitänkin, että isyys-aineistossa on havaittavissa negatiivista diskurssiprosodiaa. Aineistossa on paljon negatiivista diskurssiprosodiaa osoittavia avainsanoja, kuten KIELTÄÄ, KIELTÄYTYÄ, PAKOTTAA, KIISTÄÄ, VASTUSTAA ja EPÄILLÄ. Myös kuolemaan liittyvät avainsanat KUOLLA ja KUOLLUT voidaan tulkita negatiivista diskurssiprosodiaa tukeviksi. Esimerkkeinä annetut verbit osoittavat vastahakoisuutta ja kielteisyyttä toimintaa kohtaan, mikä osoittaa selkeää negatiivista asennetta. Tällaisia verbejä oli paljon nimenomaan suurimmissa merkitysryhmissä, mikä osoittaa isyys-aineiston negatiivisen diskurssiprosodian vahvuutta. On selvää, että isyys-aineisto sisältää paljon neutraaleja avainsanoja, joiden asenteellisuutta on mahdotonta määrittää. Onhan avainsanoina paljon esimerkiksi juridisia termejä sekä selvitykseen ja tunnustamiseen liittyvää sanastoa. Asenteellisuuden kannalta on kuitenkin kiinnostavaa se, että isyys-aineistossa ei ole tulkintani mukaan merkitsevänä avainsanana yhtäkään positiivista diskurssiprosodiaa tukevaa sanaa. Tämä osoittaa suhtautumisen isyyteen olevan hyvinkin negatiivinen tai korkeintaan neutraali, mutta positiivisia asenteita isyydestä ei aineistossa nouse esiin.

Äitiys-aineiston avainsanat jakautuvat taas selvemmin positiivisiin ja negatiivisiin diskurssiprosodioihin. Äitiys-aineistossa puhutaan tunteista ja kokemuksista paljon, toisin kuin isyys-aineistossa. Jo tämä selittää sitä, että äitiys-aineistosta asenteellisuuksia nousee enemmän esiin. Äitiys-aineistossa on selkeitä avainsanoja, joista on havaittavissa positiivista diskurssiprosodiaa. Positiivista diskurssiprosodiaa osoittavia avainsanoja äitiys-aineistossa ovat IHANA, NAUTTIA, ONNI, ILO, IHANUUS, ONNELLINEN, RAKKAUS, TÄYDELLINEN, PARAS ja HYVÄ. Negatiivista diskurssiprosodiaa osoittavia avainsanoja taas ovat JAKSAA, RANKKA, MASENNUS, VÄSYMYS, VÄSYÄ, SURU, ARVOSTELLA ja HUONO. Asenteellisuus ja asenteiden kahtiajakoisuus näkyy erityisesti *äitiyden kokeminen* -merkitysryhmän avainsanoissa. Diskurssiprosodioiden tarkastelun rajoittuvuus tulee esiin siinä, että esimerkiksi äitiys-aineistossa selvästi itsessään positiiviset tai negatiiviset avainsanat kontekstissaan saattavat saada hyvin erilaisia asenteita. Itsessään positiivista diskurssiprosodiaa kantava avainsana ei välttämättä kontekstissaan esiinnykään positiivisessa merkityksessä. Tätä piirrettä on analysoitu tarkemmin merkitysryhmien analyysissä.

Diskurssiprosodioiden analyysi osoittaa, että aineistot ovat hyvin erilaisia sen suhteen, minkälaisia asenteita avainsanat kaiuttavat. Molemmat aineistot sisältävät paljon neutraaleja avainsanoja, jotka eivät ole mielekkäitä tarkasteltavia diskurssiprosodian kannalta. Positiivisten ja negatiivisten diskurssiprosodioiden tarkastelu osoittautui kuitenkin hedelmälliseksi aineistojen vertailun kannalta. Isyys-aineisto sisältää ainoastaan negatiivista diskurssiprosodiaa kantavia avainsanoja, ja äitiys-aineisto taas sisältää tasaisesti sekä negatiivista että positiivista diskurssiprosodiaa

osoittavia avainsanoja. Aineiston osalta vaikuttaa siis siltä, että isyydestä puhutaan neutraalisti tai ainoastaan negatiivisen asenteellisuuden kautta. Äitiydestä taas nähdään molemmat puolet, ja asenteet vaihtelevat tasaisesti. Tällaisen voidaan tulkita osoittavan esimerkiksi sitä, miten äitiys ja isyys keskustelupalstalla koetaan ja miten niihin suhtaudutaan.

4.4 Diskurssit

Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan edellä esiteltyjen merkitysryhmien pohjalta hahmottuvia diskursseja. Tässä analyysin vaiheessa muodostan semanttisten preferenssien pohjalta suurempia kokonaisuuksia, diskursseja, jotka aineistosta nousevat esiin. Diskurssit osoittavat, minkälaisista näkökulmista isyydestä ja äitiydestä aineistossa puhutaan. Diskurssianalyysi pohjautuu korpusavusteisen diskurssintutkimuksen hyödyntämisen myötä erityisesti avainsanoista muodostuviin semanttisiin preferensseihin. Avainsanojen tuomat yleiset keskustelun teemat ja semanttisten preferenssien mukaiset merkitysryhmät luovat pohjan diskurssianalyysille. Diskurssit koostuvat näitä havaintoja yhteen ja tuovat analyysiin syvemmän ulottuvuuden. Diskurssien tarkastelussa on kiinnitetty vielä enemmän huomiota siihen, minkälaisessa kontekstissa avainsanat esiintyvät. Diskurssit muodostuvat siis merkitysryhmien pohjalta, kooten yhteen useita merkitysryhmiä. Tässä alaluvussa esittelen tarkemmin merkittävimmät aineistosta kumpuavat diskurssit tuoden esiin aineistosta keskeisimmät näkökulmat äitiydestä ja isyydestä. Osoitan analyysissä, millaista kuvaa äitiydestä ja isyydestä tuotetaan aineistosta kumpuavilla diskursseilla.

Diskurssianalyysin esittelyssä esittelen diskurssit ja osoitan niiden luomaa kuvaa äitiydestä ja isyydestä aineistoesimerkkien avulla. Erityisesti tukeudun aiemmin esiteltyyn merkitysryhmäanalyysiin analysoiden sitä, mitkä semanttiset preferenssit tukevat kutakin diskurssia. Molemmista aineistoista muodostuu kolme (3) keskeistä diskurssia, jotka esittelen seuraavissa alaluvuissa tarkemmin. Ensin esittelen isyys-aineiston diskurssit ja sitten äitiys-aineiston diskurssit.

4.5 Isyyttä kuvaavat diskurssit

Isyys-aineiston diskurssianalyysissä keskityn kolmeen keskeisimpään diskurssiin. Nämä diskurssit ovat:

1. Isyys juridisena ilmiönä
2. Isyys biologisena ilmiönä
3. Isyys oikeutena ja velvollisuutena

Aineistosta olisi voitu tarkastella ja nostaa esiin myös muita diskursseja. Muita mahdollisia aineistosta nousevia diskursseja voisivat olla *periminen osana isyyttä* ja *isyys uskonnollisena ilmiönä*. Nämä diskurssit muodostuvat *perintö ja kuolema* -merkitysryhmästä sekä *uskonto*-merkitysryhmästä. Yhden pienehkön merkitysryhmän varaan muodostuvat diskurssit jäävät siten melko pieniksi verrattuna seuraavaksi esiteltäviin diskursseihin. *Periminen osana isyyttä* on myös osittain limittäinen *isyys juridisena ilmiönä*- diskurssin kanssa. Periminen ja isyys juridisena ilmiönä liittyvät vahvasti toisiinsa ja perintöön liittyvää keskustelua käydään erityisesti isyyden tunnustamiseen nojaten. Isyys uskonnollisena ilmiönä taas osoittaa, kuinka isyys on kenties aivan omanlainen ilmiönsä uskonnossa, ja siitä keskustellaan osana kristinuskon uskonnollisten tekstien isyysteemoja.

Esittelen seuraavaksi yllä mainitut aineistosta esiin nousevat merkittävimmät diskurssit tarkemmin ja käsittelen sitä, minkälaisia teemoja ne isyydestä nostavat esiin ja mistä näkökulmista. Analysoin diskurssien yhteydessä niitä kuvaavia aineisto-esimerkkejä, jotka kuvaavat diskurssien rakentumista.

4.5.1 Isyys juridisena ilmiönä

Tutkimusaineistoni selvästi merkittävin ja yleisin diskurssi on *isyys juridisena ilmiönä*, joka osoittaa lakien ja oikeuslaitoksen tärkeän roolin osana isyyden tunnustamista. Aineistossa käytävä keskustelu kietoutuu vahvasti isyyden juridiseen puoleen, erityisesti isyyden tunnustamisen prosessiin. *Isyys juridisena ilmiönä* -diskurssin mukaan isyys on erityisesti oikeuslaitoksen määrittämä asia ja isyys osoitetaan lähinnä sen kautta, kuka on merkitty lapsen viralliseksi isäksi. Diskurssia ylläpitävässä keskustelussa on keskiössä se, esimerkiksi isyyden tunnustamisen tarpeeseen vaikuttavat taustatekijät eivät ole aina selviä. Keskustelua herättää myös se, kenen tulee tunnustaa isyys, kuka sitä voi vaatia, sekä kuka alkujaan haluaa isyyden tunnustetuksi. Diskurssissa on näkyvillä myös selkeää vastakkainasettelua äidin ja isän välillä. Usein diskurssissa tulee ilmi se, että isyyden tunnustaminen on erityisesti jommankumman vanhemman edun mukaista.

Suurin osa isyys-aineiston avainsanoista korostaa nimenomaan isyyden juridisen puolen merkittävyyttä, ja isyyden määrittely juridiikkaan pohjaten on tyypillistä. Diskurssia luovat vahvimmin semanttisista preferensseistä *isyiden tunnustaminen* ja *viranomaiset ja oikeudet* sekä niiden sisältämät avainsanat. Näissä semanttisissa preferensseissä korostuu isyyden tunnustamisen osuus merkittävänä osana isyyden juridista puolta. Lisäksi diskurssi osoittaa viranomaisiin ja oikeuslaitokseen viittaavien avainsanojen myötä niitä tahoja, jotka vastaavat isyyteen liittyvistä juridisista päätöksistä. Myös *juridiset suhteet* -merkitysryhmä sisältää avainsanoja, jotka tukevat tätä diskurssia kuvaten isyyden tunnustamiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten

vanhempien välistä suhdetta tai tunnustamisen vaikutusta sukunimen valintaan. *Isyys juridisena ilmiönä* -diskurssia tukevat avainsanat, jotka ovat hyvin merkitseviä⁸ sillä esimerkiksi diskurssia tukevat avainsanat TUNNUSTAA, VAHVISTAA, LASTENVALVOJA, KUMOTA, VAATIA, OIKEUS, TUNNUSTUS ja AVIOLIITTO ovat kahdenkymmenen merkitsevimmän avainsanan joukossa.

Esimerkki 87 osoittaa, kuinka isyyttä tarkastellaan suhteessa sen tunnustamiseen. Tunnustamiseen liitetään esimerkissä käytännön toiminta sekä viranomaisen, jonka luona tunnustaminen tapahtuu. Aineistolle tyypillisesti esimerkissä osoitetaan tunnustamisen mahdolliset seuraukset, tässä tapauksessa sen vaikutus lapsen sukunimen valintaan. Esimerkissä 86 *voida*-modaaliverbillä osoitetaan dynaamista mahdollisuutta (ks. VISK § 1562, § 1566).

86. Jos/kun mies käy **tunnustamassa lastenvalvojan** luona *isyytensä*, silloin lapselle voi laittaa isän **sukunimen**.

Tunnustaminen nähdään tärkeänä osana isyyttä nimenomaan sen laillisten seurausten myötä, kuten esimerkissä 87 liittyen perintöoikeuteen. Isyyden tunnustamisella on seurauksia, joita korostetaan siitä näkökulmasta, miksi isyys kannattaa tunnustaa. Keskeinen peruste tunnustamiselle kuitenkin on se, miten *lapsi saa virallisesti isän*. *Saada*-verbi osoittaa, että isyyden tunnustamisen seuraukset ovat positiivisia. Lapsi on näennäisesti tilanteen keskiössä, vaikka suhde lapseen jää lopulta tässä diskurssissa ainoastaan juridisiin päätöksiin sekä niiden seurauksiin, kuten viralliseen isyyteen, sukunimeen tai perintöön.

87. Mutta **lastenvalvojan** luona tehdään *isyiden tunnustus*, jolloin isä laittaa nimensä **paperiin** ja lapsi saa virallisesti isän, jonka tulee **perimään** joskus.

Vaikka yllä esitellyissä esimerkissä aiheeseen suhtaudutaan käytännön asioiden kautta, diskurssissa tulee myös ilmi haasteita ja vastakkainasettelua. Erityisesti diskurssissa tuodaan ilmi kirjoittajan omaa asemaa suhteessa juridisiin prosesseihin. Vastakkainasettelu tapahtuu useimmiten äidin ja isän välillä, kun isyyden tunnustamisesta on erimielisyyksiä, kuten esimerkeissä 88 ja 89. Esimerkissä 88 *isä voi muuttaa mieltään* osoittaa isän oikeuksia, ja *vaikka äiti vastustaisi* osoittaa tässä esimerkissä asetelman siitä, että isällä on mahdollisuus *vaatia* isyyden selvittämistä oikeusteitse. Esimerkissä 89 käytetään sanaa *tappelu*, mikä korostaa äidin ja isän erimielisyyttä isyysasioissa. Viestin aloitus *kuinkas ollakaan* osoittaa kuitenkin, että tämä ei suoranaisesti kirjoittajaa yllätä. Diskurssissa vastakkainasettelu muodostuu joko suoraan laista (esimerkki 88), tai se voi muodostua myös henkilöityen ihmisten omiin kokemuksiin.

---

⁸ ks. Liite 1: isyys-aineiston avainsanat

88. Isä voi muuttaa mieltään ja **vaatia isyyden** selvittämistä **oikeusteitse** vaikka äiti **vastustaisi**.
89. Kuinkas ollakaan kun **lapsi** oli syntynyt alkoi tappelu *isyydestä*, mies halusi lapsen omalle **nimelleen** ja hoitaa asian **virallisesti**, myös huotajuuden.

Diskurssissa näkyy myös näkökulma haluttomuudesta isyyteen. Esimerkiksi isyyteen pakottamisesta puhutaan siitä näkökulmasta, että juridiseen isyyteen voidaan pakottaa, mutta isyys voikin jäädä siihen. Tämä osoittaa diskurssin näkökulmaa siitä, että isyys voi myös päättyä juridiseen prosessiin, sillä siihen *voidaan pakottaa* toisin kuin muihin isyyden osa-alueisiin, niin kuin esimerkissä 90 kerrotaan. Esimerkissä kuvailtu oleminen osana lapsen elämää ei ole itsestäänselvyys.

90. **Juridiseen** isyyteen Voidaan **pakottaa**, mutta sosiaaliseen *isyyteen* ei Kukaan ei voi **pakottaa** ottamaan osaa **lapsen** elämän, tai edes näkemään häntä.

Avioliitto on myös keskeinen tema tässä diskurssissa. Avioliitto onkin keskeinen tekijä isyyden tunnustamisen tarpeellisuudessa, sillä aviomies saa automaattisesti lapsen isyyden (ks. Isyyslaki 11/2015, 2 §). Isyyden tunnustamisesta keskustellaan käytännön kautta, kun lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella (esimerkki 91). Aineistossa korostuu myös kriittinen suhtautuminen automaattiseen isyyteen avioliitossa. Esimerkissä 92 kirjoittaja on sitä mieltä, että mahdollisella isällä tulisi olla mahdollisuus varmistua isyydestään myös avioliiton sisällä.

91. Periaate on se, että kunnallinen **lastenvalvoja** käynnistää isyyden **selvittämisen**, jos lapsi syntyy **avioliiton ulkopuolella** ja kukaan ei tunnustaudu isäksi tai *isyys* on jostain syystä **epävarma**.
92. Mielestäni pitäisi tehdä **isyystestistä** vakiotoimenpide tai ainakin *isyyden* **tunnustaville** tai **avioliiton** kautta isyyden **automaattisesti** saaville pitäisi järjestää mahdollisuus äidin tietämättä **varmistua** isyydestään.

Isyys juridisena ilmiönä -diskurssi myötäilee Huttusen (2001) tekemän isyyden jaotteen juridista puolta, jossa isyys nähdään laillisina oikeuksina ja velvollisuuksina (ks. Huttunen, 2001, s. 60). Juridinen isyys onkin selkeimmin esillä tutkimusaineistossa ja isyys nähdään aineistossa korosteisen juridisena. Tässä diskurssissa isyys kietoutuu isyyden tunnustamisen ympärille, joka vaikuttaa olevan isyyteen sisältyvä keskeisin prosessi. Isyys luodaan tässä diskurssissa tunnustamisen kautta, mutta samalla isyys rajoittuu juridiseen prosessiin. Isyyden virallisen osuuden jälkeen isyyden käytäntöihin ei oteta kantaa, vaan isyys ikään kuin päättyy juridiseen prosessiin. Juridisella isyydellä on vahva liitos myös isyyteen biologisena ilmiönä.

4.5.2 Isyys biologisena ilmiönä

Isyys biologisena ilmiönä -diskurssi näkee isyyden biologisena sukulaisuussuhteena. Tätä diskurssia rakentavat erityisesti *isyiden selvitys* -merkitysryhmän avainsanat, jotka liittyvät biologisen isyyden selvittämiseen ja isyystesteihin. Näitä ovat esimerkiksi avainsanat SELVITTÄÄ, TESTI, DNA, ISYTESTI ja BIOLOGINEN. Myös *lisääntyminen ja syntymä* -merkitysryhmän avainsanoista erityisesti SIITTÄÄ tukee vahvasti tätä diskurssia. Nämä avainsanat rakentavat kuvaa siitä, miten biologisuus ja juridiisuus myös kietoutuvat yhteen. Keskeistä tälle diskurssille on isyyden selvittäminen, ja se kuka on lapsen biologinen isä. Diskurssi tarkastelee isyyttä siitä näkökulmasta, millainen merkitys sukulaisuussuhteella lopulta käytännössä on. Isyyden selvityksen ja konkreettisten isyystestien kautta luodaan käsitystä siitä, että biologinen isyys on lähtökohtaisesti merkittävää. Diskurssi osoittaa, että biologinen side isän ja lapsen välillä on korostainen. Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välistä perinnöllistä suhdetta (Huttunen, 2001, s. 58–59). Tässä diskurssissa isyys nähdään biologisen isyyden kautta ja sitä pidetään keskeisenä isyyden osa-alueena. Biologisuutta pidetään myös yleisimpänä isän ominaisuutena, sillä isän välttämättömyys liittyy vain hedelmöitykseen, vaikka kulttuurisesti isä toki usein osallistuu myös lapsen hoivaan (Dette-Hagenmeyer, Erzinger & Reichle, 2014, s. 129).

Näkemyks isyyden keskittymisestä ainoastaan biologiseen osaan sekä erityisesti hedelmöittämiseen tulee esiin aineistoesimerkissä 93. Kirjoittajan mukaan *sinun tarvitsee vain siittää ollaksesi isä*, mikä korostaa näkemystä isän välttämättömyyden rajoittumisesta ainoastaan hedelmöittämiseen. Biologiseen isyyteen suhtautuminen on kuitenkin monenlaista, ja esimerkiksi seuraavassa esimerkissä 94 biologista isyyttä ei pidetä merkityksellisenä, vaan sosiaalinen isyys on tärkeä. Lisäksi esimerkissä tuodaan esiin naisen valta isyyden selvityksen kieltämisessä. Äidin ja isän vastakkainasettelu on siis läsnä myös tässä diskurssissa.

93. *Isyys* ei muuta sinua, koska sinun tarvitsee vain **siittää** ollaksesi isä.

94. **Biologisella isyydellä** ei ole merkitystä (sosiaalinen isä) ja naisella on valta **kieltää** isyyden **selvitys**.

Isyyden selvitykseen liittyvistä dna-testeistä keskustellaan paljon tässä diskurssissa. Aineistoesimerkissä 95 kerrotaan omasta luottavaisesta suhtautumisesta dna-testiin, jolla isyys voidaan selvittää. Esimerkki 96 osoittaa juridisen ja biologisen isyyden yhteyden ja siten myös diskurssien kietoutumisen yhteen. Biologisella isällä on oikeus juridiseen isyyteen. Esimerkissä 96 kirjoittaja pitää hyvin epäoikeudenmukaisena sitä, että biologiselta isältä vietäisiin oikeus isyyteen. On siis selvää, että biologinen isyys on painava peruste juridiselle isyydelle, ja biologisen isyyden merkitys tässä diskurssissa korostuu.

95. Luottaisin siihen, että mahdollinen isyys ja sukulaisuus voidaan selvittää aukottomoasti DNA-testillä.
96. Mutta jos itse olisin tilanteessa, jossa saisin tietää, että äitini olisi tahallaan vienyt **biologiselta** isältäni oikeuden **juridiseen isyyteen**, niin suuttuisin todennäköisesti oikein kunnolla ja perusteellisesti.

Biologisen isyyden myötä tulevaa juridista isyyttä pidetään merkittävänä. Myös biologisen isyyden selvittäminen on siten tärkeää. Isyyden selvityksessä vaihtelee se, kuka selvityksen haluaa tehdä, mutta biologinen isyys halutaan saada selville. Esimerkissä 97 neuvotaan laittamaan isyytensä kiistävä mies *isyystestiin vaan*, mikä tuo esiin biologisen isän velvollisuuden lasta kohtaan isyyden selvityksen kautta. Esimerkissä 98 taas isyyttään epäilevää miestä rohkaistaan vaatimaan isyyden selvitys. Diskurssi sisältääkin paljon neuvoja muilta kirjoittajilta ja tarkoituksena on selvittää biologinen isyys esimerkiksi sen vuoksi, ettei *kenenkään muun lasta tarvitse elättää*. Syyt biologisen isyyden selvitykseen ovat moninaiset ja aineiston perusteella tämä näkökulma on tärkeä ja osoittaa sen, että biologinen isyys on tärkeä ja vähintäänkin selvittämisen arvoinen asia.

97. Jos **mies kiistää isyytensä, isyystestiin** vaan..
98. **Miehen** näkökulmasta jos vähänkin **epäilee** niin kannatta **vaatia isyyden selvitys** ettei kenenkään muun **lasta** tarvitse elättää.

Kuten *isyys juridisena ilmiönä - ja isyys biologisena ilmiönä* -diskurssien tarkempi tarkastelu osoitti, diskurssit limittyvät vahvasti toisiinsa erityisesti sen vuoksi, että isyyden juridisen tunnustamisen ja biologisen isyyden selvityksen prosessit linkittyvät vahvasti toisiinsa, esimerkiksi tukien toisiaan isyyden virallistamisessa. Myös biologinen isyys luo lähtökohtaisesti alustan juridiselle isyydelle. Viimeisenä esiteltävä diskurssi taas toimii tietynlaisena jatkumona edellä esitellyille diskursseille. *Isyys oikeutena ja velvollisuutena* -diskurssi liittyy juridisen ja biologisen isyyden pohjalta syntyviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

4.5.3 Isyys oikeutena ja velvollisuutena

Isyys oikeutena ja velvollisuutena -diskurssi osoittaa, millaisia seurauksia isyyden juridisilla ja biologisilla osa-alueilla on. Näkökulma keskittyy erityisesti elatukseen sekä tapaamisoikeuksiin. *Isyys oikeutena ja velvollisuutena* -diskurssia rakentavat semanttiset preferenssit *elatus* ja *viranomaiset ja oikeudet* ja erityisesti sen alamerkitysryhmä *isän oikeudet*. Avainsanat liittyvät erityisesti isyyteen liittyviin konkreettisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tätä diskurssia tukevia avainsanoja ovat esimerkiksi TAPAA-MISOIKEUS, SUOSTUMUS ja ELATUS.

Oikeuksien näkökulmasta isyys nähdään oikeutena tapaamisiin lapsen kanssa. Isän ja lapsen välinen suhde ei aineiston perusteella ole itsestäänselvyys.

Toisaalta isyys on myös velvollisuus erilaisten taloudellisten velvoitteiden kannalta, joiden suorittamiseen isä on pakotettu. Diskurssissa keskustellaan siitä, mitä isän tulee tehdä ollakseen isä, mitä isältä voidaan vaatia ja toisaalta, miten isyys itsessään vaikuttaa isältä odotettuun käytökseen. Isyyden nähdään tässä diskurssissa toteutuvaksi erityisesti elatuksen ja tapaamisoikeuksien kautta. Diskurssissa korostuu se, että elatus on ainoa isyyden velvollisuus.

Isyys oikeutena ja velvollisuutena -diskurssissa korostuu havaintojeni mukaan se, että isät eivät itse keskustelu, vaan keskustelua käy usein toinen vanhempi tai lapsi, joka kertoo kokemuksia omasta isästään. Aineistoesimerkissä 99 tulee ilmi, että isällä ei ole halua isyyteen. Esimerkissä rinnastetaan isyys sekä tapaamiset, mikä korostaa käytännön isyyttä juridisen ja biologisen isyyden keskeisyyden sijaan.

99. Valitettavasti kohdallani oli niin, ettei halua ole löytynyt isältä *isyys*teen, **tapaamisiin** saati sitten lähihuoltajuuteen.

Tästä näkökulmasta keskustelua käydään erityisesti siitä, että isän tulee maksaa elatusmaksut, mutta se jääkin ainoaksi isän velvoitteeksi. Velvollisuuksien osalta isyys nähdään siis hyvin kapeana ja isyys voidaan nähdä ainoastaan lakiin perustuvien velvoitteiden kautta. Toisaalta tässä diskurssissa näkyy myös se, että isät vaativat oikeuksiaan, usein asettuen äitejä vastaan. Isän oikeuksia voidaan pyrkiä estämään ja aineistossa korostuu se, että isä on heikommassa asemassa verrattuna äitiin. Isän oikeuksiin liittyy esimerkiksi suostumus adoptioon. Kuten esimerkissä 100, tarvitaan isän suostumus adoptioon. Selkeä aihe, joka liittyy isän oikeuksiin, on oikeus tapaamisiin lapsen kanssa. Esimerkissä 101 osoitetaan isyyden vahvistamisen myötä tuleva tapaamisoikeus, johon isällä on mahdollisuus *halutessaan*. Esimerkissä siis korostuu isän valinnan mahdollisuus suhteessa isyyden toteuttamiseen käytännössä esimerkiksi tapaamisten kautta.

100. Jos **lapsen isyys** on tunnustettu lastensuojelun viranomaisille (ei ole pakollista jos isä ei halua), niin myös **isän suostumus** tarvitaan adoptioon.
101. Toki jos isyys on **selvitetty/vahvistettu**, niin **isällä** on mahdollisuus niin halutessaan **tapaamisoikeuteen** ja hänen **maksettavakseen** tulee **elarit** myös.

Elatus on kantava teema tässä diskurssissa, ja aineistossa tuleekin vahvasti ilmi sen olevan isyyden ainoa velvollisuus. Elatuksesta keskustelun myötä isyys nähdään erityisesti taloudellisten velvoitteiden kautta. Esimerkissä 102 neuvotaan tilanteessa, jossa kirjoittajan mukaan ei isyyttä kannata tunnustaa myöhemmin, sillä *elatusmaksut pamahtavat takautuvasti maksettavaksi*. Keskeinen aineistossa esiin tullut seikka on, että miehen vastuu lapsesta loppuu elatusmaksuun, kuten esimerkissä 103 todetaan. Myös tämä esimerkki korostaa sitä, ettei käytännön isyys ole itsestäänselvyys. Esimerkissä 104 taas tuodaan ilmi, että isyyden velvoitteista ei pääse millään eroon.

Elatusasiat koetaan isän velvollisuutena ja tässä diskurssissa aineiston perusteella on kyseessä tyypillisesti tilanne, jossa elatusmaksut herättävät negatiivista suhtautumista. Elatusmaksut nähdäänkin aineistossa tyypillisesti kielteisenä asiana isälle, joka joutuu ne maksamaan.

102. Juu jos äiti kietää *isyiden selvittämisen* niin ei niinä sitten mitään, mutta ei sitä *isyttä* kannata mennä myöhempään sinne **lastenvalvojan** luokse **tunnustamaan** tai **elatusmaksut** pamahtavat takautuvasti isän maksettavaksi!!
103. Miehen vastuu lapsesta tällaisessa tapauksessa loppuu **elatusmaksuun** ja *isyiden tunnustamiseen*.
104. sä voit tehdä millasen sopimuksen vaan muttet *isyys* velvoitteista pääse millään eronn, jos mimmi haluaa joskus **elatusmaksua** yms, niin **maksamaan** joudut.

Isyys velvollisuutena korostuu tässä diskurssissa, ja isyys nähdään pitkälti velvollisuuksien kautta, mutta niiden lisäksi isyyteen liittyy myös joitain oikeuksia esimerkiksi tapaamisiin lapsen kanssa. Isän oikeudet ja velvollisuudet eivät liity aineistossa lainkaan lapsen hoivaan, toisin kuin Vuoren väitöskirjassa, joissa osa asiantuntijakirjoittajista puolustaa isän oikeutta ja velvollisuutta nimenomaan hoivaan (ks. Vuori, 2001, s. 273). Keskeistä *isyys oikeutena ja velvollisuutena* -diskurssissa on, että isyys rakentuu juridisen ja biologisen isyyden myötä velvollisuuksien värittämäksi kokonaisuudeksi, joka asettaa isän tietynlaiseen asemaan suhteessa lapseen ja usein myös lapsen äitiin. Isä on kenties ainoastaan taloudellisten velvoitteiden kautta osana lapsen elämää, sillä niihin päättyvät diskurssin mukaan isyyden velvollisuudet. Erityisesti isyys velvollisuutena kietoutuu elatuksen ympärille. Elatus nähdään keskeisenä isyyden velvoitteena ja seurauksena isyyden vahvistamisesta.

4.6 Äitiyttä kuvaavat diskurssit

Seuraavaksi esittelen äitiys-aineiston suurimmat diskurssit, joita analysoin seuraavissa alaluvuissa tarkemmin. Äitiys-aineiston avainsanojen ja merkitysryhmien pohjalta muodostuu kolme laajaa diskurssia. Äitiys-aineiston suurimmat diskurssit ovat:

1. Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena
2. Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä
3. Äitiys arvostelun kohteena

Näiden diskurssien ohella äitiys-aineistosta olisi voitu nostaa esimerkiksi *äitiys suhteessa ikään* -diskurssi ja käytännön äitiyden diskurssi. Myös nämä näkökulmat paljastavat keskeisiä havaintoja aineistosta. Käytännön äitiyteen liitetään esimerkiksi keskustelua raskaudesta ja vauva-ajasta, jotka aineiston perusteella vaikuttavat

olevan keskustelua herättäviä ajanjaksoja äitien elämässä. Äitiys suhteessa ikään taas osoittaa, miten hyvä ikä tulla äidiksi herättää monenlaisia mielipiteitä. Erityisesti teiniäiteihin liittyvä keskustelu oli polarisoitunutta. Näitä diskursseja tukevat avainsanat jäivät kuitenkin selvästi pienempään osaan verrattuna seuraavaksi tarkasteltaviin diskursseihin, minkä vuoksi niitä ei tarkastella analyysissä tarkemmin.

4.6.1 Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena

Äitiys-aineistosta suurimmaksi diskurssiksi nousee äitiys henkilökohtaisena kokemuksena. Diskurssin näkökulma äitiydestä on omiin kokemuksiin painottuen se, millaista äitinä olo on. Äitiydestä puhutaan tässä diskurssissa omakohtaisten kokemusten kautta, kokemuksia jakaen ja neuvoja antaen. Äitiyden piirtyessä henkilökohtaisten kokemusten kautta oma kokemus koetaan myös oikeutuksena jakaa neuvoja muille. Diskursseista äitiys henkilökohtaisena kokemuksena on selvästi suurin, ja se sisältää paljon tilastollisesti hyvin merkitseviä avainsanoja, kuten KOKEA, NAISEUS, IHANA ja NAUTTIA (ks. liite 2). Tätä diskurssia tukevat tunteiden ja kokemusten sekä identiteetin semanttiset preferenssit. Diskurssia tukevat avainsanat osoittavat, että äitiys henkilökohtaisena kokemuksena on hyvin tunnepitoinen aihe, jota kuvataan niin positiivisten tunteiden kuin kipukohtien kautta.

Diskurssille keskeistä on omien henkilökohtaisten kokemusten jakaminen. Aineistoesimerkissä 105 kerrotaan äitiyden herättämistä tunteista, joita on kirjoittajan mukaan hankalaa kertoa viestin välityksellä. Esimerkissä 106 taas kerrotaan äitiyden näyttäytymisestä arjessa.

105. On hankalaa kertoa kattavasti *äitiyden onnesta* näin viestin kautta, mutta sanoisin kiteytettynä sen olevan erittäin mukavaa ja *ihanaa*.
106. Inhosin sitä riippuvuuden tunnetta, sitä, ettei ollut hetkeäkään omaa elämää, pelkkää vauvaa ja imemistä, rinnat märkinä, vuotaen ja suihkuten. Koskaan en ollut varma, oliko vauva saanut maitoa tarpeeksi vai ei, yöimetykset olivat kauheita, ajattelin, että tämäkö se on sitä *äitiyden onnea*...

Äitiyden tunteista kerrotaan useimmiten positiiviseen sävyyn, kun kyseessä ovat omat äitiyden kokemukset. Toisaalta viesteissä näkyy myös erilaisia henkilökohtaisia kokemuksia äitiydestä. Esimerkissä 106 ei suoraan kuvata lueteltuja asioita negatiivisin sanankääntein, vaan viestin lopussa esitetään retorinen kysymys: *tämäkö se on sitä äitiyden onnea*. Arjen kuvauksen myötä tuodaan esiin äitiyden negatiiviset tunteet, vaikka sitä ei suoraan tuoda ilmi. Myös esimerkissä 107 näkyy negatiivisten asiantilojen esiintuonti epäsuorasti. Esimerkissä mainitaan äitinä olemisen olevan rankkaa, mutta samalla rinnastetaan se siihen, miten äitiys myös antaa paljon. Myös esimerkeissä 108 ja 109 tuodaan esiin äitiys positiivisena asiana, joka on *palkitsevan ihanaa* ja joka *kasvattaa*. Äitiys koetaan lähtökohtaisesti omissa kokemuksissa hyvinkin

positiivisena asiana. Toisaalta esimerkissä 110 tuodaan esiin omien kokemusten rankkuus, joka suhteutuvat siihen, että äitiys *ei vastannut ihan odotuksia*. Äitiys näyttäytyy omista kokemuksista kerrottaessa useimmiten lopulta myönteisenä kokonaisuutena, joka sisältää kuitenkin monenlaisia tunteita.

107. **Rankkaa** on olla äiti mutta kyllä *äitiys* antaa paljon!
108. *Äitiys* on niin palkitsevan **ihanaa** ja sitä **rakkauden** tunnetta ei voi kuvailla.
109. Itse voin todeta että kyllä tää *äitiys kasvattaa* ja vahvistaa niitä hermoja ja jaksamista yleensä.
110. Minulla ei tää *äitiys* muutenkaan vastannut ihan odotuksia ja oli paljon **rankempaa** kuin kuvittelin, joskus varsinkin alkuaikoina olen ollut aivan tolkuttoman väsynyt.

Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena rakentuu suurelta osin myös neuvojen jakamisesta. Esimerkissä 111 otetaan kantaa muiden kirjoittajien pohdintoihin mahdollisesta äitiydestä. Kirjoittajan mukaan äitiyttä pitäisi *mieltiä vielä vähän*. Viestissään kirjoittaja osoittaa, että äitiydessä on *ihanatkin puolensa*. *Kin*-partikkelilla kirjoittaja osoittaa, että äitiyden ihanuus suhteutuu johonkin kontekstista nousevaan odotukseen (ks. VISK § 842). Positiivisen adjektiivin käyttö *kin*-partikkelin kera implikoi, että äitiyteen liittyy myös negatiivisia puolia.

111. Onhan *äitiydessä ihanatkin* puolensa, mutta mieti vielä vähän.

Ylipäätään muille neuvoja antaessa, toisin kuin omista kokemuksista kertoessa, korostuvat äitiyteen liittyvät haastavat asiat ja negatiiviset tunteet. Esimerkissä 112 kerrotaan, kuinka äitiys ei ole pelkästään ihanaa. Viestin lopussa oleva (*olen itse äiti*) lisäyksenä viestiin luo vakuuttavuutta viestiin, jonka kirjoittajalla on omakohtaista kokemusta äitiydestä. Neuvoja antavat ja kokemuksistaan tietoa muille ammentavat kirjoittajat tuovat esiin muutakin kuin äitiyden positiivisen puolen, avaten sitä puolta, jota ei kenties yleensä ole esillä.

112. Se nyytti ei ole pelkkää auringonpaistetta ja **ihanaa äitiyttä** (olen itse äiti).

Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena -diskurssi tuo esiin äitiydestä kirjoittamisen keskittyvän pitkälti omiin kokemuksiin, tai niistä ammentavaan neuvonantoon muille palstan käyttäjille. Omiin kokemuksiin vaikuttavat paljon myös erilaiset odotukset äitiydestä. Kulttuuriset odotukset äitiydestä luovat kuvaa palkitsevasta ja onnellisesta äitiydestä, jolloin kielteisten tunteiden osoittaminen on vaikeaa (Richardson, 1996, s. 3). Tämä voi osaltaan selittää sitä, miksi kielteisten tunteiden osoittaminen tapahtuu nimenomaan anonyymilla keskustelupalstalla, jossa on mahdollista avautua odotuksista poikkeavista kokemuksista.

Äitiys henkilökohtaisena kokemuksena näyttäytyy monipuolisena diskurs-
sina, jonka sisällä tunnustetaan kielteisiä tunteita, joiden taustalla usein ovat erilaiset
odotukset. Omia kokemuksia suhteutetaan yleisiin ajatuksiin äitiydestä, ja omien ko-
kemusten pohjalta jaetaan neuvoja myös muille. Ajatukset omasta ja muiden äitiy-
destä osoittavat merkittävyytensä suhteessa äitiyden kokemukseen.

4.6.2 Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä

Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä -diskurssi korostaa äitiyden merkitystä yhteiskun-
nallisesti ja erityisesti taloudellisesti. Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä -diskurssia
tukevat vahvimmin merkitysryhmät *yhteiskunnan toimet ja tuet ja työelämä ja opinnot*.
Diskurssia tukevia avainsanoja ovat esimerkiksi TYÖ, KUSTANNUS, LAPSILISÄ ja
HOITOVAPAA. Diskurssissa keskeistä on se, miten äitiys asettuu yleiseen yhteiskun-
tajärjestykseen. Lisäksi diskurssille on keskeistä se, mitä etuuksia äitiyteen liittyy, ja
kuka maksaa äitiydestä aiheutuvat kulut. Äitiydestä puhutaan siihen liittyvien kulu-
jen, tukien sekä työelämän kautta, esimerkiksi suhteessa raha-asioihin sekä työ- ja
opiskeluelämän haasteisiin. Yhteiskunnallisuuteen liittyy se, millainen kuluerä äitiys
on ja toisaalta, mitä käytännön asioita äitiyteen liittyy.

Esimerkissä 113 kirjoittajan mukaan uranaiset maksavat *persaukisten* naisten
lapsista, jolloin he itse jäävät paitsi äitiydestä. Esimerkki korostaa näkökulmaa siitä,
että äitiys ja työelämä eivät ole yhdistettävissä. Kirjoittaja esittää myös ajatuksen
siitä, miten lapsia hankkivat naiset elävät yhteiskunnan tuella. Uraa tekevien naisten
ja äitien erottelu sekä työelämän ja äitiyden vähintään ongelmallisena yhdistelmänä
pitäminen on tyypillistä tässä diskurssissa. Esimerkissä 114 kirjoittaja kertoo, miten
äitiyden varjolla naisella on oikeus *epäonnistua* työelämässä. Työelämän ja äitiyden
välille asettava ristiriita on vahvaa, ja aineistossa suhtaudutaan kriittisesti äitiyteen
ja siitä koituihin ongelmiin uralla. Esimerkissä 116 taas tuodaan esiin, miten äitiyden
ja uran yhteensovittaminen ei onnistu kaikilta.

113. Persaukiset naiset tekevät lapsia elääkseen yhteiskunnan **tuella**, ja uranaiset
maksavat heidän kuksintansa, jääden itse paitsi **äitiyden iloista!**
114. Naisen epäonnistumiselle kelpaa syyksi *äitiys*, eli jos on onnistunut pukkaamaan
maailmaan pari lasta ei välttämättä tarvitse hankkia kannuksia enää **työelämästä**.
115. *Äitiyden* yhteensovittaminen **ammattiin** ja **uraan** ei onnistu kaikilta.

Äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä näkyy myös niin, että yhteiskunta lähtökohtaisesti
suhtautuu huonosti äitiyteen erityisesti taloudelliselta kannalta. Esimerkissä 116 vii-
tataan siihen, että vanhemmuudesta maksetaan huonosti palkkaa, eikä kiitosta saa.
Myös naisten asemaa työmarkkinoilla kritisoidaan. Esimerkissä 117 tuodaan esiin
naisten heikompi asema työmarkkinoilla, mikä liittyy esimerkiksi mahdollisen äitiy-
den aiheuttamiin rasitteisiin työnantajalle.

116. Todellakin tiedostan sen, että *äitiys* ja vanhemmuus on elinikäinen **työ**, josta palkkaa maksetaan huonosti ja kiitos on vähissä
117. Miljoonasti on täälläkin käsitelty naisten heikompi asema työmarkkinoilla jo rekrytointivaiheesta alkaen, naiset on jo lähtökohtaisesti asetettu huonompaan asemaan johtuen äitiys- ja hoitovelvoitteista sekä niiden aiheuttamista rasitteista **työnantajille**

Yhteiskunnan tukiin liittyvä keskustelu on myös keskeisessä roolissa tämän diskurssin näkökulmasta käytävässä keskustelussa. Esimerkissä 118 tuodaan esiin lapsilisän sekä kotihoidon tuen pienuus, ja suhtaudutaan kriittisesti siihen, että tuet maksetaan niin *miljonääreille* kuin *tavallisille pulliaisille*. Päinvastoin esimerkissä 119 suhtaudutaan hyvin myötämielisesti yhteiskunnan tukiin, joiden myötä kirjoittajan mukaan perheen ei tarvitse *muuta kuin keskittyä siihen vauvaan*.

118. Ei olla saatu euron senttiä yhteiskunnalta kuin **lapsilisät** tai pieni *äitiys* /kotihoidon tuki, jotka tulevat miljonääreille yhtäläille kuin tavallisille pulliaisille.
119. Yhteiskunta antaa kaiken, on **äitiyslomat**, ja **äitiys pakkaukset** ja kodinhoidon tukea ja sitä sun tätä, ei nuoren perheen tarvitse muuta kuin keskittyä siihen vauvaan, yhteiskunta on sen mahdollistanut.

Yhteiskunnan tukiin ja toimiin suhtautuminen on monenlaista, mutta keskeistä tälle diskurssille on se, että yhteiskunta nähdään vahvassa roolissa suhteessa äitiyteen, sen mahdollistamiseen ja toisaalta tietyllä tavalla myös sen arvottamiseen. Muun muassa tukien pienuus herättää keskustelua ja saa kirjoittajat kyseenalaistamaan yhteiskunnan arvostusta äitiyttä kohtaan. Myös työelämään liittyvä kommentointi osoittaa työelämässä vallitsevia äitiyden ja uran välisiä ristiriitoja. Tämän myötä äitiys nähdään vähintään haasteena työelämässä tai opiskeluissa, toisinaan jopa esteenä esimerkiksi uran etenemiselle. Myös esimerkiksi Kelhän tutkimusaineistossa tuli esiin, kuinka äidit kohtaavat haasteita työmarkkinoilla (Kelhä, 2009, s. 54).

Äitiydestä puhutaan erilaisten tukien ja vapaiden kautta. Sen kautta näkyy, miten äitiys näyttäytyy yhteiskunnassa, ja miten siihen suhtaudutaan yhteiskunnan taholta. Yhteiskunnan puolesta erityisesti äitiyteen ja ylipäätään vanhemmuuteen liittyvät tukimuodot, kuten erilaiset vapaat sekä rahalliset avustukset herättävät paljon keskustelua myös mediassa. Aineistossa vanhemmuuden tukia pidetään liian pieninä ja toisaalta diskurssissa samalla tuodaan esiin myös työnantajalle ja laajemmin myös yhteiskunnalle aiheutettuja haasteita. Äitiys yhteiskunnallisesti näyttäytyy aineistossa ilmiönä, jota ei ensinnäkään huomioida yhteiskunnassa riittävästi etuuksien muodossa ja lisäksi äitiyttä tulee suhteuttaa uraan, sillä ne voivat olla haastavasti yhdistettävissä.

4.6.3 Äitiys arvostelun kohteena

Äitiydestä keskusteltaessa selkeänä näkökulmana aineistossa näyttäytyy edellisten diskurssien yhteenkietoutumana yhteiskunnasta ja kokemuspohjasta ammentava diskurssi *äitiys arvostelun kohteena*. Diskurssi kuvaa näkemystä äitiydestä arvosteluna asiana, kilpailuna toisten äitien kanssa sekä myyttinä, jonka asettamat tavoitteet ovat utopistisia. Tämän diskurssin teemat heijastuvat yhteiskunnasta, mutta niitä voidaan suhteessa omiin näkemyksiin. Diskurssia rakentavat erityisesti merkitysryhmä *yhteiskunnan odotukset ja suhtautuminen*. Lisäksi diskurssia tukee myös osa semanttisten preferenssien *työelämä ja opinnot* ja *identiteetti* avainsanoista. Diskurssia rakentavia avainsanoja ovat esimerkiksi ARVOSTELLA, MITATA ja MYYTTI. Avainsanoihin kietoutuu äitiyteen liitetty arvostelu sekä sen keskeisyys niin äitiyteen yleisenä ilmiönä kuin myös käytännön vanhemmuudessa. Erityisesti diskurssi tuo esiin pohdintaa siitä, mitä on hyvä äitiys.

Tässä diskurssissa keskeistä on vertailu, kenties muihin äiteihin, mutta vahvana näkyy myös ideaali ajatus äitiydestä ylipäättään yhteiskunnassa. Esimerkissä 120 tuodaan esiin tavoite täydellisestä äitiydestä, jota pyritään tavoittelemaan. Tällaisten viestien taustalla on nähtävissä tarve tavoitella jotakin täydellisyyttä, kenties myyttistä äitiyttä, josta kerrotaan esimerkissä 121. Tässä esimerkissä osoitetaan se, että myytti äitiydestä on liitännäinen kulttuuriin.

120. Ja usein äidit tavoittelevat **täydellistä äitiyttä** ja kärsivät riittämättömyydestä.
121. Valitettavasti tuo *äitiyden myytti* istuu kulttuurissamme lujasti.

Äitiyden myytti näkyy aineistossa eksplisiittisesti MYYTTI-avainsanan noustua merkittävien avainsanojen joukkoon. Myyttisyyden näen kuitenkin myös implisiittisesti näkyvän tätä diskurssia rakentavissa viesteissä. Äitiyden myytillä voidaan tarkoittaa niitä tiedostamattomia ideologioita, jotka kuvaavat äitiyden kyseenalaistamattomana ja luonnollisena, vaikka todellisuudessa äitiys on sosiaalinen ja kulttuurinen rakenne (Åhäll, 2012, s. 110). Äitiyden arvostelu mielestäni todentaa äitimyyttiä, sillä äitiydestä luotu kulttuurinen rakenne tuottaa sosiaalisesti hyväksytyjä muotoja äitiydestä ja muunlaiset tavat toteuttaa äitiyttä kohtaavat arvostelua, sillä ne eivät sovi äitimyytin mukaiseen äitiyden ideaaliin.

Diskurssi muodostuu vahvasti arvosteluun ja vertailuun liittyvistä teemoista. Äitiyden mittaaminen on keskeinen osa diskurssia. Esimerkissä 122 äitiyttä ja vanhemmuutta kuvataan yhdeksi maailman epäkiitollisimmaksi ja arvostelluimmaksi hommaksi. Viesti osoittaa yleistä arvostelua, jota äitiyteen liittyy. Esimerkissä 123 taas koetaan, että äideillä on tarve *mitata* ja *verrata* omaa äitiyttään muiden äitiyteen. Esimerkissä 124 taas tulee ilmi äitiyden *mittarina* nähtävä imetys. Monissa esimerkeissä pyritään tuomaan esiin ongelmallista arvostelua suhteessa äitiyteen ja

pyritään myös purkamaan tällaisia asenteita, kuten esimerkissä 124 korostaen, että imetys *ei ole hyvän äitiyden mittari*. Imetys nousi ylipäättään aineistossa vahvasti esiin ja nähtiin monissa viesteissä osana äitiyden onnistumista, mikä osaltaan tukee äitiyden myyttiä. Esimerkiksi äitiyteen liittyvät häpeän kokemukset ovat liitännäisiä äiti-myyttiin (Constantinou, Varela & Buckby, 2021).

122. *Äitiys*, vanhemmuus on loppuelämän mittainen projekti, ja yksi maailman epäkiitollisimmista ja arvostelluimmista hommista.
123. Äidit haluavat **mitata** ja verrata omaa *äitiyttään* siihen, mitä muuta ovat ja miten muut tekevät.
124. Oli syy mikä tahansa, **imetys** tai imettämättä jättäminen ei ole **hyvän äitiyden mittari**.

Äitiys arvostelun kohteena osoittaa aineistossani sen, miten äitiyteen asetetut odotukset aiheuttavat jopa ahdistusta kirjoittajissa. Äitiyteen asetettujen odotusten ja arvostelun vuoksi siinä koetaan tarvetta jollain tavalla onnistua. Kuten seuraavassa esimerkissä 125, kirjoittaja muodosti itselleen kuvan täydellisestä äitiydestä, jotka tulevat tässä esimerkissä kirjoista ja Vauva-lehdistä. Eli odotuksia ja sitä kautta myös alustan arvostelulle tarjoavat useat ulkopuoliset lähteet.

125. Silloin olin muodostanut kuvan **täydellisestä äitiydestä**, ja halusin tehdä sen juuri niin kuin kaikki vauva lehdet ja kirjojen ohjeet käskivät olemaan **hyvä äiti**.

Esimerkin 126 kautta on tulkittavissa, että arvostelua kohdataan myös Suomi24-keskustelupalstalla. Esimerkissä 126 puhutellaan toista keskustelupalstan henkilöä täydellisen elämän ja äitiyden omaavana. Taustalla siis luultavasti on kommentointia toisten äitiydestä tai kertomista omasta ”täydellisestä äitiydestä”. Äitiyden mahdollisesti tuottama täydellisyys herättää keskustelupalstalla negatiivisia reaktioita. Täydellinen äitiys ja sen esiin tuominen herättääkin keskustelupalstalla paljon negatiivisia reaktioita. Esimerkissä 127 sillä miten joku on *superäiti*, osoitetaan äitiydelle erilaisia tasoja ja kuvataan toista kommentoijaa termillä *superäiti*. Samalla kommentissa viitataan normaaliuteen, mikä osoittaa, minkälaista kirjoittajan mukaan on normaali äitiys. Superäitiyttä verrataan viestissä äitiyteen, joka *on rankkaa ihan normaalistikin*. Esimerkissä 128 määritellään taas *normaali äitiys* omien kokemusten ja havaintojen kautta. Tämä myös osoittaa ajatuksen siitä, että kaikkien äitiys ei ole normaalin rajoissa. Äitiyttä arvotetaan niin hyvän kuin normaalinkin äitiyden asteikolla.

126. kehottaisin sinua ystävällisesti jatkamaan oman **täydellisen** elämäsi ja *äitiytesi* piirissä ja pysymään poissa pahoittamasta muiden ihmisten mieltä, joillain meistä on nimittäin tunteet..
127. Superäidillä tosin on virheellistä tietoa ; *äitiys on rankkaa* ihan normaalistikin.

128. on kokemusta ja tietoa **normaalista äitiydestä** erittäin paljon, mm. oman *äitiyden, ystävien* äitiyksien, oman työni ja keskustelupalstojenkin kautta.

Myös arvostuksen puute on myös yksi ulottuvuus, jonka kautta äitiys näyttäytyy tässä diskurssissa. Yhteiskunnallisen arvostuksen puute tuodaan esiin esimerkissä 129, jonka mukaan äitiyttä arvostetaan nykyään valitettavan vähän. Suhtautuminen äitiyteen näkyy siten myös yhteiskunnan tasolta ja heijastuu viestin perusteella myös suoraan äitien omiin kokemuksiin. Yhteiskunnan liian vähäisestä koetusta arvostuksesta huolimatta äitiyteen asetetut odotukset ovat aineiston perusteella suuret. Myyttisen äitiyden ongelmallisuuden esiin tuomisen lisäksi kirjoittajat itse määrittelevät esimerkiksi sitä, mitä on normaali äitiys ja millainen äidin tulisi olla. Aineistossa tuodaan ilmi ajatuksia myös hyvästä äitiydestä. Esimerkissä 130 kirjoittaja tuo esiin oman ajatuksen siitä, mitä hyvä äitiys on.

129. Valitettavan vähän *äitiyttä arvostetaan* nykyään.
130. **Hyvä äitiys** on mielestäni pitkälle asenne, mikä ilmenee toimintana lapsesi hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Hyvästä äitiydestä puhutaan paljon enemmän kuin hyvästä isästä ja äiti kuvataan pääasiallisena vanhempana, johon isää verrataan (Perälä-Littunen, 2004, s. 196). Sen vuoksi myös äitiys kenties on paljon rankemmin arvostelun kohteena ja se on myös tässä tutkimuksessa noussut osaltaan diskursseihin asti. Äitiys arvostelun kohteena diskurssi osoittaa, miten äitiyteen suhtautuminen on lähtökohtaisesti kriittistä. Arvostelu kohdistuu kaikenlaisiin äiteihin, kenties äitiyden ideaalista poikkeaviin äiteihin, mutta vaikuttaa selvästi siltä, että kukaan ei kritisoinnilta välty. Myyttinen äitiys asettaa suuret odotukset sille, millaista äitiys on ja millaiselta sen tulisi ulkopuolelle näyttää. Yhteiskunta ja toisaalta muut äidit erityisesti arvostelevat äitiyttä suoritusena. Äitiys myyttisenä asiana näyttäytyy siis tässä tutkimuksessa hyvinkin negatiivisena asiana, joka asettaa suuria odotuksia äitiydelle. Aineistossa puhutaan paljon mittaamisesta tai määrittävien avainsanojen, kuten NORMAALI, HYVÄ ja HUONO kautta, mikä selvästi osoittaa sen, että äitiys on jotain mitä voi tai kenties pitäisi mitata.

Aineiston perusteella pohja äitiyden arvostelulle rakentuu monella tavalla. Oma äitiyttä verrataan muiden koettuun täydelliseen äitiyteen ja se luo paineita omalle äitiydelle. Toisaalta myös muiden koettu täydellinen äitiys nähdään arvostelun kohteena. Aineistossa tulee esiin äitiyden jopa myyttinen ihannekuva. Viestien taustalta heijastuva ajatus siitä, että on olemassa oikeanlaista äitiyden toteuttamista, näkyy myös arvostelun suuruutena. Viesteissä kirjoittajat usein pyrkivät kyseenalaistamaan äitiyteen asetettuja odotuksia ja siten purkamaan äitiyttä arvostelun kohteena. Kulttuurisesti "oikein" äitiyden toteuttaminen on tasapainottelua erilaisen sekä lapsen tarpeisiin että naisen tarpeisiin liittyvien odotusten välillä. Täten

myös henkilökohtainen kokemus äitiydestä riippuu vahvasti kulttuurista. (Berg, 2008, s. 5-6.) Äitiys arvostelun kohteena tukee aiempien tutkimusten tuloksia siitä, miten äitimyytti on edelleen voimissaan (ks. esim. Alakärppä, 2014, s. 26). Äitiys arvostelun kohteena osoittaa, miten kulttuuriset odotukset luovat vahvan pohjan sille, millaista on hyvä äitiys. Tästä poikkeavat myyttisen kulttuurissa rakennetun äitiysihanteen rikkovat äitiyden muodot nähdään arvostelulle vapaina.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä maisterintutkielmassa tarkastelin isyyteen ja äitiyteen liittyviä diskursseja Suomi24-keskustelupalstalla. Tutkimusmenetelmänä hyödynsin korpusavusteista diskurssintutkimusta, jonka avulla tarkastelin noodien *isyys* ja *äitiys* saamia avainsanoja aineistosta. Avainsana-analyysissa rajasin kummastakin aineistosta tarkasteluun 100 merkitsevintä avainsanaa. Avainsanat jaottelin merkityspерusteisesti semanttisiin preferensseihin analyysin selkeyttämiseksi. Isyys-aineistosta muodostin 9 semanttista preferenssiä: *isyiden tunnustaminen, isyiden selvitys, viranomaiset ja oikeudet, juridiset suhteet, elatus, henkilöt, perintö ja kuolema, uskonto ja lisääntyminen ja syntymä*. Äitiys-aineistosta muodostin niin ikään 9 semanttista preferenssiä, jotka ovat: *äitiyden kokeminen, yhteiskunnan toimet ja tuet, työelämä ja opinnot, identiteetti, keho, raskaus ja synnytys, ikä ja aika, yhteiskunnan odotukset, vauva-aika ja imetys sekä henkilöt*. Kummastakin aineistosta muodostin lisäksi ryhmän *muut*, johon sijoitin avainsanat, jotka eivät olleet selvästi luokiteltavissa semanttisiin preferensseihin. Tämän jälkeen tarkastelin kummastakin aineistosta välittyviä asenteita diskurssiprosodian käsitteen avulla. Äitiyteen liittyi sekä negatiivisia että positiivisia asenteita, kun taas isyyteen liittyi ainoastaan negatiivisia asenteita. Semanttisten preferenssien ja diskurssiprosodioiden tarkastelun pohjalta muodostin aineistoista diskursseja, joiden kautta tarkastelin aineiston laajempia näkökulmia äitiydestä ja isyydestä.

Isyys-aineistosta muodostetut diskurssit ovat *isyys juridisena ilmiönä, isyys biologisena ilmiönä ja isyys oikeutena ja velvollisuutena*. Isyys-aineiston diskurssit osoittavat, että keskustelussa isyys osoitetaan olemassa olevaksi lähinnä juridisen ja biologisen isyyden kautta. Isyyden vahvistamiseen liittyvät prosessit, ja niiden tarpeellisuus herättävät keskustelua suhteessa kirjoittajien henkilökohtaisiin tilanteisiin. Isyyden tunnustaminen ja selvittäminen ovat keskeisiä teemoja keskustelussa ja biologisen isyyden merkitys on aineistossa korostainen. Aineistossa koetaan tärkeäksi, että lapsella on isä, mutta isyyden toteuttaminen esimerkiksi lapsen arjessa ei näyttyä aineiston perusteella merkityksellisenä. Isyydestä puhutaan siis suhteessa

lapsen, mutta ainoastaan juridiselta ja biologiselta kannalta. Myös velvollisuuksien ja oikeuksien näkökulma tarjoaa kapean kuvan isyydestä sen perustuessa lainsäädännön asettamiin vaateisiin esimerkiksi elatuksesta. Isyys näyttäytyy aineistossa lähinnä ulkopuolelta määriteltynä. Oikeuslaitoksen päätöksiin sekä isyyttesteihin perustuu, kuka on lapsen isä, kuka joutuu maksamaan elatusmaksuja, ja kenellä on oikeus tavata lasta. Vaikka isyys määrittyy vahvasti suhteessa lapseen ja lapsen etuun, suhde isän ja lapsen välillä on merkityksellinen vain materiaalistien seurausten, kuten elatuksen kautta. Diskurssit osoittavat, että isyydestä luodaan kuvaa, jossa isyys ei välttämättä ole positiivinen asia, vaan useamminkin pakotettu velvollisuus, johon miehet joutuvat. Keskustelua käydään usein myös ei niinkään isän itsensä näkökulmasta, vaan ulkopuolelta, mikä kenties korostaa negatiivisten asioiden esiintuontia. Isyydessä esimerkiksi Huttusen jaottelun mukaiset sosiaalinen isyys ja psykologinen isyys jäivät aineiston ulkopuolelle, ja isyys määrittyi ainoastaan juridisen ja biologisen isyyden kautta (ks. Huttunen, 2001). Aineistossa ei tule esiin useissa perhelehtiä ja keskustelupalstoja tarkastelleissa tutkimuksissa näkyviä uuden osallistuvan isyyden diskursseja (ks. esim. Mäki 2007; Still 2015).

Äitiys-aineiston diskursseista suurimmiksi nousivat *äitiys henkilökohtaisena kokemuksena, äitiys yhteiskunnallisena ilmiönä ja äitiys arvostelun kohteena*. Äitiyteen liittyvät diskurssit kuvaavat äitiyttä äitien omasta näkökulmasta, yhteiskunnan ja erityisesti työelämän näkökulmasta sekä äitiydestä suhteessa siihen kohdistuvaan arvosteluun. Aineistossa äitiyden kokemuksellisuus on keskeistä. Tunteiden ja kokemusten kautta käsitellään sitä, miten äitiys näyttäytyy omassa elämässä. Aineiston perusteella äitiyteen liittyvien tunteiden kirjo on laaja, ja äitiydestä kerrottavat kokemukset tuovat esiin niin äitiyden positiivisia tunteita kuin esimerkiksi liian korkeiden odotusten myötä tulleita negatiivisia tunteita. Yhteiskunnan näkökulmasta äitiys näyttäytyy aineistossa haasteena työelämässä sekä äidin omalle uralle että työnantajalle. Näiden diskurssien välimaastossa äitiyteen kohdistuu paljon arvostelua, jota tulee niin keskustelijoilta itseltään kuin myös ulkopuolelta. Henkilökohtaisena kokemuksena ja yhteiskunnallisena ilmiönä nähdyn äitiyden välille muotoutuu *äitiys arvostelun kohteena* -diskurssi, joka saa vaikutteita niin kokemuksellisuudesta kuin yhteiskunnassa vallalla olevista käsityksistä äitiydestä. Äitiyden tarkastelu osana identiteettiä luo pohjan arvostelulle, sillä äitiys nähdään tärkeänä osana naisen elämää. Yhteiskunnan suhtautuminen äitiyteen työelämässä luo haasteita, joiden myötä äidit joutuvat tasapainottelemaan äitiyden ja uran välillä. Samalla äidit pyrkivät vastaamaan yhteiskunnan asettamiin odotuksiin äitiydestä. Äitiyden arvosteluun kietoutuu ajatus myyttisestä äitiydestä, joka asettaa äitiydelle korkeita tavoitteita suhteessa suoriutumiseen äitiydestä sekä muun elämän yhdistämisestä äitiyteen. Äitiyden kohtuuttomia odotuksia pyritään aineistossa myös purkamaan sanoitamalla äitiyden myyttisyyttä ja saavuttamattomissa olevia odotuksia. Äitiyteen

liittyvät diskurssit kuvaavat äitiyttä äitien itsensä näkökulmasta, yhteiskunnan näkökulmasta sekä tuoden esiin arvottavia näkemyksiä äitiydestä.

Tässä tutkimuksessa vertailin avainsana-analyysin keinoin äitiys-aineistoa ja isyys-aineistoa, mikä korostaa aineistojen keskeisessä sisällössä havaittuja eroja. Suhde lapseen ja lapseen kohdistuviin velvollisuuksiin tuli selvemmin esiin isyys-aineistossa, kun taas äitiys-aineistossa äitiyttä tarkasteltiin nimenomaan vanhemman näkökulmasta. Suhde lapseen jäi siten hyvin pinnalliseksi, vaikka onkin selvää, että esimerkiksi äitiyden kokemukset ja tunteet liittyvät vahvasti lapseen. Keskustelupalstalla kerrotaan kuitenkin paljon sellaisia asioita, jotka liittyvät nimenomaan äidin henkilökohtaisiin asioihin, eivätkä niinkään lapseen. Palstan anonyymiys vaikuttaa siihen, että keskustellaan esimerkiksi äitiyden kielletyistä negatiivisista tunteista. Isyyden tunnustaminen nousi selvästi suurimmaksi yksittäiseksi aiheeksi aineistossa. Tämäkin aihe on kenties korostunut nimenomaan alustan anonyymiyden vuoksi keskustelluimmaksi temaksi.

Aineistoissa huomionarvoinen seikka on myös se, kenen ääni on kuuluvilla. Näkemykseni mukaan aineistossa kuului enemmän äitien kuin isien ääni. Äitiys-aineistossa omista kokemuksista keskustelu korosti, että keskustelemassa ovat äidit itse. Isyys-aineistossa taas monesti keskusteltiin mahdollisesta isästä ulkopuolisena henkilönä, jonka halutaan tunnustavan isyytensä tai maksavan elatusmaksut. Erityisesti isyys-aineistossa tuli esiin se, että lapsen etu on tärkeä, ei niinkään mahdollisen isän. Isät myös itse puhuvat erityisesti tunnustamisen teemoista, mikä korosti aineiston tietynlaista vastakkainasettelua äidin ja isän välille. Esimerkiksi isyyteen vastahakoisesti suhtautuvalla henkilöllä oli usein erilaiset intressit suhteessa isyyden tunnustamiseen kuin lapsen äidillä.

Keskeinen erityisesti isyys-aineistossa ilmi tullut seikka oli äidin ja isän vastakkainasettelu. Tämä näkyi erityisesti siinä, kuinka isyyden vahvistamiseen liittyvät asiat herättivät huolta. Erityisesti isien huonompi asemansa suhteessa äitiin ja esimerkiksi isyyteen pakottaminen nousivat aineistosta esiin. Abortin koettiin suosivan äitejä heillä ollessa päätösvalta siitä, haluavatko he lapsen. Sukupuoli nähdäänkin usein isän kannalta epäedullisena, kun taas naiselle se on luontaisetu (Mäki, 2007, s. 71). Samankaltainen näkemys oli esillä myös tässä tutkimuksessa: kun äidit ja isät asetettiin vastakkain, isillä koettiin olevan vähemmän päätäntävaltaa. Toisaalta äidit taas aineistossa viestivät, miten isillä on mahdollisuus luistaa isyydestä, eikä isyys jatku lapsen elämässä mukana olemisena.

Tutkimukseni antaa kuvan siitä, miten äitiydestä ja isyydestä puhutaan Suomi24-keskustelupalstalla. Tutkimukseni vertaileva ote paljastaa, miten erilaisten diskurssien varaan keskustelut rakentuvat. Aineiston antama kuva on sinällään luotettava katsaus siitä, millaista keskustelu Suomi24-keskustelupalstalla korpusavusteisen diskurssintutkimuksen keinoin vertaillen on. On kuitenkin huomioitava, että

tulokset rajoittuvat koskemaan vain Suomi24-keskustelupalstalla käytävää keskustelua, eivätkä kuvaa yleisesti internetin keskustelupalstojen vanhemmuuskeskustelua. Suomi24-keskustelupalstan käyttäjien ikäjakauma painottuu keski-ikäisiin ja enemmistö käyttäjistä on miehiä (Harju, 2018, s. 54). Palstan käyttäjäkunnalla on tietysti vaikutusta myös siihen, millaista keskustelua siellä käydään. Aineiston ollessa keskustelua vuosilta 2001–2020, jää sen ulkopuolelle tuoreimmat yhteiskunnalliset käänteet, jotka ovat oletettavasti herättäneet keskustelua myös Suomi24-keskustelupalstalla. Korpusavusteinen diskurssintutkimus ja avainsana-analyysi menetelmänä vaikuttavat myös siihen, millaisia tuloksia tämä tutkimus tuo esiin. Lisäksi analyysin laadullinen osuus, ja tässä tutkimuksessa esitetyt diskurssit ovat tutkijan oma näkemys aineiston merkittävistä diskursseista.

Korpusavusteista diskurssintutkimusta hyödyntäen tutkimuksen tuloksiksi nousi sellaisia teemoja, jotka ovat aineistossa merkittäviä ja kvantitatiivinen osa tutkimuksestani on tuonut esiin sellaisia asioita, joita ei välttämättä ainoastaan laadullisin menetelmin olisi saatu. Käyttäessäni avainsana-analyysia menetelmänä, keskeistä tulosten kannalta on ollut myös vertailtavat aineistot. Tulee ottaa huomioon, että äitiys- ja isyysaineistoja keskenään verratessa tuloksissa korostuvat näiden aineistojen erot, mikä lisää tulosten polarisoitumista. Valitun tutkimusmenetelmän vuoksi tässä tutkimuksessa jäikin ulottumattomiin tieto siitä, mikä keskusteluille äitiydestä ja isyydestä on yhteistä. Esimerkiksi aiemmassa tutkimuksessa esiin tulleet tunteet jäivät kokonaan isyys-aineiston ulkopuolelle kenties sen vuoksi, että ne tulivat enemmän esiin äitiys-aineistossa.

Tässä tutkimuksessa tarkasteluun nousseet diskurssit kaiuttavat yhteiskunnan sukupuolittuneita käsityksiä vanhemmuudesta. Isyys jää hyvin suppeaksi, kun taas äitiydelle asetetaan paljon odotuksia, tai sitä suoraan kritisoidaan. Tutkimukseni luo kuvaa vanhemmuuden sukupuolittuneisuudesta kansalaiskeskustelussa, ja siten valottaa ihmisten asenteita äitiydestä ja isyydestä. Eriävät asenteet vanhemmuudesta vaikuttavat siihen, miten äitiyteen ja isyyteen ei suhtauduta tasavertaisina vanhemmuuden muotoina, vaan hyvin erilaisia odotuksia sisältävinä rooleina. Tutkimuksessa nousi esiin erityisesti miehen ja naisen välinen vastakkainasettelu. Vastakkainasettelun myötä keskustelu korostaa vanhemmuuden valta-asetelmia osana yhteiskunnan binääristä sukupuolijaottelua. Tutkimuksessa esiin tulleilla diskursseilla on vaikutusta siihen, miten vanhempaan suhtaudutaan hänen sukupuolensa perusteella. Tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että sukupuoli on keskeisessä osassa rakentamassa vanhemmuuden diskurssia ja siihen liittyviä asenteita. Tutkimukseni onkin toivottavasti osana tuomassa esiin keskustelukulttuurin sukupuolittuneisuutta, ja kenties sen myötä herättämässä ja ajatuksia ja muutoksia asenteissa.

Tämän tutkimuksen aihetta voisi viedä pidemmälle ja tarkastella esimerkiksi tarkemmin sitä, kenen ääntä ja ideologioita diskurssit tuovat esiin. Jatkotutkimus

yhteiskunnallisista muutoksista, kuten perhevapaa uudistuksesta ja vanhemmuuslaista sekä niihin liittyvästä kansalaiskeskustelusta olisi paikallaan. Lisäksi olisi mielenkiintoista jatkaa tutkimusta yleisesti vanhemmuuskeskustelusta tarkastellen sitä, millaista kuvaa vanhemmuudesta keskustelupalstoilla luodaan. Olisi tärkeää myös tarkastella, miten muualla äitiydestä ja isyydestä keskustellaan. Suomi24-aineiston sijaan tulevassa tutkimuksessa voisi tarkastella keskustelua muilla palstoilla tai esimerkiksi yleisemmin median puhetta vanhemmuudesta.

LÄHTEET

- Aalto, I. (2012). Isyys – suomalaisen miestutkimuksen mukavuusalue. Teoksessa A. Jokinen, & R. Julkunen (toim.), *Mieskysymys: Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. (s. 186–192). Tampere University Press.
- Alakärppä, O. (2014). "No mikä siinä muuttuu, äitiys vai yhteiskunta?" Äitiys arjen kokemuksena postmodernissa yhteiskunnassa. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/44312>
- Anthony, L. (2020). *AntConc*. (Version 3.5.9.) [Computer Software]. Waseda University. <https://www.laurenceanthony.net/software/antconc/>
- Baker, P. (2006). *Using Corpora in Discourse Analysis*. Continuum.
- Baker, P., Gabrielatos, C., & McEnery T. (2013). *Discourse Analysis and Media Attitudes: The Representation of Islam in the British Press*. Cambridge University Press.
- Baker, P., Hardie, A., & McEnery, T. (2006). *A Glossary of Corpus Linguistics*. Edinburgh University Press.
- Baxter, L. A., Henauw, C., Huisman, D., Livesay, C., Norwood, K., Su, H., & Young, B. (2009). Lay conceptions of "family": A replication and extension. *Journal of Family Communication* 9, 170–189. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15267430902963342>
- Bednarek, M. (2008). Semantic preference and semantic prosody re-examined. *Corpus linguistics and linguistic theory* 4(2), 119–139. <https://doi.org/10.1515/CLLT.2008.006>
- Berg, K. (2008). *Äitiys kulttuurisina odotuksina*. [väitöskirja, Turun yliopisto]. UTU-Pub-julkaisuarkisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/42524>
- Borin, L., Forsberg, M. & Roxendal, J. (2012). Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken. *Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC' 12)*, 474–478. <https://aclanthology.org/L12-1098/>
- Castrén, A., Hakovirta, M., Kuronen, M. (2019). Ero yhteiskunnallisena kysymyksenä. *Janus*, 27(4), 341–343. <https://journal.fi/janus/article/view/87969/47175>
- City Digital Group (2021). *Suomi24 virkkeet -korpus 2001–2020*, Korp-versio [korpus]. Kielipankki. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101526>
- Constantinou, G., Varela, S. & Buckby, B. (2021). Reviewing the experiences of maternal guilt – the "motherhood myth" influence. *Health care for women international*. 42 (4–6), 852–876. <https://doi.org/10.1080/07399332.2020.1835917>
- Dette-Hagenmeyer, D.E., Erzinger, A.B. & Reichle, B. (2014). The changing role of the father in the family. *European Journal of Developmental Psychology*, 11(2), 129–135. <https://doi.org/10.1080/17405629.2014.883313>
- Digi- ja väestötietovirasto. Vanhemmuuden vahvistaminen ja kumoaminen. Viitattu 25.4.2024. <https://dvv.fi/vanhemmuuden-vahvistaminen>
- Elatustukilaki 580/2008. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080580>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Polity Press.
- Floyd, K., Mikkelsen, A. C., & Judd, J. (2006). Defining the family through relationships. Teoksessa L. H. Turner & R. West (toim.), *The family communication sourcebook* (s. 21–42). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Forsberg, H. (2003). Kriittistä näkökulmaa jäljittämässä. Teoksessa H. Forsberg, R. Nätkin, R. Kivimäki, M. Kuronen, T. Pösö, M. Rantalaiho, . . . A. Anttonen (toim.), *Perhe murroksessa: Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä* (s. 7–15). Gaudeamus.
- Granger, S. & Meunier, F. (2008). Introduction: The many faces of phraseology. Teoksessa S. Granger & F. Meunier (toim.), *Phraseology – An interdisciplinary perspective* (s. XIX–XXVIII). John Benjamins Publishing Company.
- Gries, S. (2008). Phraseology and linguistic theory. A brief survey. Teoksessa S. Granger & F. Meunier (toim.), *Phraseology – An interdisciplinary perspective* (s. 3–27). John Benjamins Publishing Company.

- Hakovirta, M. & Broberg, M. (2014). Isyys eron jälkeen. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.), *Isän kokemus*. (s. 114–126). Gaudeamus.
- Harju, A. (2018). Suomi24-keskustelut kohtaamisten ja törmäysten tilana. *Media & Viestintä*, 41 (1), 51–74. <https://doi.org/10.23983/mv.69952>
- Heimo, T. (2006). *Raskaus, äitiys ja työelämä äitien muokkaamana – Kertomuksia äitiydestä*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/93958?show=full>
- Hiilamo, E.-A. (1.8.2022). Tasa-arvoon tähtäävä perhevapaaudistus tulee tänään voimaan – tämä kaikki muuttuu. *Yle*. <https://yle.fi/a/3-12557099>
- Hoey, M. (2005). *Lexical priming: A new theory of words and language*. Routledge.
- (2007). Lexical priming and literary creativity. Teoksessa M. Hoey, M. Mahlberg, M. Stubbs & W. Teubert (toim.), *Text, discourse and corpora: Theory and analysis* (s. 7–29). Continuum.
- Huttunen, J. (2001). *Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä*. PSkustannus.
- Hytönen, M. (2021). Kaste suomalaisten kokemuksena ja saarnojen aiheena. *Uskonto, katsomus ja kasvatus*, 1(1), 39–60. <https://journal.fi/ukk/article/view/110894>
- Hänninen, R. (2023). *Diskurssianalyysi isyyden ja äitiyden rakentumisesta sukupuolittumisen näkökulmasta*. [pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. Erepo-julkaisuarkisto. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/31260>
- Isyyslaki 2015/11. Kumottu säädös. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2015/20150011>
- Janks, H. (1997). Critical discourse analysis as a research tool. *Discourse: the cultural politics of education*, 18(3), 329–342. <https://doi.org/10.1080/0159630970180302>
- Jantunen, J. H. (2009). Ei pelkästään mielikuvituksen puutteen vuoksi –Kieliaineistojen systemaattinen käyttö kielentutkimuksessa. *Virittäjä* 113(1), 101–113. <https://journal.fi/virittaja/article/view/4171>
- (2018a). Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS): Analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. *AFinLA-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 11(1), 20–44. <https://doi.org/10.30660/afinla.69259>
- (2018b). Homot ja heterot Suomi24:ssä: Analyysi digitaalisista diskursseista. *Puhe ja kieli*, 38(1), 3–22. <https://journal.fi/pk/article/view/65488>
- Juvonen, T., Saresma, T. & Rossi, L.-M. (2010). Kuinka sukupuolta voi tutkia? Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 9–17). Vastapaino.
- Kangas, L. (7.7.2021). Tutkija: Ministerien ”vauvabuumi” raivaa tietä työelämän tasa-arvolle: ”Voi saada yhtä aikaa sekä kovan poliittisen uran että vanhemmuuden”. *Yle*. <https://yle.fi/a/3-12011877>
- Kela (2024). *Äitiysavustus*. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 15.2.2024. Viitattu 1.3.2024. <https://www.kela.fi/aitiysavustus#yhden-vanhemman-perhe>
- Kelhä, M., (2009). *Vääränikäisiä äitejä? : Ikä ja äitiyden yhteiskunnalliset ehdot*. [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda-julkaisuarkisto. <https://helda.helsinki.fi/items/1538c8c6-3b5f-491a-91a7-0c486c189b44>
- Kielipankki (2021a). *Mikä on kielipankki?* Viitattu 11.12.2023. <https://www.kielipankki.fi/>
- (2021b). *Korp-käyttöliittymän käyttöohjeet*. Viitattu 11.12.2023. <https://www.kielipankki.fi/tuki/korp/>
- KS = *Kielitoimiston sanakirja* (2022). Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 35. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 10.11.2022. Viitattu 17.4.2024. <https://www.kielitoimistonanakirja.fi/#/>
- Laalo, K. (1989). Homonymiasta ja polysemiasta. *Virittäjä* 93(2), 220–235. <https://journal.fi/virittaja/article/view/38284>
- Lagus, K., Pantzar M., Ruckenstein, M., & Ylisiurua, M. (2016). *Suomi24: Muodonantoa aineistolle*. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/163190>
- Laki isyyslain muuttamisesta 1238/2006. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061238>
- Lehto, L.-M. (2018). *Korpusavusteinen diskurssianalyysi japaninsuomalaisten kielipuheesta*. [väitöskirja, Oulun yliopisto]. OuluREPO-julkaisuarkisto. <https://oulurepo oulu.fi/handle/10024/36297>
- Lempiäinen, K. (2010). Naistutkimuksen kolme vuosikymmentä. Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 274–276). Vastapaino.

- Mäki, J. (2007). *Isyyden representaatiot internetin keskustelupalstoilla – "...elämä on arkea aina vain, mutta arjissa on eroja."*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/94405/gradu01724.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nätkin, R. (2003). Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä. Teoksessa H. Forsberg, R. Nätkin, R. Kivimäki, M. Kuronen, T. Pösö, M. Rantalaiho, . . . A. Anttonen (toim.), *Perhe murroksessa: Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä* (s. 16–38). Gaudeamus.
- Paltridge, B. (2012). *Discourse analysis – An introduction*. Continuum.
- Partington, A., Duguid, A. & Taylor, C. (2013). *Patterns and Meanings in Discourse: Theory and Practice in Corpus-assisted Discourse Studies (CADS)*. John Benjamins Publishing Company.
- Perälä-Littunen, S. (2004). *Cultural Images of a Good mother and a Good Father in Three Generations*. [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/13379>
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV* (s. 374–411). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Pösö, T. (2003). Adoptio perheiden uudelleenjärjestelysuhteena. Teoksessa H. Forsberg, R. Nätkin, R. Kivimäki, M. Kuronen, T. Pösö, M. Rantalaiho, . . . A. Anttonen (toim.), *Perhe murroksessa: Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä* (s. 140–158). Gaudeamus.
- Raamattu (1992). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Suomen Piipaseura.
- Ribbens McCarthy, J. & Edwards, R. (2011). *Key concepts in family studies*. SAGE.
- Richardson, D. (1996). *Theorising Heterosexuality: Telling it straight*. Open university Press.
- Roskam, I., Gallée, L., Aguiar, J., Akgun, E., Arena, A., Arikian, G., Aunola, K., Bader, M., Barham, E. J., Besson, E., Beyers, W., Boujut, E., Brianda, M. E., Brytek-Matera, A., Carbonneau, N., César, F., Chen, B.-B., Dorard, G., dos Santos Elias, L. C., . . . Mikolajczak, M. (2022). Gender Equality and Maternal Burnout: A 40-Country Study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 53(2), 157–178. <https://doi.org/10.1177/00220221211072813>
- Rossi, L.-M. (2010). Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 21–38). Vastapaino.
- Salmi, S.-M. (2015). "Haluan olla heille aidosti läsnä": kotiäitien ja koti-isien diskurssit ja subjektipositiot perhelehtien sivuilla. [pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto]. Lauda-julkaisuarkisto. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/62217>
- Scharp, K.M. & Thomas, L.J. (2016). Family "Bonds": Making meaning of parent-child relationships in estrangement narratives. *Journal of family communication*, 16 (1), 32–50. <http://dx.doi.org/10.1080/15267431.2015.1111215>
- Scott, M. & Tribble, C. (2006). *Textual patterns: Key words and corpus analysis in language education*. John Benjamins Publishing Company.
- Segrin, C. & Flora, J. (2005). *Family communication*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford University Press.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2022). *Perhevapaaudistus tähtää molempien vanhempien perhevapaiden käyttöön*. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 20.12.2022. Viitattu 12.12.2023. <https://stm.fi/perhevapaaudistus>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2024). *Neuvolat*. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 17.1.2024. Viitattu 1.3.2024. <https://stm.fi/neuvolat>
- Still, H. (2015). *Puhetta isyydestä: isyydiskurssit suomalaisissa perhelehdissä* [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/97547>
- Stubbs, M. (2002). *Words and Phrases: Corpus studies of lexical semantics*. Blackwell publishing.
- Suomi24 (2024). *Keskustelut*. <https://keskustelu.suomi24.fi/>
- Terävä, H. & Kallunki, E. (5.10.2018). Ylen kysely: Vain 3 prosenttia suomalaisista ei hyväksy aborttia lainkaan – "Meillä on paljon ihmisiä, jotka kannattaisivat nykyistä vapaampaa lainsäädäntöä". Yle. <https://yle.fi/a/3-10438276>

- Työ- ja elinkeinoministeriö. *Raskausvapaa, vanhempainvapaa ja hoitovapaa*. Viitattu 13.1.2024.
<https://tem.fi/hoitovapaa>
- Valtioneuvosto (25.8.2022). *Äitiys- ja isyyslait yhdistyvät vanhemmuuslaiksi*. Viitattu 20.3.2024.
<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/aitiys-ja-isyyslait-yhdistyvat-vanhemmuuslaiksi>
- Vanhemmuuslaki 775/2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220775>
- VISK = *Iso Suomen kielioppi* (2004). Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen, T. R. ja Alho I. (toim.). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkko-versio. Viitattu 17.4.2024.
<http://scripta.kotus.fi/visk>
- Vuori, J. (2001). *Äidit, isät ja ammattilaiset: Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto.
<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/67092>
- Vuori, J. (2012). Sukupuolentutkimus. Teoksessa V. Heikkinen, E. Voutilainen, P. Lauerma, U. Tiililä & M. Lounela (toim.), *Genreanalyysi: tekstilajitutkimuksen käsikirja*. (s. 678–683). Gaudeamus.
- Yulindrasari, H. (2011). Contemporary Discourses of Motherhood and Fatherhood in Ayahbunda, a Middle-Class Indonesian Parenting Magazine. *Marriage & Family Review*, 47 (8), 605–624.
<https://doi.org/10.1080/01494929.2011.619304>
- Åhäll, L., (2012). Motherhood, Myth and Gendered Agency in Political Violence. *International Feminist Journal of Politics*, 14 (1), 103–120.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616742.2011.619781>
- Äitiyslaki 253/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180253>

LIITTEET

LIITE 1: ISYYS-AINEISTON AVAINSANAT

Sanan *isyys* 100 merkitsevintä avainsanaa, niiden frekvenssit ja avainsanaisuusarvot.

SIJA	FREKVENSSI	AVAINSANAISUUS	AVAINSANA
1	5049	4812.83	isä
2	3337	4540.78	tunnustaa
3	1836	2349.72	vahvistaa
4	1678	2187.92	selvittää
5	3495	1394.5	mies
6	813	947.98	testi
7	677	941.6	lastenvalvoja
8	656	877.51	dna
9	553	731.28	kumota
10	979	708.33	vaatia
11	6828	707.8	lapsi
12	1303	677.12	oikeus
13	3567	534.49	voida
14	395	529.88	tunnustus
15	595	513.11	avioliitto
16	391	483.31	elatusmaksu
17	307	430.32	isyystesti
18	647	388.74	biologinen
19	878	382.67	syntyä
20	231	312.53	sukunimi
21	260	307.83	selvitys
22	1679	305.34	haluta
23	502	300.03	kieltää
24	203	292.52	kanne
25	242	277.93	varmistaa
26	393	273.82	laki
27	240	247.48	aviomies
28	234	239.61	suostua
29	292	235.73	todistaa
30	240	235.33	paperi

31	443	213.28	tapaus
32	174	211.75	avoliitto
33	202	201.98	tutkia
34	144	196.87	verikoe
35	700	185.97	maksaa
36	165	183.61	tunnistaa
37	119	171.46	tuomioistuin
38	165	170.12	elatus
39	256	170.07	epäillä
40	133	166.82	isyyslaki
41	161	156.86	naimisissa
42	224	156.5	kieltäytyä
43	141	156.11	elatuslaki
44	131	147.48	elatusapu
45	274	146.23	syntymä
46	133	145.38	virallinen
47	250	143.63	pakottaa
48	124	143.02	kiistaa
49	109	139.69	kaste
50	105	134.07	perintö
51	109	133.41	virallisesti
52	107	130.64	käräjätoikeus
53	90	129.67	tapaamisoikeus
54	274	124.78	varma
55	213	123.84	kuolla
56	123	123.51	periä
57	123	119.57	tapaaminen
58	94	118.66	elatusvelvollisuus
59	203	117.6	ilmoittaa
60	148	117.26	vastustaa
61	96	115.43	isäehdokka
62	236	112.63	yhteys
63	265	110.15	nimi
64	291	109.41	tieto
65	162	106.99	jeesus
66	137	101.56	ulkopuolella
67	70	100.85	avioisä
68	174	99.9	tavata

69	246	99.3	todeta
70	73	95.91	vainaja
71	77	94.95	testata
72	84	93.81	juridinen
73	214	93.69	koskea
74	76	93.56	tuomio
75	107	92.36	varmuus
76	82	91.12	suostumus
77	78	90.72	allekirjoittaa
78	342	89.78	poika
79	92	87.46	siittää
80	60	86.44	näyte
81	58	83.56	elatusvelvollinen
82	64	83.21	maistraatti
83	98	81.38	kuollut
84	67	81.09	au
85	186	80.83	myöhemmin
86	56	80.68	vahvistuttaa
87	532	80.13	tarvita
88	152	79.52	kunta
89	54	77.8	oikeusteitse
90	215	76.88	jumala
91	52	74.92	elarit
92	318	74.92	hakea
93	51	73.48	testamentti
94	165	71.19	automaattisesti
95	101	70.89	huoltaja
96	164	70.28	tutkimus
97	62	69.01	selville
98	47	67.71	isyystutkimus
99	61	67.67	varmistua
100	46	66.27	kastaa

LIITE 2: ÄITIYS-AINEISTON AVAINSANAT

Sanan *äitiys* 100 merkitsevintä avainsanaa, niiden frekvenssit ja avainsanaisuusarvot.

SIJA	FREKVENSSI	AVAINSANAISUUS	AVAINSANA
1	2493	487.16	nainen
2	946	429.34	kokea
3	380	391.01	naiseus
4	446	358.96	ihana
5	541	351.97	nauttia
6	662	330.00	työ
7	591	285.46	raskaus
8	1098	272.51	elämä
9	1618	263.47	oma
10	1138	259.33	hyvä
11	2243	235.66	minä
12	205	233.36	imetys
13	414	210.89	ikä
14	730	193.81	ihminen
15	361	179.09	onni
16	354	166.84	tunne
17	467	165.96	nuori
18	119	158.7	lastenneuvola
19	357	158.55	huono
20	1578	157.52	itse
21	134	148.25	imettää
22	407	139.91	vanhempainraha
23	309	132.02	loma
24	133	131.87	yhdistää
25	404	122.61	tuntua
26	286	122.26	synnytys
27	223	115.47	ilo
28	115	109.84	arvostella
29	132	107.26	isyysloma
30	145	100.3	ura
31	140	97.71	vanhempainloma
32	159	96.84	kotona
33	300	95.62	maailma

34	2704	91.83	äiti
35	524	90.13	vauva
36	211	87.79	jaksaa
37	321	87.03	abortti
38	425	85.63	suuri
39	388	85.04	pieni
40	87	84.37	vaate
41	254	82.06	synnyttää
42	116	80.24	rankka
43	76	80.16	rinta
44	98	78.46	opiskelu
45	82	78.28	teiniäiti
46	138	78.07	odotus
47	329	77.85	päivä
48	102	76.59	ihanuus
49	1366	75.5	aika
50	332	74.56	kokemus
51	105	73.98	teini
52	133	73.16	lapsilisä
53	304	73.06	enemmän
54	170	70.93	välillä
55	81	69.23	opiskella
56	164	67.44	onnellinen
57	218	66.74	arvostaa
58	161	66.53	hoitovapaa
59	453	66.53	kasvaa
60	87	66.05	mitata
61	170	66.02	normaali
62	94	64.92	täydellinen
63	147	64.63	neuvola
64	424	64.27	valmis
65	87	63.03	työelämä
66	271	61.9	osata
67	61	61.45	yhteensä
68	71	61.18	masennus
69	272	58.46	tuki
70	54	57.63	kertyä
71	306	57.43	tuntea

72	196	56.85	kasvattaa
73	42	56.01	väsytys
74	129	55.78	erilainen
75	48	55.68	naisellisuus
76	59	54.64	ammatti
77	86	53.86	vanhempainrahakausi
78	40	53.34	isyysvapaa
79	61	53.13	mittari
80	143	53.00	ystävä
81	75	52.84	koulutus
82	411	52.41	liittyä
83	276	51.41	jokainen
84	151	50.63	työnantaja
85	195	50.16	rakkaus
86	808	49.9	mieli
87	55	49.85	myytti
88	58	49.62	pakkaus
89	81	48.74	koulu
90	92	48.44	keskittyä
91	60	48.44	väsyä
92	85	48.12	kotihoitotuki
93	163	47.75	paras
94	138	47.5	palkka
95	94	46.28	työtön
96	89	45.58	kustannus
97	89	45.58	mitta
98	48	45.51	suru
99	131	44.83	vanhempivapaa
100	74	44.03	seksuaalisuus